270

A LIPTÓUJVÁRI M KIR FŐERDŐHIVATAL 1914. évi TISZTI ÉRTEKEZLETE.

501

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

OEE Könyvtár
ÁII.EII. 2018

A LIPTÓUJVÁRI M. KIR. FŐERDŐHIVATAL 1914. ÉVI ÁLTALÁNOS TISZTI ÉRTEKEZLETÉRŐL SZÓLÓ JEGYZŐKÖNYV.

Ltk. 3478.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851
/1866/

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

1914. évi 1424. számhoz.

Jegyzőkönyv,

fölvétetett Liptóújvárott 1914. évi márczius hó 14-én a liptóújvári m. kir. főerdőhivatal általános tiszti értekezlete alkalmával.

Jelen voltak:

Orosz Antal m. kir. főerdőtanácsos, hivatalfőnök, az értekezlet elnöke,
de Pottere Gerard m. kir. főerdőmérnök, központi ellenőrködő,
Vollnhofer Pál m. kir. főerdőmérnök, központi ellenőrködő,
Kostialik János m. kir. főerdőmérnök, az erdőrendezőség vezetője,
Gőzsy Gyula m. kir. erdőszámtanácsos, a számvevőség főnöke,
Pisó Cornél m. kir. erdőtanácsos, pénztáros,
Balaton Antal m. kir. főerdőmérnök, pénztári ellenőr,
Dr. Saád Andor m. kir. kincstári főorvos,
Spengel Sándor m. kir. erdőmérnök, épitésvezető,
Bachó János m. kir. erdőtanácsos, likavai erdőgondnok,
Vaitzik Emil m. kir. főerdőmérnök, faraktárkezelő,
Iszapi Gyula m. kir. főerdőmérnök, vychodnai erdőgondnok,
Kelemen Béla m. kir. erdőmérnök, maluzsinai erdőgondnok,
Szaltzer Lajos m. kir. erdőmérnök,
Topercer Árpád m. kir. erdőmérnök, feketevági erdőgondnok,
Glock Géza m. kir. erdőmérnök, oszadai erdőgondnok,
Bartók Ernő m. kir. erdőmérnök, fenyőházai erdőgondnok,
Loványi Heribert m. kir. segéderdőmérnök, teplicskai erdőgondnok,
Fromm János m. kir. segéderdőmérnök, szvarini erdőgondnok, az értekezlet jegyzőkönyvvezetője,
Jurán Miksa m. kir. segéderdőmérnök,
Kozony József m. kir. segéderdőmérnök,
Kővári György m. kir. segéderdőmérnök,
Istvánffy József m. kir. segéderdőmérnök,
Onczay László m. kir. segéderdőmérnök,
Zsuffa Béla m. kir. segéderdőmérnök,
Merényi Gyula m. kir. erdőszámtiszt,
Ondrejkovics Titusz m. kir, erdőmérnökgyakornok,
Kiss Zoltán m. kir. erdőmérnökgyakornok,
Varga Károly m. kir. erdőmérnökgyakornok,
Miletič Zsarkó m. kir. erdőmérnökgyakornok.

Tárgyalás:

Orosz Antal m. kir. főerdőtanácsos üdvözli az egybegyült tisztikart és javasolja, hogy a jelen tiszti értekezlet alkalmából felsőbb intéző köreink vezetőférfiai, báró Ghyllányi Imre, földmivelésügyi Minister Úr Őnagyméltósága, Bartóky József államtitkár, Őméltósága, Téglás Károly ministeri tanácsos Úr Őméltósága és Kaán Károly m. kir. főerdőtanácsos Úr Őnagysága táviratilag üdvözöltessenek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az inditványt egyhangu lelkesedéssel elfogadtatván, elnök a jegyzőkönyv vezetésére Fromm János szvarini erdőgondnokot, a jegyzőkönyv hitelesitésére Bachó János m. kir. erdőtanácsost, de Pottere Gerard m. kir. főerdőmérnököt és Iszapi Gyula m. kir. főerdőmérnököt kéri fel.

A tiszti értekezlet megtartása tárgyában kiadott 1912. évi 30279/I. B. 1. F. M. rendelet értelmében, az ott előirt pontozatok zsinórmértékül tartásával lesz ugyan az értekezlet vezetve, mégis, hogy a mult és jelen közötti kapcsolatot megtaláljuk, szükségesnek mutatkozik visszapillantani a multra, miért is elnök felhivja az előadóul kijelölt Kővári György m. kir. segéderdőmérnököt ebbeli jelentésének előadására.

Az 1913. évi általános tiszti értekezleten hozott határozatok nyomán tett intézkedések és azok eredményei.

Előadó: Kővári György, m. kir. s.-erdőmérnök.

A tiszti értekezletek megtartása részben az erdőgazdaság üzemére vonatkozó célszerü és becses tapasztalatok értékesitését, részben az előfordulható eshetőségekkel szemben a helyes és gyors intézkedésre a készség elsajátitását célozza, hogy igy a kincstári erdőgazdaság által kitüzött feladatának a tisztikar egybehangzó és céltudatos munkájával mindenben sikeresen megfelelhessen.

Előadásom tárgyát két csoportra osztom és pedig elsősorban és érdemileg a mult évi tiszti értekezleten hozott határozatok nyomán tett intézkedések eredményeire óhajtok kiterjeszkedni, a melyek jelen tiszti értekezlet tárgysorozati pontjainál esetleg behatóan tárgyalás alá nem kerülnek, mig a többi jelenleg folyamatban lévő intézkedésekről, melyeket az előadó urak az értekezlet folyamán részletesen fognak tárgyalni, csupán említést teszek, hogy igy a szoros összefüggés a mult és jelen tiszti értekezleti jkv között mitsem szenvedjen.

1. A házikezeléssel kapcsolatosan felmerült ama szükségletre vonatkozólag, hogy az egyes erdőgondnokságok pénzellátmánynyal látandók el — a főerdőhivatal az erdőgondnokság javaslatára intézkedni fog.

2. Az épületifa határozott méreteire valamint II. osztályú műfának külön leendő értékesitésére vonatkozó javaslatok az elmult évben tervezett árverési jegyzőkönyvek összeállitásánál figyelembe vétettek.

3. A tutajozás üzemének megkezdésére vonatkozólag a főerdőhivatalban — az érdekeltek bevonása mellett — szükebb körü tanácskozás volt, a melyről szóló jegyzőkönyvek most másolás alatt állanak és az erdőgondnokságok rövidesen megfogják kapni.

4. A főerdőhivatal, több kiküldötte által tanulmány tárgyává tétette a Mármarosban divó értékesitési módot és ennek alapján a három felső erdőgondnokság fatermelésének mintegy fele részét 500 és 1000 m^3-es kisebb csoportokban bocsátotta áruba.

5. A munkásjólétet célzó intézmények és pedig a munkásházak állandóbb jellegü munkás kunyhók és vontató istállók épitése az egész kerületben megkezdetett s folytatása a hitel mikénti engedélyezésétől van függővé téve.

6. A havasi legelők és a fühasználat értékesitése az egész kerületben az erdei munkások érdekeinek szem előtt tartása mellett történik.

7. A liptóujvári fürésztelep megvilágitásának és a közvilágitásnak kérdése a fürész bérbeadásával már megoldást nyert.

8. A Liptóujváron tiszti lakássá átalakitandó altiszti lakás terve 480/914. szám alatt a Ministeriumba felterjesztetett.

9. A fenyőházai fővölgyben vezető út fentartása érdekében az érdekeltség megállapitását célzó iratok 3646/913. szám alatt a Ministeriumba felterjesztettek.

10. A kincstári élelmezési raktárak felállitására vanatkozó javaslat 278/914. szám alatt a Ministeriumba lett felterjesztve, mely szerint ez Feketevágon az évfolyamán, mig Teplicskán az alkalmas hely megszerzése után a jövő év folyamán volna létesitendő.

11. A fenyőházai Vághid fentartására vonatkozólag az érdekeltség megállapittatván, ennek alapján a hid II-ik fele is megépült.

12. A Podbánszkó—Háromforrási ut érdekeltsége megállapittatván, az út nyomjelzése és megépitése rövidesen megkezdődik.

13. A házi kezeléssel felszaporodott irodai teendők elvégzésére a feketevági és teplicskai erdőgondnokságok már kaptak (csak ez utóbbi erdgstól jelenleg az erdőőrt Tótsóvárra vezényelték el) Vychodna rövidesen kap, ellenben Maluzsina lakás hiánya miatt csak később kaphat irodai erdőőrt.

Végül ellintézést nyert de Pottere főerdőmérnöknek a tiszti értekezleti jkvek kicserélése tárgyában tett inditványa oly formán, hogy ezt a Ministerium később saját iniciativájából fogja elrendelni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A rendes szolgálati könyvek mellett vezetendő és az erdőgondnok, illetve a főerdőhivatal általánosabb hosszabb érvényü utasitásait tartalmazó könyvek életbeléptetése (a fenyőházai erdgság kivételével) bejelentendő.

Ezek után ama hozott határozatokat emlitem fel a melyeknek tárgyalása még folyamatban van és esetleg jelen tiszti értekezleten kerülnek sorra:

1. A véderdők elkülönitése a rendes üzemü erdőktől, valamint a véderdők szállalása.
2. M. Á. V. és a Ks-od vékony méretü fa szükségletének fedezése.
3. Lúckéreg értékesitése.
4. Vontató állatok biztositása.
5. Végül munkás törzsek telepitése, munkás szövetkezetek létesitése.

Liptóujvár 1914. március 12.

Elnök felhivja azokat, a kiknek a beszámolóra észrevételök van, hogy azt terjesszék elő.

Miután észrevételt senki sem tett, elnök a beszámolót tudomásul vettnek jelenti ki azzal a hozzáadással, hogy a mennyiben a hozott határozatok nyomán tett intézkedések még folyamatban lennének, azok befejezését szorgalmazni fogja.

Ezután áttér az értekezlet a tulajdonképeni tárgysorozatra és elnök felkéri de Pottere Gerard főerdőmérnököt a hivatkozott FM. rendeletben megnevezett I. pont előadására.

I. A fő- és előhasználatok végrehajtása és azok termésének értékesitése.

Előadó: de Pottere Gerard, m. kir. főerdőmérnök.

1. Az előző évi munkásság.

A fő- és előhasználatok végrehajtásának szám szerinti beszámolója a mult évi tiszti értekezleten előadattak értelmében ez idő szerint csak az 1912-ik naptári, illetőleg gazdasági évre vonatkozhatik és mivel 1912. évben az összes régi faeladási szerződések még érvényben voltak, a szóban levő beszámoló teljesen hasonló az 1911-ikihez, vagyis csak a házilagos gazdálkodás alatt álló vychodnai, maluzsinai, likavai, oszadai és fenyőházai erdőgondnokságokról szól. Voltak ugyan házilagos használatok a teplicskai és feketevági erdőgondnokságokban is, de mivel azok többnyire kapcsolatba léptek azokkal a használatokkal és faanyagszállitással, amelyet az emlitett két erdőgondnokságban a Glesinger J. Ph. teschení favásárló cég a vágások tövön és terület szerint való eladása tekintetében kötött szerződés alapján folytatott, ezen házilag intézett vágások által szolgáltatott adatok nem alkalmasak arra, hogy a fenntemlitett öt erdőgondnokság adataival párhuzamba állittassanak.

A következő oldalon egybeállitott mérleg kimutatásból tehát az egymagukban becses teplicskai és feketevági adatokat kihagyván, az csupán a többi öt erdőgondnokság adatait tárgyalja melyekből kitünik, hogy az összfatömeget illetőleg 1912. évben közel egyenlő famennyiség lett kihasználva, mint 1911. évben. A választékarány azonban nem olyan kedvező, mert az épület és műszerfatömeg 11 %-al alacsonyabb és azzal szemben a tüzifa 9 % több ami főleg a nagyobb bükktüzifatömegre és arra vezetendő vissza, hogy valamennyi erdőgondnokságban sok volt a széldöntvény, amely minőségére és a kiszállitási nehézségekre való tekintettel sok esetben csak műhasáb, avagy lágy tüzifa alakjában volt értékesithető. Mindazonáltal a fenyőtüzifa mennyisége a mult évihez csökkent és a hasitott fenyő választékokból a fele műhasáb, a másikfele pedig fenyőtüzifa volt, ami a szigorubb minősités eredményének tudható be. — Az átlagos termelési bérek úgy a fenyőépület- és műszerfánál, mint a műhasábfánál magasabbak voltak, mint az 1911. évben, ami főleg a széldöntvények drágább kitermelésének és annak is tulajdonitható, hogy a vichodnai erdőgondnokságban a 13—20 km.-nyi távolságokból kellett 1912 évben tekintélyes mennyiségü fatömeget szállitani és a likavai erdőgondnokságban

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Termelt faanyagok			Eladási ár			Termelési és kihozatali költségek												Elért tőár					
						Termelés (döntés, kérgezés és csusztatás			Szállitás (vontatás, fuvarozás és máglyázás)			Egyéb költség (jelölés, méretezés és számozás			Együtt								
Mennyiség	Méret egység	Választék	egységi kint		Összesen	egységi kint		Összesen	egységi kint		Összesen	egységi kint		Összesen	egységi kint		Összesen	mért egységenkint		m^3-kint		Összesen	
			K	f	K f	f	f	K f	K	f	K f	K	f	K f	K	f	K f	K	f	K	f	K	f
		1. Vichodnai erdőgondnokság.																					
10080.40	m^3	Fenyőépület és müszerfa	15	20	153251 64	1	88	190076	4	2 61	26284	46	—	—	—	—	—	4	49	45292	10	10 70	10 70	107959	54
536	$ürm^3$	Fenyőmühasáb . .	7	70	4128 —	1	20	646	50	1 89	1014	90	—	—	—	—	—	3	09	1661	40	4 60	6 39	2466	60
1758	„	Fenyőtüzifa . . .	5	38	9462 40	1	16	2052	80	1 93	3333	10	—	—	—	—	—	3	09	5385	90	2 32	3 46	4076	50
973	drb.	Vegyes méretü vék. haszonfa	—	89	865 98	—	20	194	60	— 28	272	44	—	—	—	—	—	—	48	467	04	drb — 41	5 11	398	94
50000	„	Szőlőkaró	55	54	2775 00	26	—	1300	—	6 —	300	—	—	—	—	—	—	32	—	1600	—	1000 db 23 50	5 90	1175	—
		2. Maluzsinai erdőgondnokság.																					
12065.57	m^3	Fenyőépület és müszerfa	15	42	186097 67	1	83	220172	6	1 46	17615	58	—	08	1029	60	3	37	40662	44	12 05	12 05	145435	23
1978	$ürm^3$	Fenyőmühasáb . .	7	52	14873 05	1	73	3417	86	— 65	1293	61	—	—	—	—	2	38	4711	47	5 14	7 14	10161	58
1502	„	Fenyőtüzifa . . .	5	52	8290 94	1	73	2606	01	— 63	952	09	—	—	—	—	2	36	3558	10	3 15	4 70	4732	84
208	„	Bükktüzifa . . .	7	—	1456 —	1	98	412	25	— 67	139	35	—	—	—	—	2	65	551	60	4 35	6 49	904	40
		3. Likavai erdőgondnokság.																					
4286.98	m^3	Fenyőépület és müszerfa	14	26.6	61159 11	1	61	6894	58	2 33	9995	10	—	05	207	10	3	99	17096	78	10 28	10 28	44062	33
171	$ürm^3$	Fenyőmühasábfa .	8	50	1453 50	1	56	267	24	1 49	254	76	—	—	—	—	3	05	522	—	5 45	7 57	931	50
1257	„	Fenyőtüzifa . . .	6	37	8001 80	1	57	1971	90	1 50	1891	60	—	—	—	—	3	07	3863	50	3 29	4 91	4138	30
485	„	Bükktüzifa . . .	8	50	4122 50	1	90	921	50	2 10	1018	50	—	—	—	—	4	—	1940	—	4 50	6 25	2182	50

erősebb mértékben érvénybe lépett a fokozatos felujitó üzem, melynek termelési egységbérei 11—20 %-al magasabbak, mint a tarvágásos üzemé. Ezek a magasabb bérek azután azt eredményezték, hogy a tőárak leszállottak, mert az összes választékok értékesitési viszonyai 1912. évben körülbelül ugyanazok voltak, mint 1911. évben.

A termelési bérekről szól a következő oldalokon olvasható kimutatás, melynek értelmében az egyes munkálatok kerüköltségei az előirányzattal szemben a következők voltak:

Egy tm^3 döntése	Előirányozva volt: 60—120	Tényleg került: 59—144
Egy tm^3 forgatása és csúsztatása	45—180	42—145
„ „ vontatása	10—200	29—199
„ „ fuvarozása	35—380	43—500
„ „ kifürészelése és máglyázása	30—50	30—112
Összes termelés:	240—700	236—682

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

4. Oszadai erdőgondnokság.

7823.47	m³	Fenyőépület és müszerfa	13 23	103533 77	1 89	14769 36	1 73	13543 20	— 10	806 73	3 72	29119 29	9 51	9 51	74414 48
1246	ürm³	Fenyőmühasáb . .	6 80	8482 —	2 06	2562 40	1 27	1584 60	— —	— —	3 33	4147 —	3 47	4 82	4335 —
1219	„	Fenyőtüzifa . . .	5 48	6690 20	1 65	2022 50	— 97	1182 80	— —	— —	2 62	3205 30	2 86	4 27	3484 90
5298	„	Bükktüzifa . . .	5 83	30869 —	1 92	10180 20	1 35	7145 85	— 72	3828 16	3 99	21154 21	1 84	2 56	9714 79

5. Fenyőházai erdőgondnokság.

14712.61	m³	Fenyőépület és müszerfa	15 99	235224 58	2 10	30869 87	3 14	46212 —	— 09	1389 35	5 33	78471 22	10 66	10 66	15753 36
2305	ürm³	Fenyőmühasáb . .	7 73	17828 15	2 —	4619 05	2 11	4868 79	— —	— —	4 11	9487 84	3 62	5 03	8340 31
1290	„	Fenyőtüzifa . . .	5 —	6449 —	2 15	2766 20	1 88	2430 98	— —	— —	4 03	5197 18	— 97	1 45	1251 82
5616	„	Bükktüzifa . . .	7 53	42309 28	2 —	11221 60	2 33	13116 48	— —	— —	4 33	24338 08	3 20	4 44	17971 20

Ösezesités.

48969.03	m³	Fenyőépület és müszerfa	15 10	739266 77	1 91	93558 71	2 32	113650 34	— 07	3432 78	4 30	210641 83	10 80	10 80	528624 94
6236	ürm³	Fenyőmühasáb . .	7 50	46764 70	1 85	11513 05	1 44	9016 66	— —	— —	3 29	20529 71	4 21	5 84	26234 99
7026	„	Fenyőtüzifa . . .	5 54	38894 34	1 62	11419 41	1 39	9790 57	— —	— —	3 01	21209 98	2 53	3 78	17684 36
973	drb	Vegyes méretü vék. fenyő haszonfa .	— 89	865 98	— 20	194 60	— 28	272 44	— —	— —	— 48	467 04	— 41	5 11	398 94
50000	„	Szőlőkaró . . .	55 54	2775 —	26 —	1300 —	6 —	300 —	— —	— —	32 —	1600 —	1000 db 23 50	5 90	1175 —
11607	ürm³	Bükktüzifa . . .	6 79	78756 78	1 96	22735 55	1 85	21420 18	— 32	3828 16	4 13	47983 89	2 66	3 69	30772 89

Megjegyzés: Az egész fatermés tömörköbméterekben: 66801.7 tm³; ebből a müfa 73 %, a tüzifa 20 % és a mühasábfa 7 %. A hasitott fenyőfa választékokból 49 % a mühasáb és 51 % a fenyőtüzifa.

Egy ürm³ kem. tüzifa vágatása	105—160	90—200
„ „ lágy „ „	70—150	70—140
„ „ kem. „ csúsztatása	60—82	40—100
„ „ lágy „ „	20—80	11—115
„ „ kem. „ közelitése	30—90	30—82
„ „ lágy „ „	10—60	10—59
„ „ kem. „ fuvarozása	55—166	58—130
„ „ lágy „ „	10—290	19—375
„ „ kem. „ minősitése és sarangolása	14—50	14—28
„ „ lágy „ „ „	10—40	10—54
Összes termelés: kemény tüzifánál:	230—450	236—414
Összes termelés: lágy tüzifánál:	180—450	191—495

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Erdőgondnokság	Folyószám	A termelési hely: megnevezése	Üzem oszt. és vágássorozat	Tag	Erdőrészlet	A vágásterülete kat. hold	Vágásnem	Kihasználás köbméterenként: Döntés legalyazás, kérgezés, kifűrészelés m³ fillér	Csúsztatás távolság km	Csúsztatás m³ fillér	Vontatás távolság km	Vontatás m³ fillér	Fuvarozás távolság km	Fuvarozás m³ fillér	Máglyázás m³ fillér	Összesen távolság km	Összesen m³ fillér	Kihasználás ürméterenként: Tüzifa vágatás kemény ürméter fillér	Tüzifa vágatás lágy ürméter fillér	Közelítés, szállítás, usztatás: csúsztatás távolság km	csúsztatás ürm³ fillér	kézi szánon távolság km	kézi szánon ürm³ fillér	vizen usztatva távolság km	vizen usztatva ürm³ fill.	tengelyen távolság km	tengelyen ürm³ fillér	minősítés és sarangolás ürm³-kint fillér	összesen távolság km	összesen ürm³ fillér
Vichodna	1	Jedlini	A/I	4	85/92	15.5	Tar	80 73	0.2	60 58	0.2	30 29	0.8	80 80	40 40	1.3	290 285	—	120 80	—	—	—	—	—	—	1.3	60 100	40 50	1.3	220 220
	2	Háromforrás	A/II	7	22	6.1	„	80 80	1.0	120 100	—	—	13.0	230 240	40 40	14.0	470 460	—	80 80	1.0	40 40	—	—	—	—	13.0	200 220	40 40	14.0	360 380
	3	„ „	A/II, III	8-11	—	140	Szórványos széldöntvények	100 80	1.5	120 100	1.0	40 40	13.5	270 240	40 40	15.0	570 500	—	80 80	1.5	40 40	—	—	—	—	13.5	220 220	40 40	15.0	380 380
	4	Podbánszkó	„	8-13	—	160		100 80	1.5	100 20	0.6	80 40	23.0	380 500	40 42	24.5	700 682	—	80 80	—	—	—	—	—	—	23.0	290 375	40 40	23.0	410 495
Maluzsina	1	Siroka	A/II	10	65 69 10 11	11.5	Tar	65 56	0.7	105 94	—	—	3.4 0.8	150 127 55 73	35 62	4.1 1.6	355 339 255 247	—	90 97	0.7	80 70	—	—	—	—	3.4	70 95 42	15 26	4.1	255 288 230 250
	2	Pavelova	A/III	11	15 18 19	7.7	„	60 66	0.8	100 50	—	—	4.0 4.8	130 133 130 177	40 58	4.8 5.7	330 307 370 379	105 126	90 88	0.8	80 37	—	—	—	—	0.8	30 54 55 75 58	15 24	1.6	215 203 270 337
	3	Kassa	„	12	20	8.9	„	65 72	0.9	130 67	—	—	1.2	55 100	45 63	2.1	295 302	—	90 127	0.9	80 50 96	—	—	—	—	1.0	40 60	20 23	1.9	230 269
	4	Prasivoosti	A/V	25	71	14.6	„	70 67	0.8	125 119	—	—	2.8	115 85	50 61	3.6	360 332	120 147	100 97	0.8	80 87	—	—	—	—	2.8	50 62	15 19	3.6	245 265
	5	Medzim	A/III	11	1	—	Szórványos széldöntvények	90 75	0.2	165 145	—	—	0.9	35 50	30 43	1.1	320 318	—	120 110	0.2	80 115	—	—	—	—	0.9	45 34	15 18	1.1	260 277
	6	Szótyik	„	11	3.4	—		90 78	0.1	65 63	—	—	1.6 1.0	95 87	30 53	1.7 1.7	280 281	—	95 100	0.1	50 45	—	—	—	—	1.6	70 50	15 16	1.7	230 211
	7	Predna polana	„	11	8	—		80 95	0.7	110 140	—	—	2.4	110 43	30 58	3.1	330 336	—	90 85	0.7	80 100	—	—	—	—	0.7	30 25	15 15	1.4	215 225
	8	Chorupnó	A/IV	19	29	—		85 78	0.6	100 90	—	—	2.3	105 94	39 44	2.9	320 306	—	110 106	0.6	80 70	—	—	—	—	2.5	90 78	20 21	3.1	300 275
	9	Sindliarka	„	17	15	—		80 82	0.5	140 127	—	—	0.9	100 86	50 49	1.4	370 314	—	100 96	0.5	70 86	—	—	—	—	1.0	40 37	20 20	1.5	230 239
Likava	1	Csebrad	A/I	5	78 79	10.00	Tar	100 92	0.2	50 47	0.1	10 38	4.7	170 162	50 38	5.0	380 377	—	100 109	0.2	78 52	0.1	30 33	—	—	—	—	12 11	0.3	220 205
	2	Jamki	A/II	10	58	—	Fokozatos felujító v.	120 93	0.1	45 —	0.6	60 83	3.0	220 193	30 86	3.7	475 455	—	200 95	0.1	20 11	0.6	20 10	—	—	3.3	150 98	10 10	4.0	300 224
	3	Podszokole	„	7	22	—	Gyérítés	120 117	0.4	80 70	0.3	30 22	0.5	50 52	40 40	1.2	320 301	—	120 114	0.4	48 43	—	— 49	—	—	6.5	150 106	12 11	6.9	330 323
	4	Zabukovinka	„	9 10	53-55 58	—	Fokozatos felujító v.	100 102	0.1	60 94	0.6	60 42	3.5	140 116	50 53	4.2	410 407	—	100 119	0.1	68 71	0.6	30 34	—	—	3.5	110 83	12 13	4.2	320 320
	5	Kamena	„	9	44 46	—	Gyérítés	120 144	0.3	110 110	1.2	120 110	—	—	50 31	1.5	400 395	—	110 114	0.3	50 40	1.2	60 57	—	—	4.5	100 116	10 10	6.0	330 337
	6	Bjele Brehi	„	7	20 21 25	—	Széltörés	120 140	0.3	110 100	1.6	140 130	—	—	50 30	1.9	420 400	—	100 116	0.3	50 41	1.6	60 56	—	—	4.5	100 105	10 10	6.4	320 328
	7	Zsihlavnó	A/III	13 14	36 { 38 { 39 { 43	—	„	110 119	0.6	55 42	0.5	50 49	2.9	120 83	45 51	4.0	380 344	—	100 137	0.6	30 50	0.5	25 30	—	—	2.9	113 42	12 12	4.0	280 271
	8	Lúcska	„	11	9.	10.3	Tar	90 92	0.6	50 64	0.4	50 68	2.9	120 66	45 49	4.0	360 389	130 149	100 102	0.6	60 52 30 49	0.5	30 62 25 59	—	—	2.9	166 92 113 52	14 14 12 10	4.0	400 373 280 272
Oszada	1	Nyemeczkó	A/IV	18	56/. 57/.	19.6	Tar.	80 100	0.4	120 75	1.0	50 36	2.5	150 150	40 38	3.9	440 399	160 164	90 110	0.3 0.4	82 82 40 51	—	—	—	—	1.5 2.9	107 80 100 108	50 28 20 30	1.8 3.3	405 354 250 299
	2	Zsarnovka	„	18	47	18.1	„	80 80	0.4	120 63	—	—	0.8	80 54	50 112	1.2	330 309	—	105 118	0.4	80 47	—	—	—	—	0.8	45 45	20 20	1.2	250 230
	3	Vámbéri	B	—	20 42	13.5	Fok. felujító üzem	90 110	0.4	120 72	—	— 97	3.0	180 116	50 58	3.4	440 453	—	100 118	0.4	80 86	—	—	—	—	3.0	50 99	20 20	3.4	250 323
	4	Nagy-Hricskovo	D	4	70/.	9.3	Tar.	80 70	0.4	120 115	—	—	2.6	160 140	40 50	3.0	400 375	160 200	70 80	0.2 0.4	80 100 70 80	—	—	—	—	2.5 2.6	160 100 100 80	50 14 10 12	2.7 3.0	450 414 250 252
	5	Mala-Szúteczka	D/II	7	26/. 28/.	8.1	„	110 120	0.4	80 86	—	—	0.6	60 44	50 102	1.0	300 352	—	100 145	0.4	80 64	—	—	—	—	0.6	30 28	20 20	1.0	230 257
	6	Szkalnó	D/VI	26	2/. 14/.	16.7	„	80 75	0.4	80 68	—	—	1.0	100 73	50 51	1.4	310 267	160 180	90 87	0.4 0.4	80 72 80 50	—	—	—	—	1.0 1.0	80 60 70 51	40 18 20 20	1.4 1.4	360 330 250 208
	7	Velka-Szúteczka	D/II	8	56— 70	—	Gyérítés	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150 110	0.5	80 60	0.3	10 10	—	—	3.0	120 110	10 15	3.8	370 305
	8	Tepló	D/V	24	43/. 44	15.7	Tüzifa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140 160	—	0.5	80 93	—	—	—	—	2.0	120 90	20 14	2.5	360 357
	9	Strbácska	D/IV	18	18/.	20.6	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150 200	—	0.3	80 100	—	—	—	—	3.5	170 120	50 14	—	450 424
Fenyőháza	1	Jánoska	A/II	10	83, 84 88 91, 92	37.0	Tar.	95 86	0.2	100 135	2.4	120 96	—	—	40 38	2.6	355 355	—	100 95	0.2	70 76	—	—	—	—	2.4	70 78	30 41	2.6	270 290
	2	Rebrova	A/XII	56	15	15.0	„	70 76	0.6	100 110	2.2	190 190	—	—	40 40	2.8	400 416	—	120 70	0.6	80 80	—	—	—	—	2.2	130 130	30 30	2.8	360 320
	3	Bucsaricskó	A/V	25	34 35	12.0	„	90 75	0.7	180 128	0.8	80 105	—	—	50 94	1.5	400 402	—	140 123	0.7 0.3	80 69 66 40	—	—	—	—	0.8	50 48	30 54	1.5	300 294
	4	Hámorniszka	A/VI	26	16 17	10.8	„	90 59	0.3	120 81	0.2	20 81	—	—	40 40	0.5	270 270	160 150	130 112	0.3	70 70	0.1	30 30	—	—	0.2	— 19	20 16 35 29	0.4 0.5	280 238 245 230
	5	Lipova	A/IX	52	15	18.3	„	80 109	0.3	100 144	2.55	200 199	—	—	40 49	2.85	420 501	—	100 140	0.3	70 90	—	—	—	—	2.55	130 123	30 50	2.85	330 403
	6	Blatna	A/II	27	18	9.4	Széldöntv.	80 85	0.3	110 62	0.2	20 58	—	—	30 31	0.5	240 236	—	100 116	0.3	40 64	—	—	—	—	0.2	10 21	30 30	0.5	180 231
	7	Csernavi	—	—	—	—	Szórványos széldöntv.	90 75	0.5	130 116	0.3	30 47	—	—	50 57	0.8	300 295	—	125 90	0.5	80 61	—	—	—	—	0.3	15 15	30 25	0.8	250 191
	8	Mocsidló	A/VIII	39	48-50 52 54, 55	16.0	Tar.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120 90	110 95	1.0	70 69	2.0	90 82	—	—	—	—	20 10	3.0	k 261 300 l. 256

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGI/245-1/2019.

A bérhatárok közötti nagy különbségeket illetőleg ugyanazok az okok forognak fenn, mint 1911. évben, vagyis a szállitási távolság azon főtényező, amely a béreket első sorban befolyásolja. Azonkivül 1912. évben is voltak olyan vágások, ahol a nehéz kitermelés folytán a faanyagok kerüköltsége annyira magasra rugott, hogy a jövedelemes kihasználás kérdésessé van téve. Ilyen helyek pl. az oszadai Strbácska és a fenyőházai Lipova vágás, ahol egy ürm³ fenyőtüzifa kitermelése 4 K 33 f, illetőleg 4 K 03 f-be került. Tekintettel arra, hogy ez a fa kerüköltsége az erdei rakodón és hogy ehhez pl. Fenyőházán még a villamos vasutra való felrakás, a szállitás és a vasutról való ledobálás költsége járul, a tőár olyan minimumra száll alá, hogy a termelési munka már gazdaságilag nem indokolt. Ilyen esetekben a kihasználás sorrendje, az egyes munkanemek csoportositása és az alkalmazott szállitó eszközök külön tanulmány tárgyává teendők és ha a fentiekhez hasonló nehéz kelyzet ismétlődik, az érdekelt ellenőrködő tisztviselő és az épitésvezető bevonásával mindig közösen eldöntendő, vajjon mely eljáráshoz kell folyamodni, hogy a termelési munka gazdaságosan és müszakilag helyesen a legjutányosabban miként intézhető? Utalnom kell e helyen a külföldi magashegységi erdőgazdaságban már sokhelyütt sikerrel használt csúsztató út berendezésre, melynek alkalmazása nálunk is bizonyára célirányos lesz.

Reá kell továbbá mutatnom arra, hogy a termelési és szállitási munkanemek csoportositásánál a helyi viszonyokat a leggondosabb mérlegelés tárgyává kell tennünk. Az eddigi tapasztalataim szerint teljes egyöntetüséggel a liptóujvári főerdőhivatal kerületében az eljárás az, hogy döntés, galyazás és csúsztatás után az egész fatörzsek azonnal az erdei rakodóra szállittatnak, ahol azután a kifürészelés minősités és máglyázás történik. A besztercebányai erdőigazgatóság felső uradalmában a kifürészelés és minősités a csúsztatás után történik, ha a vágás alján ezen munkálatok rendes végrehajtására elegendő térség kinálkozik, mert ez az eljárás a munkaerő célszerübb csoportositását és belterjesebb kihasználását engedi meg. Ennek következtében azt javaslom, hogy minden egyes vágásnál a helyi viszonyok szerint előzetes birálat tárgyává tétessék, hogy a kifürészelés és minősités a vágás alján történjék-e, a forgatás és csúsztatással való kapcsolatban, avagy az erdei rakodón a máglyázási munkával együtt. Meg vagyok győződve, hogy ez is sok esetben megtakaritásokra fog vezetni. A mult évi értekezleten inditványt tettem továbbá aziránt, hogy a meredek, sziklás és nehezen hozzáférhető helyeken elterülő erdőrészletek, melyeknek rendszeres kihasználása szinte a lehetetlenséggel határos és melyek üzemtervileg mindazonáltal a rendes üzemü erdőségek közé vannak besorozva, lehetőleg véderdőknek jelöltessenek ki és hogy ez ügyben felterjesztés a földmivelésügyi Minister úr ő Nagyméltóságához intéztessék. Az értekezlet ezen inditványomhoz ugyan hozzájárulván, az ügy később olyan mederbe terelődött, hogy a tulajdonképeni cél nem lett volna elérhető. Egy év leforgása után most akként látom a szóban forgó ügyet, hogy az a fokozatos felujitó üzem céltudatos intézését is érinti és mivel ezen utóbbi üzemet illetőleg egy javaslatom lesz, kérem, hogy ez iránti észrevételeimet a tárgysorozat II.-ik pontjánál megtehessem.

2. Irányzatok, célok és tervek.

A mult évi értekezlet óta legalább elvben átestünk az uj rendszerü kezelés és értékesités kezdetével járó nehézségeken, amennyiben ma már egy kialakult helyzettel állunk szemben. A házilagos fakitermelés immár egységes elveken kiterjed a főerdőhivatal egész kerületére. A faanyagértékesités javarésze a nehéz fakelendőségi viszonyok dacára le van bonyolitva, a mennyiben a fenyőházai erdőgondnokság épület- és müszerfatermése, valamint a szvarini, feketevági és teplicskai fenyőrönkfatermése három évre értékesitve van, eladatott továbbá az oszadai erdőgondnokság 1913. évi egész fenyőépület- és müfatermése és a maluzsinai erdőgondnokság 26 cm. és azonfelüli fenyőhaszonfaanyaga. Elég jó sikerrel végződtek eddigelé az esetről-esetre való eladások a likavai, vichodnai és szvarini erdőgondnokságokban, sőt a fekevági és teplicskai erdőgondnokságok fenyőtutajfaanyagának 500 és 1000 tm³-es részletekben való eladása is már részben sikerült. A közeli napokban tartandó faárverés fogja mutatni, hogy kelendőségre talál-e a kitermelt egész fatermés. Mivel ezen árverés eredménye még nem ismeretes és a fenntérintett értékesitésekről szóló számszerü eredmény a jövő értekezleten amugyis tárgyalás alá kerül, ezuttal eltekintek az elért eredmények behatóbb ismertetésétől. Csupán az árverések alkalmával tett nehány tapasztalatra kivánok reámutatni, mely a jövő szempontjából talán fontossággal bir.

Általában megállapitható, hogy élénkebb verseny csupán azon értékesitési tárgyak körül fejlődött ki, amelyek 3 évi cyklusra lettek kiirva; az egy évre szóló eladásoknál a távoli vidékekről való, idegen kereskedők egyáltalában nem, avagy alig mutattak érdeklődést, úgy hogy a helyi régi vevőknek teljesen szabad terük volt, amit több esetben a saját javukra ki is használtak. Nem lehet továbbá figyelmen kivül hagyni, hogy a vidéket eddig monopolizáló Glesinger J. Ph. teschen favásárlócég az eddigi kincstári faeladásoktól teljesen távol tartotta magát, ami azt eredményezte, hogy a helybeli többi fakereskedők az egy évi értékesitések révén teljesen a helyzet urává lettek. A jövő értékesitések sikere érdekében ennek következtében

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

nagyon is mérlegelendő, vajjon nem-e kisérlendő meg a 3 évi cyklus szerinti eladás pl. az oszadai és maluzsinai erdőgondnokságban, mivel a szvarini, feketevági és teplicskai tutajfaanyag és az egész vichodnai és likavai erdőgondnokság amugyis az esetről-esetre való értékesités keretébe lépett. Én úgy tartom, hogy ilyen módozat hozzájárulna az egészséges verseny kifejlődésére és ahhoz, hogy a bennszülött fakereskedők mellé idegenek is sorakozzanak. Oszadán azonkivül nagyban kifejlődnék a verseny még esetleg a külföld részéről is, ha elhatároztatnék, hogy az erdőkincstár a vasuti állomásokra való szállitás munkáját is magára vállalná. — Ott egyébiránt azon expediens is kinálkozik, hogy a három főkiszállitási irányhoz képest, három értékesitési csoport alakittassék, mely eljárás azonban csak arra lenne jó, hogy a helybeli fogyasztó cégeket némi versenyre serkentse.

A maluzsinai erdőgondnokság fatermésének értékesitését ez idő szerint nehézkessé teszi azon körülmény, hogy a vizi szállitási berendezések mind hasznavehetetlenné váltak és a müszaki tekintetben teljesen kifogástalanul vezetett és kiépitett fővölgyi erdei kezelési utnak az előnye nem érvényesülhet kellően, mert a Maluzsina és Királylehota községek közötti törvényhatósági utnak azon szakasza, melybe a fenntemlitett kezelési ut betorkol, három tekintélyes ellenesés következtében az évről-évre növekvő teherforgalom lebonyolitását igen nehézkessé és költségessé teszi. A földmivelésügyi Minister úr f. é. $\frac{13382}{T\ B/1}$ számú rendeletével ennek következtében máris utasitotta a főerdőhivatalt, hogy a szóban levő tötvényhatósági út átépitése ügyében az illetékes hatóságoknál és az érdekeltségnél a szükséges lépéseket megtegye és ha netalán sikerülne a kérdéses ügyet még a folyó évben a megvalósulás stádiumába terelni, ezen körülmény a maluzsinai faértékesités szempontjából feltétlenül igen előnyösen jelentkeznék.

Az értékesitésre általában előnyös befolyást fog gyakorolni a most alkalmazásba lépett faminősités, mely szerint az épület- és müszerfaanyag már 2.0 m.-től felfelé áruba bocsátható és a selejtes törzsrészletek is lehetőleg felhasitatlanul és egészben eladhatók lesznek. — Ezt az intézkedést különösen ezért tartom kiemelendőnek, mert a fakereskedők közötti szabad versenynek a kialakitását fogja előmozditani, a fa tőárát emeli, a faanyagok belterjes kihasználását elősegiti és ilyképen oly előnyöket involvál, amelyek kizárólag a házilagos gazdálkodás révén érvényesithetők. Az 1912. évről szóló mérleg is igazolja, hogy a házilagos termeléssel elért pénzügyi eredmény, a gazdaság azon eredményét jóval felülmulja, amelyet akkor értünk el, amidőn a főerdőhivatal egész fatermelése még terület szerint értékesitve volt. — Mivel a hazánk közgazdasági viszonyai iránt érdeklődők körében még mindig akadnak olyanok, kik a házilagos gazdálkodáshoz való átmenetbe nem tudnak belenyugodni és azt oly szinben tüntetik elő, mintha ezen rendszerváltozás egyenesen az állam kárára lenne, az elmult évben a lehető legnagyobb részletességgel kellett a gazdasági eredményeket a földmivelésügyi Minister ur ő Nagyméltósága előtt feltárnunk és azokról az erdőgazdasági és nemzetgazdasági előnyökről jelentést tennünk, amelyek a házilagos gazdálkodás során és annak eredményeképen észlelhetők és megállapithatók. Nem vélek tehát felesleges munkát végezni, amidőn a számbeli adatoktól eltekintve, mindazokat az érveket előadom, amelyeket a főerdőhivatal a m. é. 3286/913. számu jelentésében a Minister Úr elé terjesztett, mert igen fontosnak tartom, hogy a főerdőhivatal tiszti karának valamennyi tagja a házilagos gazdálkodás lényegével és természetével annyira összeforrjon, hogy ebben lássa szakunk és gazdaságunknak jövő fejlődésének és boldogulásának a nyitját.

A házilagos gazdálkodás általában véve nehéz viszonyok között lépett érvénybe, de mindazonáltal egyik kiváló nemzetgazdasági előnye fényesen jelentkezett a magyar fakereskedelemnek a jelenlegi súlyos pénzügyi helyzet mellett tanusitott állékonyságában. Ha a kincstári erdőgazdaság jelenleg házilagosan kidolgozott területei tövön lettek volna eladva és a vevők kénytelenek lettek volna a gazdaság folytatásához szükséges nagy tőkéket személyes hiteleik terhére mozgósitani, kérdés, vajjon ezek a kereskedők szerződési kötelezettségüknek mindenben megtudtak-e volna felelni és az érdekelt kincstári erdőhatóságok üzemi mérlege annyira biztositva lett volna, mint most, eltekintve attól, hogy a foglalkoztatott munkásállomány keresetének a folytonossága is a terület szerinti eladás mellett bizonyára kockára lett volna téve. — Egy-egy nagyobb cégnek a bukása ennek következtében megzavarta volna az államerdészet pénzügyi mérlegét és egy egész vidék közgazdasági viszonyait.

Igy azonban mindenkor biztositható volt, hogy az erdőkincstár a befektetett tőkék ellenében kitermelt faanyagok felett rendelkezzék, a munkás és egyéb alkalmazott pedig megkapta rendesen a keresetét.

Ha ezek után a házilagos gazdálkodás által biztositható erdőgazdasági előnyöket mérlegeljük, első sorban ki kell emelnünk, miszerint a házilagos gazdálkodáshoz való átmenet biztositja a belterjesebb üzemmódok, vagyis a fokozatos felujitó üzemhez, a rendszeres szálaló és gyéritő üzemhez való áttérést. Az erdő gondosabb és behatóbb müvelés alá vehető, mivel a kihasználást folytató munkássereggel nem a mentől nagyobb pillanatnyi, pénzügyi hasznot hajhászó kereskedő, hanem az erdőhatóság, illetőleg annak szakképzett alkalmazottjai rendelkeznek, kiknek feladata az erdőhasználat érdekei mellett, mindazokat a szempontokat figyelembe venni, melyeket a céltudatos erdőgazdaság az állandó munkásállomány alakitásában, kinevelésében

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

és folytonos gazdaságos alkalmazásában, a gondjukra bizott erdőnek ápolásában, nevelésében és értékesebbé tételében és a tartamos jövedelmezőség lehető emelésében eléjük szab.

A tövön való eladás nyomán évtizedeken át immár csupán a tarra vágott és sokszor rendetlenül kihasznált vágások végtelen láncolatát láttuk egymás mellé sorakozni, anélkül, hogy az erdőkincstár, mint földbirtokos a vidék kulturális és közgazdasági viszonyaira valamelyest mélyrehatóbb befolyást gyakorolhatott volna, különösen pedig az erdei szállító eszközök terén a tövön való eladás idejében hiába keresünk a mostanihoz hasonló fejlődést, mint aminővel a célszerűbb értékesitési eljárások jegyében dolgozó müvelt Nyugat országai minket már legalább három évtizeddel megelőztek!

A tövön való eladásnál ugyanis csupán a pillanatnyi pénzügyi szempont érvényesül; a főcél rendszerint az, hogy valamely nagy tőkével rendelkező fakereskedő akadjon, ki a fatömegbecslés alapján meghatározott holdankénti kikiáltási árat megadja és a fatermést a legutóbbi módozatok szerint 5 évi időtartamra lekösse. Mihelyt ez látszólag kedvező feltételek mellett el van érve, az erdőkincstári alkalmazottakra már egyéb teendő nem hárul, mint a szerződés pontos végrehajtásának az ellenőrzése. Ha pl. a faanyagok kiszállitása körül nehézség keletkezik, ez csak a fakereskedő gondja, ki önként érthetőleg a rövid szerződési időtartamra és arra való tekintettel, hogy nem a sajátjában gazdálkodik, csupán a baj ideiglenes orvoslásáról gondoskodik; ha tehát valamit befektet, az csak efemer természetü és az erdőgazdaságnak abból általános szempontból semmi haszna nem lehet.

Az erdőkincstárra nézve látszólagos jó üzlet mellett a szerződés időtartamára tehát le kell mondani a gazdaság fokozatos fejlesztéséről és belterjesebbé tételéről és le kell mondani arról, hogy azon a vidéken, ahol a tövön való eladás nagyban divik, a fakereskedelem és faipar egészségesen fellendüljön, mivel a nagy kereskedő a kincstári szerződéssel kezébe adott hatalmas fegyverrel az egész vidéket monopolizálja és minden kisebb exisztenciának a boldogulását még csirájában megfojthatja.

De a mellett ezen értékesitési mód a maga teljességében lekötve tartja azt a szellemi tőkét is, amely fölött az állam a törvényszabta minősitéssel biró erdészeti alkalmazottakban rendelkezik és mely csak arra lehet hivatva, hogy az erdőgazdaságot emelje és fejlessze, önmagát pedig a munkában és gyakorlati tevékenységben gazdagitsa.

A terület szerinti értékesités nyomán látjuk, hogy az erdészeti administratió központosittatik és a tisztviselők jelentékeny része az irodákba szorul, ahelyett hogy szaktudásukat és gyakorlati ismereteiket az erdő közvetlen érdekében érvényesitsék.

Az erdészeti tudomány és statisztika már régen megállapitotta a világ fakészleteinek véges voltát és azt, hogy a fafogyasztás fokozottabb arányban halad előre, mint a fatermelés. Ebből természetszerüleg következik, hogy a fa értéke hovátovább emelkedik s igy semmiképen nem indokolható, hogy valamennyire consolidált közgazdasági viszonyok között egy-egy egyén kezében akkora fatömegek összpontositassanak, mint azt a terület szerinti eladás nyomán látjuk, mely lehetségessé teszi pl. azt, miszerint magyarországi és galiciai kereskedők még Westfáliában is az ottani fenyőpiacon concurálhassanak, midőn az ország kénytelen szükségleteinek fedezésére fenyőfát a külföldről behozni.

Elsőrendü nemzetközi érdek ennek következtében, hogy az állam gondoskodjék arról, miszerint ily visszás helyzetek megszüntettessenek és a fakereskedelem intézése egyes nagyobb cégek kezéből kiragadva, akként fejlődhessék, hogy abban a kisebb tőkével rendelkezők is mentől nagyobb számban résztvehessenek.

Ahoz pedig más mód nem kinálkozik, mint a házilagos gazdálkodásnak mentől kiterjedtebb mértékben való alkalmazása, mely gazdasági eljárás a fenntiek szerint még számos más fontos államérdekből egyedül helyesnek és célravezetőnek minősithető.

Már emlitve volt ugyanis azon befolyás, melyet a házilagosan gazdálkodó erdőbirtokos a foglalkoztatott munkásállományra erdőgazdaságilag gyakorol, de ez a befolyás kell, hogy nemzeti, közgazdasági és politikai is legyen, mivel a gazdaság egyik legfontosabb érdeke, hogy a munkásállomány állandósittassék és lekötessék. Ez a közforgalmi eszközök mai fejlettsége mellett vajmi nehéz, de az erdőbirtokos mindamellett a birtoka révén biztositható előnyökkel mégis leginkább van abban a helyzetben, hogy a munkáselemet szervezheti és fejlesztheti, az erdei munkához való ragaszkodását pedig biztosithatja. Ebben az irányban fennálló kötelességének csupán a házilagos gazdálkodás révén felelhet meg, mivel a terület szerinti eladás a munkáselemet kiragadja a közvetlen befolyása alul és mindenféle — az erdőbirtokos elveivel ellentétes — socialis és politikai befolyásoknak enged tért, melyek ellen a földbirtokos mindig nehezen védekezhetik, mert mihelyt nem közvetlen kenyéradója a munkásnak, ez természetszerüleg ahoz húz, kitől a kenyerét kapja.

Ennek következtében fontos állami érdek is az, hogy az erdőkincstár a birtokait házilagosan kezelje.

Kiemelendő még, hogy ez a gazdasági eljárás a fakereskedelem és faiparral, valamint az egész fafogyasztó közönséggel való legközvetlenebb érintkezést is biztositja s igy lehetségessé válik, miszerint a termelés teljesen a fogyasztó igényeihez alkalmazkodjék, a fogyasztó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

a termelővel a legközvetlenebb összeköttetésbe lépjen és az erdőkincstár, mint nagytermelő a különböző faválasztékok kialakitására és forgalomba hozatalára azt a befolyást gyakorolja, melyet, mint az ország első erdőbirtokosa, a fapiacon kell, hogy a legnyomatékosabban érvényesitsen.

Kétséget nem szenvedhet tehát, hogy nem a terület szerinti eladás, hanem a házilagos gazdálkodás révén van megbizhatóbb, szilárdabb és erkölcsösebb alapokra fektetve az állam-erdőgazdasága.

A mult évi értekezlet kapcsán fel kell azután emlitenem a m. á. v. vegyes méretü vékony fenyőhaszonfa szükségletét. A főerdőhivatal ez iránti előterjesztésére a földmivelésügyi Minister úr leküldötte az összes üzletvezetőségek anyagszükségleti kimutatásait és a szállitási feltételeket.

Ezekből kitünt, hogy a szombathelyi üzletvezetőségtől a mult évben megszerzett adatokba a tizedespontok elhagyása következtében akkora hiba csúszott be, mely a főerdőhivatalt a szükséglet elbirálásánál megtévesztette. Ezen szükséglet egyáltalában nem akkora, hogy a szóban lévő vékony anyag termelésénél különös szerepet játszhatnék, mely körülményt a főerdőhivatal ő Nagyméltóságának már azzal a kérelemmel bejelentett, hogy az itteni erdőbirtok elhelyezésénél fogva, a Ksod vasuttal léphessen érintkezésbe, vajjon nem-e volna hajlandó, vegyes méretü vékony fenyőhaszonfa szükségletét egyenesen innen fedezni. A főerdőhivatal már át is irt a nevezett vasút vezérigazgatóságához, de mai napig választ nem nyert.

A vékony faválasztékok előnyös értékesitése tekintetében fordult a főerdőhivatal ezekután a rimamurány-salgótarjáni vasmü részvénytársulathoz, melynek anyagszükségleti kimutatása már tényleg akkora fatömegeket tüntet elő, hogy a főerdőhivatal egész vékonyfa hozadéka sem lenne elegendő a fedezésére. Ennek következtében a főerdőhivatal közölte a nevezett társulattal, hogy az itteni házilagos gazdálkodás révén számos általa szükségelt választék nehézség nélkül termelhető lenne, közölte azokat a Ksod vasuti állomásokat, ahol ez az anyag feladásra kerülhetne és közölte az 1914. évi erdőtermény árjegyzék adatait, hogy ily módon az üzletkötés pénzügyi lehetősége elbirálható legyen. Végül pedig megjegyezte a főerdőhivatal, hogy addig amig a földmivelésügyi Minister úr másként nem intézkedik, a részvénytársulat anyagbeszerzése kizárólag csak nyilvános versenytárgyalás utján történhetnék. Erre azon rövid válasz érkezett, hogy a társulat csak meghatározott méretü bányafa szállitására adhat megbizást, versenytárgyalásban részt nem vehet s ennek következtében a főerdőhivatal ajánlatát sajnálatára igénybe nem veheti.

Amithogy az erdőgondnokságok az irányzatok, célok és tervek tekintetében a folyó évben javaslatot nem tettek és csupán az oszadai erdőgondnokság ismétli meg a mult évben tett inditványát a véderdők tekintetében, a fentiek értelmében azonban szándékom ezt az ügyet a tárgysorozat II-ik pontjánál tárgyalni, szabad legyen még az alábbi rövid fejezetet előadnom.

3. Hiányok, amelyek orvoslást igényelnek.

A vichodnai erdőgondnokság javaslatot tesz anyagpajtának az épitésére, mert ilyen épület hiánya érezhetővé vált akkor, amidőn 1911. év folyamán nagyobb mennyiségü szőlőkarót termelt. Bizonyos, hogy a házilagos gazdálkodás ilyen pajtáknak az emelését kivánatossá és szükségessé teszi s ezért felhivandók lennének az erdőgondnokságok, hogy erre vonatkozó indokolt előterjesztéseiket megtegyék. Az oszadai erdőgondnokság reámutat továbbá arra, hogy az illetményfának az anyagszámadásokban való nyilvántartása és vezetése egymással ellentétes intézkedések vannak érvényben. A főerdőhivatal 1906. évi 96. számu rendelete egy illetményfa-kiszolgáltatási kimutatásnak a felfektetése- és vezetése iránt intézkedik, amelyből az illetményfa kezelés minden mozzanata szembeötlik. Egyöntetü eljárás érdekében ezuttal kimondandó lenne, hogy ez a nyilvántartó mindenütt a legpontosabban vezetendő és hogy hiteles másolata mindenkor az eredeti illetményfa nyugtákkal a félévi anyagszámadásokhoz csatolandó, a félév végén lezárt számadatai pedig mindenkor egy összegben az anyagszámadás megfelelő fejezetébe bevezetendő.

Szóvá kell ezekután ujból tennem azokat a hátrányokat, amelyek a hiányos vágásbecslésekből származnak. A főerdőhivatal — pl. az elmult gazdasági év javára folyósitott hitelekből körülbelül negyvenezer Koronát volt kénytelen az erdőgondnokságok erre vonatkozó előterjesztéseire az épület- és müszerfa — valamint tüzifatermelés és szállitás érdekében lekötni, mely összegről utólag kitünt, hogy faanyag hiányában fel nem használható. Itt tehát arról van szó, hogy az állam költségvetésileg rendelkezésünkre bocsátott és a kezeinkre bizott állambirtok

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

jókarbantartására és fejlesztésére szolgáló összegeket tisztán azért kellett tulajdonképeni rendeltetésétől elvonni és az állampénztárba visszaszolgáltatni, mert a becslési adatok a valóságban helyteleneknek bizonyultak. A főerdőhivatal már a mult évi tapasztalatok alapján 3313/913 szám alatt kiadta azt az intézkedést, hogy a vágásbecslések munkájáról mindenkor jegyzőkönyv szerkesztendő, melyből mindazoknak az alkalmazottaknak a nevei előtünnek, akik a becslést végezték, illetőleg a munkában közremüködtek. Az idei tapasztalat ujból mutatja, hogy a főerdőhivatal emlitett intézkedésére nagyonis égető szükség volt, mert ebben a tekintetben most még uralkodó visszás helyzetet márcsak saját jól felfogott személyes érdekünkből is a lehető leggyorsabban meg kell szüntetni.

A nagyméltóságu földmivelésügyi ministerium ugyanis kiváló súlyt helyez a hitelek kezelésére és mikénti felhasználására, különösen pedig figyelemben részesiti azokat az összegeket, amelyek a faanyagtermelésre fordittatnak. Ezért m. é. $\frac{7339}{T-B/1}$ számú intézkedésével kezdeményezte a fatermelési és szállitási előirányzatoknak az egybeállitását, melyeknek az a céljuk, hogy a termelési és szállitási munkákra engedélyezendő egységbérek megállapitása, az ezen munkáért ténylegesen felmerült kiadások folytatólagos nyilvántartása és végeredményképen az előkészitett faanyagok értékesitése után készitendő mérlegek egybeállitásának megkönnyitése céljából valamennyi igazgatási hivatalnál egyöntetü eljárás alkalmaztassék. Az immár hatodik évben folyó házilagos gazdálkodás során kialakult gyakorlat ezen főerdőhivatalnál olyan rendszert honositott meg, amely a szóban levő fatermelési és szállitási előirányzatokat nagyon megközeliti s igy ezen ujitásnak bevezetése ebben a kerületben semminemü nehézséget nem fog okozni.

A főerdőhivatal ugy tervezi, hogy már a folyó évi vágások kitermeléséhez szükséges hitelek az emlitett fatermelési és szállitási előirányzatok alapján fotyósittassanak, minek következtében a szükséges intézkedések a közeli napokban meg fognak történni.

A mult évi általános tiszti értekezletről felvett jegyzőkönyv kapcsán e helyen még meg kell emlékeznem a lúcfenyőkéregről, melynek három évi időtartamra és átalányösszeg szerinti értékesitése a mult évben megkiséreltetett. Az ez ügyben tartott versenytárgyaláson az oszadai, vichodnai és likavai erdőgondnokság lúckéregtermése kelt el, mig a rossz kelendőségi viszonyokra való tekintettel a többi erdőgondnokság ezen termékére ajánlat nem tétetett. Mivel a likavai erdőgondnokság szerződéses kéregvásárlója időközben meghalt, gondoskodni kellett arról, hogy ez az anyag a többi öt erdőgondnokság kéregtermésével együtt, de ezuttal már csak két évre ujból eladásra kihirdettessék. A versenytárgyalás a közeli napokban lesz és az érdeklődésből következtethető, hogy az időközben némileg felment conjuncturára való tekintettel az egész lúckéregtermés ezuttal értékesitkető lesz.

Liptóujvár, 1914. évi március hó 14-én.

Elnök reámutatván a tiszti értekezleti tárgysorozat szóban levő fejezetének kiváló fontosságára, kivánatosnak jelzi, hogy a szőnyegen lévő kérdésekhez minél több érdemleges hozzászólás és véleménynyilvánitás történjék, hogy ily módon az erdőgazdaságunk fejlesztését célzó megállapodás leszürődhessék. Kivánatos tehát, hogy necsak a központban, de a külső kezelésnél müködő tisztviselők is adják elő netaláni észrevételeiket.

Hogy azonban az előadó rendszeresen összefoglalt jelentésével párhuzamosan haladjunk, az általa követett beosztáshoz kell alkalmazkodnunk.

Az előadónak azon javaslatát illetőleg, hogy az olyan vágásoknál, a hol a termelés gazdaságosan nem foganatositható, bizottságilag döntessék el, hogy mily eljárás követendő, elnök azon észrevétele mellett, hogy a bizottsági döntés sokkal megnyugtatóbb, az értekezlet utóbbi módozatot fogadja el.

Az előadó azon javaslata körül, hogy azokban a vágásokban, melyekben a nehéz terepviszonyok folytán a fuvarral való hozzáférhetés lehetetlen, csúsztató utak létesittessenek, nagyobb vita fejlődött ki.

Elnök ugyanis a maga részéről a csúsztató utak épitését csupán szálfavágásokban tartja megokoltnak s itt is csak azokban, a melyekben az apadék különben nagy volna, felhozva példának a vychodnai erdőgondnokság „Stiti“ és a szvarini erdőgondnokság „Szankula“ nevü vágásait és felhivja az illetékes erdőgondnokokat, hogy ezeknek a vágásoknak kikezelésénél szerzett tapasztalataikat adják elő.

Iszapi, vychodnai erdőgondnok, előadja, miszerint a Stiti nevü 1913. évi vágás mellé a legközelebbi években nem sorakoznak ujabb vágások, tehát ott a lefolyt évben csúsztató utat épiteni csupán egy év tartamára nem lett volna gazdaságos, nemcsak azért, mert a földmunkára, továbbá a szükséges faanyag beépitésére fordítandó összeg lett volna magas, de a máramarosi példák után jól tudja, hogy a beépitett háritófák, egyszóval a beépitett összes faanyag csak már mint tüzifa volt értékesithető.

de Pottere, előadó a maga részéről is annak ad kifejezést, hogy a nagyobb áldozatokat igénylő csúsztató utakat ne ötletszerüen egy-egy évre, hanem ott létesittessenek, a hol több

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

évi vágásnak érdekében használhatók. Szerinte az általa gondolt csúsztató utnak a máramarosi csúsztató utaktól, melyeket tudomása szerint tapasztalt erdőmunkások épitenek, különbözniök kell, mert ezen utak kiépitését müszaki közeg által történt kitüzés után, müszaki közeg felügyelete mellett kell létesülniök. Ajánlja egyszersmind kartársai tigyelmébe az ide vonatkozó szakirodalom tanulmányozását.

Az emlitettekhez hasonló nehéz kőrülmények között kikezelendő vágásokban a felfelé vagy lefelé való döntés s e szerint a fának vékonyabb, avagy a vastagabb végével való csúsztatás célszerübb volta feletti vitában, különösen a helyi viszonyok állittattak előtérbe, a melyek szerint majd az egyik, majd a másik eljárás indokolt.

Fromm János, szvarini erdőgondnok az elnök jelen tárgyat érintő bekezdő szavaira előadja, hogy a szankulai vágás kikezelése érdekében az 1913. évben az egyébként arra eléggé alkalmas völgyben, kezdetleges csúsztató utat létesitett és avval is elérte a célt, mert ugyanazon völgyeletben a szerződéses favevő az előző év fatermését minden óvintézkedés nélkül hozta le s az általa lehozott fában számottevő tutajfa mennyiség nem volt, mig a folyó évben a Vágon való tutajozás tekintetbe vételével 27 méter maximalis hosszban kitermelhető méretnél is számos hosszabb törzs teljes épségel került ki s a szálfák felső végei ezen hosszúságoknál egész a 7—8 cm. vastagságig apadtak, tehát az alig 300 korona beépitett költséggel szemben, a kevesebb apadék folytán jelentékeny jövedelem többlet állott elő, mert hacsak 20 m^3-rel több faanyag került is le a vágásból, mint annak előtte, a befektetett tőke megtérült s mert faanyag beépitésére nem volt szükség. ezen a cimen faanyag veszteség sem állott be.

Az előadónak az a javaslata, mely szerint előzetes birálat tárgyává tétessék, hogy a kifürészelés hol történjék, a vágás alatt, avagy az esetlegesen távolabbi rakhelyen: tekintettel arra, hogy a termelési és szállitási munkanemek csoportositását a tovább szállitás lehetősége illetve költségei szabják meg, az értekezlet elfogadja azzal, hogy a szóban levő kitermelési munkanemek helyét az erdőgondnokok az illetékes ellenőrködő tisztveselővel közösen állapitsák meg.

Azon javaslatot, hogy a fatermés jövőben ott, a hol fafeldolgozó telepek vannak ne évenként, hanem három évi időtartamra adassék el, az értekezlet általánoságban pártolta, egyedül a maluzsinai erdőgondnok terjesztett külön véleményt elő.

Kelemen Béla, erdőmérnök legteljesebb elismeréssel adózik az előadónak azért, hogy a maluzsinai erdőgondnokságot oly kiváló részletességgel tárgyalta tanulmányában, mindazonáltal, jóllehet már a maluzsinai erdőgondnokság vezetésétől nemsokára megválik, mégis meggyőződéséből kifolyólag kötelességének véli, miután minden tekintetben nem ért egyet az előadó jelentésével és javaslataival, hogy észrevételeit megtegye.

Ez előadó azzal a javaslatával szemben, hogy jövőben az értékesités három évi időtartamra történjék, a maluzsinai erdőgondnokságot illetőleg azt ajánlja, hogy az eladás csak egy évre terjedjen. Véleménye szerint, a maluzsinai fafeldolgozó ipartelep az évenkénti eladás esetén sem monopolizál, mert jelenleg a vastag fáért 16 K 16 f vételárt fizet, rakodókra való tekintet nélkül, a mi a rossz fakelendőségi viszonyok dacára is olyan elfogadható ár, a melynél véleménye szerint többet akkor sem kapott volna az erdőkincstár, ha az eladás három évi időtartamra történt volna.

Ajánlja továbbá Maluzsinát illetőleg elfogadásra azt a javaslatát, hogy a vastagsági osztályok szerint ne különittessék el a fa, mert a mennyiben az e szerint való elkülönités nélkül tartatott volna meg az árveerés, valószinü, hogy mindjárt az első árverés alkalmával sikerült volna az egész fatermést eladni.

Elnök, Kelemen felszólalására megjegyzi, miszerint a mostani eladást nem lehet alapul venni, mert precedens hiányában, a jelen eladásból egyoldalulag nem lehet megállapitani, hogy a három évi időtartamra történt eladás esetén sem éretett volna el nagyobb eredmény sőt máshol a három évi időtartamra történt értékesitések épen az ellenkezőjét bizonyitják.

Az erdőgondnok azt a javaslatát miszerint az általa kezelt kerületben a faanyag vastagsági osztályokra való tekintet nélkül bocsáttassék árverés alá, a maga részéről pártolja, mert ott, ahol a cellulose gyárak részéről a vékony faanyag iránt érdeklődés nincsen, az elkülönitésre sincsen ok.

Tekintve azonban, hogy a faanyag vastagsági osztályok szerinti elkülönitése a földmivelésügyi Minister Úr Önagyméltósága által kötelezőleg előiratott, jelen értekezletből kifolyólag, az okok előadása mellett, külön felterjesztésben fog a főerdőhivatal felsőbb helyre javaslatot tenni, hogy Maluzsinát illetőleg az előbbiekben felhozottak szerint, vagyis vastagsági osztályokra való tekintet nélkül, egy csoportban történjék az értékesités.

Az értekezlet úgy a három évi időtartam szerinti értékesités, mint pedig Maluzsinát illetőleg az egy csoportban való értékesités mellett foglalt állást és igy is határozott.

Előadó azon további javaslatát, miszerint jövőben Oszadán a fatermés ne egészben, hanem három eladási csoportban bocsáttassék értékesitésre, elfogadja az értekezlet.

A vékony (rudfa) faanyag értékesitésének kérdésénél de Pottere főerdőmérnök előadja hogy ezen választék jelenlegi keresleti viszonyai igen kedvezőtlenek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Ezt a választékot ugyanis a délmagyarországi parasztépitkezésnél használják valamint főleg a Balkánon fogyasztják; a lefolyt háború után a normális viszonyok mind ez ideig még nem állottak helyre s igy ezen választék iránti korábbi kereslet még nem indult meg.

Bachó János, likavai erdőgondnok előadja, hogy kerületében nagyobb mennyiségü rud anyag került ki, az ott folyó kisérletek éredményeképen, azonban árverés még nem volt s igy itéletet a pénzügyi eredményt illetőleg még nem lehet mondani.

Elnök megjegyzi, hogy az eddigi rud haszonfa árverések a kerületben épen nem biztatóak, jóllehet a szomszédos besztercebányai hatóság már évek óta sikeresen értékesiti ezt a választékot.

de Pottere főerdőmérnök, reámutat arra, hogy a besztercebányai erdőigazgatóság az ittenihez hasonló nehézségekkel küzdött eleintén, ma azonban már a nehézségeket legyőzte és a vékony fát is minden fennakadás nélkül értékesiteni tudja.

Liptóban számottévő körülmény, hogy az árvai uradalom és a trencsénmegyei erdőbirtokosok uradalmaiból ilyenféle anyag igen tekintélyes mennyiségben kerül ki s úgy látszik hogy ez időszerint a szükséglet teljesen fedezve van.

Az értekezlet ezek után úgy határoz, hogy a likavai vékony fa árverési eredményét előbb bevárja s a további termelés iránt az uradalom alsó részében csak azután fog intézkedni. A felső Vág völgyén ellenben csak a vasut kiépitése után kerülhet a vékony faanyag termelésére a sor.

Loványi, teplicskai erdőgondnok felhozza. hogy a vékony faanyag termelésénél ne folyóméter, hanem darabszám szerint köttessék az alku a munkásokkal, mert igy 25 %-kal olcsóbban tudja a kitermelést foganatositani, mint ellenesetben. A munkás ugyanis jobban tudja a darabszám szerinti munkát mérlegelni, mint a folyóméter szerintit.

Vollnhofer, főerdőmérnök itt reámutat arra, miszerint az erdőtermény árjegyzékben az értékesités folyóméter után történik, igy a termelés és értékesités között az összhang nem lenne meg, miért is az árjegyzékbe a folyóméter mellé a darabszám szerinti érték is felveendő volna.

de Pottere, főerdőmérnök utal arra, miszerint a munkásnak kell a munkaadóhoz igazodni, mert a mint nehézségek voltak a vastagabb faanyagnak köbméter szerint fizetendő termelésénél, ezek azonban leküzdettek, épen úgy nehézségek vannak a vékony faanyag termelésénél is; azonban a miként előbb, úgy kellő felvilágositás mellett a mi érdekeinkhez ujólag tudnunk kell és tudni fogjuk is idomitani a munkásokat.

Ezek után elnök határozatilag kimondja, hogy az erdőgondnokságok térjenek át a folyóméter szerinti alku megkötésére.

Iszapi, vychodnai erdőgondnok anyagpajtáknak felállitására tett javaslatot.

Ott a hol erre szükség van, a szükségesség mérvének megindokolása mellett, jelentés teendő s a miként már ilyen anyagpajták Maluzsinán és Teplicskán épittettek: másutt is létesittetni fognak.

Az előadó a kiadott illetményfa nyilvántartásának kérdését szőnyegre hozván, elnök utal a főerdőhivatal 96/906. számú rendeletére s annak e tárgyban kiadott rendelkezésének szoros betartására.

Elnök az előadói jelentésben felhozott vágásbecslési adatokra vonatkozólag megjegyzi, hogy azok nemcsak a hitelekkel, hanem a faárverésekkel is kapcsolatosak és a főerdőhivatalnak már az árverések kiirásánál kell ezeket az adatokat ismernie, mert másként az érdekelt fakereskedők sem tehetik meg a számitásaikat.

A hitelek megfelelő elosztása és a fatermelési előirányzatok szerkesztésére a pontos vágásbecslés elég, de az 1000 illetve 500 m^3 részletek eladásához az érdekelt erdőgondnokságok vegyék fel a faanyagot a döntés után, hogy nemcsak a faanyag mennyisége, de annak vastagsága és minősége is előre megállapitható legyen.

Kelemen, erdőmérnök utal arra, hogy a hibás becslés általában a próbatörzsek helytelen kiválasztásában leli magyarázatát, miért is javasolja, hogy az átlagtörzsek kiválasztását az erdőrendező és erdőgondnok személyesen végezzék s a termelési stb. apadékot közösen állapitsák meg.

Kostialik erdőrendező itt előadja, miszerint hibák előfordulhatnak, azonban hogy a hibák általánosak legyenek, ebben nem osztja az előtte szólók véleményét. Vannak ugyanis olyan termelési helyek, a hol a kijelölt és megbecsült vágásból széltörések megtakaritása céljából a faanyag bizonyos hányadát vissza kellett tartani és a hol a pontos ujabb felvételre már physikai idő sem volt; ilyen esetben a fatömeg helyes, avagy helytelen megállapitására csak akkor kerülhet a sor, ha az egész terület már végleg kihasználtatott.

Továbbá sok tarvágásra előirt terület időközben fokozatos felujitó vágással használtatott ki s igy a helyi viszonyok, valamint a természetes felujitás érdekei határoztak és azok döntötték el a becsléstől függetlenül a kivehető fatömeget.

A próbafák döntését az ő ellenőrzése mellett az erdőrendezőség személyzete végezte, azonban a termelési apadék megállapitásába az illetékes erdőgondnokot mindig belevonta.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Elnök kiemeli, hogy a pontosabb vágásbecslések foganatositása végett a főerdőhivatal 1913. évi 3113. ügyszám alatt intézkedést bocsátott ki, melynek segitségével a becslést teljesitő közegek müködése mindenkor megállapitható s igy az aki esetleg hibát elkövet, viselni is fogja a következményeket.

Felhivja az erdőgondnokokat, hogy a folyó évtől fogva a vágások kitermelési munkálataival együtt járó összes munkanemekről fatermelési előirányzatot (költségvetést) terjesszenek felülbirálás és elfogadás végett a főerdőhivatalhoz, mi iránt a szükséges utasitás legközelebb ki fog adatni.

Az értekezlet egyébiránt a próbatörzsek felvételére vonatkozólag a Kelemen által tett inditványt is elfogadja.

A kéreg értékesitést illetőleg elnök reámutat arra, hogy beszerzett tájékozódás szerint, verseny csak akkor fejlődhetik ki, ha a kincstár a fadöntő munkások kötelességévé teszi azt, hogy a sikerrel megközelithető helyen a kérget bakokra helyezik; kérdés azonban, hogy milyen hatással lesz ez a fatermelési bérekre?

A vevők ugyan a költség többletet viselni fogják s igy a kincstárra közvetlenül nem háramlik költségtöbblet, azonban tekintettel arra, hogy a nagy fontosságot nem érdemlő kéreg, esetleg nem értékesittetik, a munkásokkal az alku alternativ módon kötendő meg s a menynyiben a kéreg nem adatnék el, az nem is volna termelendő.

A főerdóhivatal ennek folytán az értékesités tárgyában mindig aként fog intézkedni, hogy az árverések a tavaszi döntések megkezdésének ideje előtt megtartassanak.

Elnök áttért azután a ministeri rendeletben megállapitott tárgysorozat II. pontjára és felhivja az előadót jelentésének felolvasására.

II. A fő- és előhasználatoknak az erdőápolást és a természetes felujitást érdeklő kérdései.

Előadó: Kostialik János, m. kir. főerdőmérnök.

Az előző eszmecserékből kialakult ama megállapodás, mely szerint oly erdőrészletekben, a melyekben a természetes felujitást célzó használati módhoz szükséges előfeltételek már rendelkezésünkre állanak, azokban ezen használati mód alkalmaztassék, végrehajtást nyert fokozottabb mértékben az 1913. év folyamán is azáltal, hogy ily használat mintegy 100 kholdon állittatott be. A teplicskai és szvarini erdőgondnokságban mintegy 70 kholdon egyenletes megbontással előkészitő vágás eszközöltetett és miután e területen alserdény még nem volt, a döntés rendes tavaszi időben foganatosittatott. Az itteni erdőrészletek faállományát mondhatni elegyetlen lucfenyő képezi, elszórtan kevés jegenye és vörösfenyő. A vágás beállitás kedvező időben történt, mert lúcfenyőmagtermés volt.

A vichodnai erdőgondnokságban részint előkészitő részint a már meglévő alserdénynek felszabaditása végett csoportos felszabaditó vágásmód alkalmaztatott. Ezen vágásból kikerülő faanyagnak a fapiacra való kiszállitása a Fehérvágra van utalva és tekintettel arra, hogy ezen uszapatak vizkörnyéke csekély, a nyers fának azon való letutajozása nehézségekbe ütközött volna. Ezen oknál fogva a fokozatos felujitó vágásmódnál érvényben levő kitermelési időszaktól el kellett térnünk és az előbbemlitett szállitási nehézségek leküzdése végett a döntés már március hónapban — mikor még hótakaró volt, — eszközöltetett, a faanyag pedig kiszáradt állapotban csak a téli hónapokban szállittatott ki. Ezen kezelésimód, hogy a ledöntött faanyag tavasztól télig meghagyatott a vágásban, mily befolyásal volt az alserdényre csak ez év folyamán lesz megállapitható.

Az oszadai erdőgondnokságban a már 1912. évben, Koritnica fürdő körül alkalmazott felujitó vágásmód, távolabbi erdőrészletekre is kiterjesztetett és itten a döntés, valamint a kiszállitás is csak akkor, amikor elegendő hótakaró volt már, foganatositttatott. A kihasználás részint egyenletes megbontásban, részint pedig felszabaditásban nyilvánult.

A likavai erdőgondnokságban a felujitó vágásnak három módja van beállitva és pedig az egyenletesen megbontó, a meglévő alserdény körüli faegyedek fokozatos kiszedése vagyis a csoportos felujitó és végül a terepviszonyoknak megfelelő szélességü nyiladékrendszerü vágásmód. A fa kikezelése, valamint a vágásokból megfelelő időben való kiszállitása nehézségekbe nem ütközött.

A fenyőházai erdőgondnokságban 1913. év folyamán felujitó vágás három helyen terveztetett, azok beállitása azonban elhalasztatott egyrészt uthiány miatt, másrészt pedig azért, hogy az évi fatermést a villamos vasut csekély teljesitő képessége miatt apasztani kellett és végül hogy a természetes felujitásra kijelölt chmeljeneczi vágásban időközben széldöntés volt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Ezen erdőgondnokság vezetője az arra vonatkozó jelentésében nagy általánosságban megemliti, hogy hol és mily körülmények mellett véli a felujitó vágások okszerü beállitását, nevezetesen a kiritkult, köves, nagyon silány talaju erdőrészletekben, a déli hegyoldalakon és az enyhébb hajlásu 22—25°-on túl nem emelkedő lejtőkön akkor, ha a vegyes faállományokban a jegenyefenyő a 0.6 elegyarányt eléri és ha a termelési költségek megfelelő arányban állanak a tarvágás és mesterséges erdősitéssel kapcsolatos kiadásokkal. Ily kedvező fekvésü erdőrészlet, a mely közel jövőben kihasználás alá kerül, azonban kevés van és azért az itteni erdőgazdaságban a felujitó vágások sikeres beállitása sürü uthálózat létesitését igényli és miután a környékbeli ültető munkaerő nemcsak hogy évről-évre drágul, de a szomszédos gyárak által elvonatik oly annyira, hogy az előirányzott erdősitéseket egész terjedelmükben hat év óta nem sikerült még foganatositani: a mesterséges erdősitések apasztása céljából is oda kell törekednünk, miszerint a már most fejsze alá kerülő oly erdőrészletekbe is, a hol ez lehetséges, a felujitó vágásmód beállittassék.

Az úthálózat létesitését illetőleg megjegyzem, hogy figyelembe véve ezen erdőgazdaság szaggatott, kedvezőtlen meredek terepviszonyait, továbbá ama körülményt, hogy a szük mellékvölgyek miatt az évi fatermés kiszállithatása végett több kisebb, gyakran hat, nyolc vágást kell nyitni és végül miután a faállományok kor tekintetében nagyon váltakoznak, egyenlő koru és vágható erdőrészletek nagyobb terjedelemben alig fordulnak elő: hosszabb és egész tagokat feltáró utaknak a kiépitése jelen gazdasági időszakban nem volna célszerü, nem állana arányban ezen erdőgazdaság jövedelmezőségével. Utak jelenleg ott és oly terjedelemben épitendők volnának, a hogy ezt a folyó főhasználatok, a beállitandó felujitó vágások és az áterdölések megkivánják és oly módon, hogy a részletekben épitendő utak mindig egy az egész erdőgazdaságra felfektetendő oly általános uthálózatba beilleszthetők legyenek, mely uthálózat hivatva lesz ugy a jelen mint a jövő gazdálkodást lebonyolitani. Megjegyzem, hogy ily uthálózat kidolgozása jelenleg munkában van.

A felujitó és tarrá vágott vágások kitermelési béreit összehasonlitva, az oszadai likavai és vichodnai erdőgondnokság által közölt adatok alapul vétele mellett kitünik, hogy a felujitó vágásokban egy köbméter müfának a kitermelése átlagban 0.55 koronával drágább. Bár ezen eredmény első pillanatra kedvezőtlennek mondható, azonban ha a kelyi viszonyokat figyelembe vesszük, nevezetesen azt, hogy az alsó uradalomban ültető munkaerőben állandóan hiány van, a meglévő pedig évről-évre drágul, a felső uradalomban pedig már mintegy 15 év óta nagymérvü vadkárokkal állunk szemben és végül miután az erdősitési hitel szük keretek között mozog: megállapitható, hogy a felujitó vágások által nyujtandó egyéb előnyök a drágább kitermeléssel szemben az erdőgazdaságban kamatozóbb tőkét képviselnek.

Az erdőápolást irányitó előhasználatok terén javulás nem állott he; a tervezett előhasználatok hozzáértő munkaerő és utak hiánya miatt nem voltak eszközölhetők.

Áterdölés foganatositttatott a likavai erdőgondnokságban az utak melletti erdőrészletekben és 50000 drb szőllőkaró termeltetett a vichodnai erdőgondnokságban.

Az oszadai erdőgondnokság ilynemü munkálatok végrehajtása céljából ujból javasolja, hogy a Tepló völgy elején időközben felhagyott munkáslak felépittessék és abba munkáscsoportok betelepittessenek. Miután ily munkásokat ezen erdőgazdaságban állandóan lehet erdei munkánál foglalkoztatni, azok mielőbbi betelepitését szintén javaslom.

Liptóujvár, 1914. február 27.

de Pottere, főerdőmérnök, megjegyzi, miszerint érdekes lesz tudni, hogy milyen hatást fog gyakorolni a fa minőségére, hogy mintegy fél évig feküdt a fokozatos felujitó vágásban, azaz a téli döntéstől a következő télig.

Vollnhofer, főerdőmérnök erre közli, hogy a zsarnócai kerületben, addig amig ott mint erdőgondnok müködött, a fa szintén ledöntött állapotban az erdőben fekve maradt s ezáltal minőségéből mitsem vesztett s igy mint ő, mint Iszapi, erdőgondnok a de Pottere által érintett vágásra előadják, hogy a téli döntés folytán kevésbé tökéletes lekérgezés mellett csupán a fa nehezebb volta az, a mit a vágásban való fekvés következtében megállapitani lehet, egyébként a fa minőségében hátrányos változás nem észleltetett.

Jurán, segéderdőmérnök felhozza, hogy Szomolnokon szintén kéregben feküdt a fa $1\,^1/_2$ évig és hátrányos változásokat ott sem észleltek.

de Pottere főerdőmérnök, célszerünek tartja, hogy a fokozatos felujitó üzemben kezelendő összes területek tervszerüleg legyenek egybefoglalva, nehogy a főerdőhivatal ebbeli intézkedései az ötletszerüség látszatával birjanak. Erre nemcsak a kihasználás okszerü intézése szempontjából, hanem azért is volna kiváló nagy szükség, hogy a szállitó eszközök tervszerü kiépitését is a fokozatos felujitó üzem igényeihez lehessen szabni.

Elkerülhetetlen szükséges ennek következtében, hogy a fokozatos felujitó üzem kérdései a megfelelő helyszini bejárás és az ez alkalommal gyüjtött tapasztalatok alapján bizottságilag tárgyaltassanak, mely bizottság a hivatal főnök úr elnöklete alatt, az erdőrendezőség vezetőjéből, az illetékes ellenőrködő tisztviselőből is az érdekelt erdőgondnokság vezetőjéből állana.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Mindinkább előtérbe lép ugyanis azon tény, hogy a meglévő gazdasági üzemtervek a fokozatos felujitó üzem bevezetésével kezdeményezett uj irányzat igényeinek nem felelnek meg, vagyis a gazdaság nem alkalmazkodhatik szorosan az üzemterv előirásához, ami sok tekintetben hátránynak mondható. A 10 évenkénti üzemátvizsgálások során ugyan mindig böven van alkalom arra, hogy az élet által parancsolt változtatások megejtessenek, de végeredményben a kezelés mégsem mozoghat olyan szabadon, mint azt az erdő érdeke megkivánja. Ki kell itt különösen emelnem, hogy az erdőrendezőség jelenlegi vezetője részéről a kezelés mindenkor a lehető legmesszebb menő támogatásban részesült és soha még nem fordult elő olyan eset, midőn a kölcsönös érdekeket kellően összeegyeztetni nem lehetett volna; mindazonáltal azonban messze vagyunk attól, hogy nálunk általánosan állománygazdaságot lehetne alkalmazni, pedig az értékesitési viszonyaink és gazdaságunk belterjessége a fejlődés akkora fokán van már ma, hogy az állománygazdaság végrehajtása legalább a kedvezőbben fekvő és a közforgalmi és közlekedési eszközökhöz közelebb fekvő erdőségeinkben minden nehézség nélkül meghonositható. Sőt azt mondom, hogy van már állománygazdaságunk, mert azon üzem, melyet a selmecbányai központi erdészeti kisérleti állomással karöltve a likavai erdőgondnokság likavai védkerületében intézünk, nem egyéb, mint a legbelterjesebb állománygazdaság.

Hogy ezen üzem elvei mennyire egyszerüek és mennyire alkalmazkodnak minden igényekhez, utalnom kell az E. L. f. é. III. füzetében foglalt ama cikkre, amely a gróf Czernin-féle neuhausi uradalmának gazdaságát részletesen ismerteti.

Ezekután reá kell térnem a mult évben tett azon inditványomra, hogy a véderdőjellegü alsóbb fekvésü erdőrészletek a rendes üzemi erdők állományából kikapcsoltassanak, nehogy oly ferde és a célnak semmiképen megnem felelő kényszerhelyzetek támadjanak, mint az oszadai erdőgondnokságban, ahol egyes erdőrészletek kihasználása majdnem felemészti a kitermelt faválasztékok eladási árát. Ezt a kérdést mármost a fentiekben tisztelettel előadattakra való figyelemmel kapcsolatba vélném hozni a fokozatos felujitó üzem érdekében megindítandó bizottsági tárgyalásokkal, vagyis biztositani szeretném azt, hogy a hozzáférhetlen, sziklás, meredek, silány minőségü állományokban is az állománygazdaság elvei érvénybe lépjenek.

Elnök az értekezlet tagjainak véleményét kikérve, határozatilag kimondja, hogy az inditvány, mely szerint a fokozatos felujitó üzem kérdései helyszini bejárás alkalmával jegyzőkönyv felvétele mellett bizottságilag tárgyaltassanak, elfogadtatik: ugyanezen bizottság tárgyalja az üzemi erdők köréből kivonandó erdők kérdéseit is (L. I. tárgypontot.)

Elnök az értekezlet örvendetes tudomására hozza, hogy az erdészeti főosztály a fenyőházai erdőgondnokságot mintagazdaságra kivánja berendezni s e célból a legmesszebb menő áldozatra kész.

Felhivja tehát erre az illetékes erdőgondnok figyelmét és kiemeli, hogy ebből az alkalomból a berendezéshez szükséges kellékek elseje a tervszerü úthálózat, minek következtében annak tervezete felsőbb helyre felterjesztetett s a mennyiben a terv elfogadásra talál, az úthálózat gyalogösvények alakjában — a melyek a gazdaság érdekében más szempontból is mindenkor kiváló szolgálatot tesznek — mielőbb bekarcoltassanak a terepbe és ott a hol a használat folyamatba lesz téve, a hegyoldali utak s azokat a vasuttal összekötő ágai valamint a mellékutak is kiépittessenek.

Az értekezlet ezekután áttér a ministeri reodeletben leszögezett tárgysorozat III. pontjára.

III. Mesterséges erdőtelepités és csemetekertek.

Előadó: Kostialik János, m. kir. főerdőmérnök.

A mult évi értekezleten e tételnél tett észrevételekre vonatkozólag megemlitem, hogy az erdőgazdasági tervek szerint az egész uradalomban évenként érdősitendő 1311 khold. E területnek megfelelően, valamint az ismétléseket és a csemetekertekben előfordulható károkat is figyelembe véve, az erre vonatkozó ministeri rendelet értelmében a csemetekertek telepitése és beosztása akként foganatosittatik, hogy évenként 2,742000 lúcfenyő, 732000 jegenyefenyő, 801000 vörösfenyő, 158000 erdeifenyő és 120000 havasifenyő, kiültetésre alkalmas csemete álljon rendelkezésre. A likavai erdőgondnokságban 1912. év óta mintegy 35000 drb. vegyes lombfacsemete tenyésztetik. A lúc- és jegenyefenyő csemeték az alsó uradalomban 3 éves, a felső uradalomban 4 éves, a vörösfenyő, erdeifenyő és a lombfacsemeték 2 éves, a haszonfenyő pedig 5 éves korában lesznek kiültetve.

Megjegyzem azonban, hogy a felső uradalomban a négy éves lúc- és jegenyefenyőcsemeték tenyésztésére 1910. évben történt az átmenet.

Az 1913. évben mesterséges erdősitésre előirányoztatott 1448.2, ezzel szemben beerdősittetett 1040.6 khold, a csemetekerti és erdősitési költségekre fordittatott 51685 korona. Egy katasztrális hold erdősitési költsége átlag 49.65 koronát tett ki.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az előirányzattal szemben 407.6 kholddal kevesebb terület erdősittetett be; ezen hátralék a kedvezőtlen időjárásban és ültető munkaerő hiányában leli indokát. A tavalyi korai kitavaszodásra beállott és huzamosabb ideig tartott havas és esős időjárás folytán ugyanis a megkezdett erdősitési munkálatokat több izben be kellett szüntetni és miután a nép a mezei munkával nagyon megkésett, az arra alkalmas időben ültető napszámos alig volt kapható. A rossz időjárásnak az is tudható be, hogy az erdősitési költségek ily magasra rugnak. A kiültetett csemetékre az esős időjárás kedvező volt, a csemeték 90 százaléka megfogamzott. Az erdősitéseknél, előbbemlitett oknál fogva megtakaritott erdősitési hitel a fenyőházai, szvarini és feketevági erdőgondnokságokban levő csemetekerteknek a szükséglethez mért megnagyobbitására fordittatott. A csemetekészletek állapotát tekintve, az nem mondható kedvezőnek, mert a késői fagyok folytán az 1, 2 és 3 éves csemeték lefagytak, az esős hideg nyár folytán pedig a csemeték növekvésben annyira elmaradtak, hogy a magból kikelt csemeték őszkor három centiméternél nem voltak magasabbak. A késői fagyok azonban nemcsak a csemetekertekben, hanem a kiültetett és a már idősebb fiatalosokban is a csucshajtások lefagyasztása által érzékeny károkat okoztak, különösen pedig a vichodnai erdőgondnokságban.

A már foganatositott erdősitések, illetve felujitások sikerét tekintve, az az erdőgondnoksági jelentések szerint nem megfelelő, mert ezen sikert veszélyeztető jelenségek különösen a vadkárok jelenleg is fennállanak és már az oszadai erdőgondnokság Cserni Potok nevü erdőrészeiben is nagyobb mértékben mutatkoznak. Az erdőgondnokságok vezetői a vad által nagyon látogatott hegyoldalak bekeritését ismételten javasolják.

A vichodnai erdőgondnokság vezetője javasolja, hogy a fiatal ültetéseknek gyomoktól való felszabaditására és további ápolására évente bizonyos hitel engedélyeztessék. Erre vonatkozólag megjegyzem, hogy a főerdőhivatal 1914. évi költségvetésében e célra külön hitel beállittatott már, azonban tekintettel arra, hogy az állami költségvetések beterjesztési időszakának megváltoztása folytán az 1914 év első felére engedélyezett erdősitési hitel az 1913 évi erdősitési hitelnek csak a 75%-kát képezheti, mely hitel még a legszükségesebb ültetések és csemetekerti munkálatok foganatositására sem elegendő, ezen oknál fogva ily munkálatok nem is terveztettek a folyó évi erdőmivelési költség előirányzatokban. Eddig a pótlásokkal kapcsolatosan végeztettek ilynemü felszabaditások és ápolások, azonban nem oly méretekben amint az szükséges lett volna, mert megfelelő erdősitési hitel nem állott rendelkezésre.

A főerdőhivatal erdőmivelési hitele ez időszerint 50500 koronában van megállapitva és miután az évi főerdőhivatali költségvetések összeállitása alkalmával — mindenkor a szükséglethez mérten — felvett hitel az előbbjelzettnél magasabb, azonban az a megállapitott hiteltől eltérően rendesen nem engedélyeztetik, — figyelembe véve azt, hogy az 1914. év folyamán a teplicskai és maluzsinai erdőgondnokságok beszámoló munkálata felvétetik és ebből kifolyólag a vad által elpusztitott fiatalosoknak ujból való erdősitése folytán az erdősitendő évi területe kiterjedése nagyobbodni fog, továbbá az egész uradalomban megfelelően nagyobbitott és még nagyobbitandó csemetekertek fentartásával költségtöbbletek merülnek fel és végül a fiatal erdősitések ápolására uj hitelnek a beállitása okvetlenül szükséges: inditványom oda terjed, hogy a jelenleg 50500 koronában engedélyezett erdőmivelési hitel már az 1914/1915 évi gazdasági évben legalább is 65000 koronára kiegészittessék. Továbbá, miután az itteni ültető munkaerőben állandóan hiány van, a meglévőnek a lekötése — más kényszer eszközök hiányában — csakis a havasi legeltetés kiadásánál volna foganatositható, javaslom, hogy havasi legeltetés csak olyan egyénnek, — eltekintve az erdei munkásoktól, — engedélyeztessék, a ki biztositékot nyujt arra nézve, hogy az erdőmivelési munkálatokhoz kellő időben munkaerőt állit elő és ha e feltételnek nem felelne meg, tőle az engedély még a legeltetési idény megkezdése után is megvonassék.

Liptóujvár, 1914. február 27.

Elnök reámutatván az értekezletnek jelen fejezetének kiváló fontos voltára ugy vélekedik, hogy legalább is olyan fontos a meglévő és gondozás hiányában már-már elpusztuló csemeték felszabaditása és megmentése, mint az uj ültetések létesitése és a mennyiben a főerdőhivatal nem kapta meg azt a hitelt, melyet az erdősitések érdekében kérelmezett, inkább mentsük a régit és ültessünk kevesebb ujat.

Kostialik, erdőrendező utal arra, hogy a kevesebb hitel folytán az előirányzottnál már is 400 holddal kevesebbet lehet a folyó évben erdősiteni, mint a mennyi tervezve volt; ha most még a felszabaditások révén — a melyre külön hitel nincs — ujólag elveszünk, akkor az erdősités terjedelme még inkább megfogyatkozik.

de Pottere, főerdőmérnök szerint a felszabaditás két részletből áll; egy részét a tavasszal, más részét — gyomfák irtását — nyáron, ősszel, kell végezni. Mivel a folyó hitellel szükiben vagyunk, megfontolandónak tartja, nem lehetne-e a mentést a folyó évben az őszi teendőkkel, a mikor uj hitel lesz, kezdeni.

Elnök erre megjegyzi, hogy a tavaszi felszabaditó munkálatok fontosabbak az őszinél s mivel a mentési munkálat tovább már hulaszthatatlan s az értekezlet is ezen a nézeten van

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

határozatilag kimondja, hogy az utóbbi években beültetett területeket az erdőgondnokok most kora tavasszal járják be, a fü által elnyomott csemeték felszabaditását illetőleg tegyenek javaslatot s a munkálatok végrehajtásához fogjanak is hozzá.

de Pottere, főerdőmérnök reámutat arra, hogy a lombfa csemeték szerinte nem a amiként az előadó jelentésében van emlitve két, hanem már egy éves korban ültetendők ki; ebben van az előnyük, mert már két éves korban gyökérzetök visszanyesése nélkül nem lehet kiültetni. Kéri a likavai erdőgondnok ez iránti véleményét, a ki lombfa csemetét nevel.

Likaván eddig nem lombfa csemeték, de lombfa suhángok adattak ki.

Elnök kiemeli, hogy a kerület alsó gondnokságai a korábbi évek tiszti értekezletein utasitást nyertek, hogy lombfa csemetéket neveljenek. Kérdi hogyan áll annak ügye.

A lomkfa csemetekertet a likavai erdőgondnokság létesitette.

Fenyőháza előadja, hogy nem volt hitele reá, sem pedig helye.

Gőzsy számtanácsos reámutat arra, hogy az 1912. évben a rózsahegyi textilgyártól megvett telek kiválóan alkalmas csemetekert céljaira, minélfogva az erdőgondnokság az értekezlet határozataként felhivatik, hogy a csemetekertet immár sürgősen létesitse.

Az előadó javaslatához mérten az évi erdősitési hitelnek 50500 koronáról 60500 koronára való felemelését az értekezlet elodázhatatlannak találja. A főerdőhivatal a hitel felemelése tárgyában az 1914—15 évi államköltségvetés összeállitásakor már gondoskodott: a mennyiben a kért hitel nem adatnék meg, külön felterjesztést fog felső helyre intézni.

A csemetekertek a vontató istállók mellett rendszeresen felhalmozott trágyával könynyebben elláthatók lévén, ezen körülményre elnök felhivja a gondnokok figyelmét.

Elnök utal arra, miszerint egyes erdőgondnokok az erdősitési munkához szükséges munkaerő megszerzése végett alkalmazottait tőlük távol eső, más erdőgondnokságokhoz közel fekvő és ezek által igénybe vett munkások községeibe küldötték, mi által a munkabéreket felemelték s a társgondnokságoktól a munkaerőt elvonták. Ettől az indokolatlan lépéstől jövőben tartózkodjanak.

A fenyőházai erdőgondnok előadja, miszerint őt a teljes jóhiszemüség vezette, a mikor a munkásokat toborozta; értesülései olyanok voltak, miszerint társgondnokságai böven el vannak látva munkaerővel, ezért ment a más gondnokság körzetébe eső falvakba munkások után.

Elnök reámutat az állandó, különösen pedig a lefolyt évben uralkodott erdősitési munkáshiányra s arra, hogy az erdőgondnokság informatioját valószinüleg rossz helyről kapta.

Kivánatos sőt szükségesnek jelzi ezekután, hogy a havasi és egyéb legeltetés kérdései összekötendők az erdősitéshez szolgáltatandó munkaerő kérdésével, miért is az állatösszeirásnál erre különös gond fordítandó; az ültetéshez munkaerőt szolgáltatók előnyben részesitendők, egyszersmind figyelmeztetendők, hogy a munkaerő megvonása esetén állataik a legelőről lehajtatnak.

A vad kárositásokról megemliti, hogy azok már nem ölthetnek akkora mértéket, hogy azzal az erdősitések sikertelenségét ezután már menteni lehetne.

Az erdőgondnokok sorjában jelentik, hogy a vadállomány észrevehetően apadt, de nemcsak nálunk, de Gömörben a Coburg hercegi uradalomban is apasztották a fővadat.

A korábbi kárositások kiküszöbölése ugyan évek fáradságos munkáját igényli még, de való tény, hogy a vadállomány apasztása folytán a vadkárok mérsékeltettek. Felhivja az erdőgondnokokat, hogy az ismert vadkáros területeket figyeljék meg s az ujabb kárositások mérvéről az elnyomott fiatalosok állapotának megfigyelése kapcsán tájékozódjanak és május hó 10. erről és a vadállományról jelentést tegyenek.

Ezután áttér az értekezlet a ministeri rendelettel előirt tárgysorozat IV. pontjára.

IV. Munkás- és fuvaroskérdések.

Előadó: de Pottere Gerard, m. kir. főerdőmérnök.

A kivánatos kapcsolat révén, ezen fejezetnél az egyes erdőgondnokságok jelentéseit és javaslatait abban a sorrendben fogom előadni, amelyet a szóban lévő kérdések tárgyalásánál a mult évi tiszti értekezlet alkalmával betartottam.

1. A munkásbiztositás.

Köztudomásu dolog, hogy a munkásoknak betegség és baleset elleni biztositásáról szóló 1907. évi XIX. t.-c. revizió alá került s igy remélhető, hogy azok a bajok, amelyek ezen

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

törvény végrehajtása körül jelentkeztek és még jelentkezni fognak, orvoslásra találnak. E helyen ezuttal csupán a mult évi értekezleten is felemlitett 4616/910 számu minisztertanácsi határozatra kell hivatkoznom, mert az elmult év folyamán már két eset merült fel, amelyből kifolyólag a baleset áldozatainak hozzátartozói a kincstár által való eltartásra tarthatnak igényt, mi által nemcsak az évi költségelőirányzat lényegesen megterheltetik, hanem a köteles eltartásból pontos könyvelés és nyilvántartásnak a szüksége is merült fel. A hivatkozott határozatnál fogva tulajdonképen bármely munkással történhetik olyan baleset, amelyből kifolyólag az illető avagy családjának eltartása a kenyéradó erdőkincstár kötelességévé tehető, ami az erdőkincstár az itteni mindinkább növekvő munkakörére való tekintettel csupán egy évtized alatt azt eredményezheti, hogy száz még száz egyén eltartási igényt nyerhet törvényszabta megállapitást és oly költségek folyósitása tehető a főerdőhivatal kötelességévé, melyeknek fedezéséről előre gondoskodni vajmi nehéz. A hivatkozott határozat a munkásokat tehát olyan előnyökben részesiti, mint amilyenek még az állam felesketett állandó alkalmazottaira sincsenek érvényben és ez az erdőkincstár itteni gazdálkodási körében és nagyobbára őstermeléssel foglalkozó munkásnépnél annál is inkább túlságos humánus intézkedésnek minősithető, mert a munkások javarésze mellékesen földmiveléssel is foglalkozik, sok közötte a parasztgazda, aki csak a szabad téli hónapok alatt dolgozik a fatermelés körül. A megélhetése tehát sok esetben már a mezőgazdasági müvelés által biztositottnak vehető.

Előnyös, hogy a főerdőhivatal több tisztviselője az elmult év folyamán a betegség és baleset elleni munkásbiztositás körében létesitett választott bíróság tagjává választatott meg, mely körülmény bizonyára lényegesen hozzájárulni fog ahhoz, hogy a törvény intézkedései a gyakorlat igényeihez mérten végre fognak hajtatni.

Hasonló kedvező fogadtatásban kell részesiteni azon körülményt, hogy az elmult évben több erdőgondnok az országos munkás- és cselédsegélypénztárnak lett a helyi megbizottja, ami a főerdőhivatalt ezzel az intézménnyel is szorosabb kapcsolatba hozza és megengedi, hogy a munkásainak az igényét a legközvetlenebbül érvényesitse. A likavai erdőgondnokság vezetője ezen pénztárra vonatkozólag kifogásolja, hogy a rendkivüli tagsági igazolvány érvénye nem a jelentkezésnek, sem pedig az 1 K lefizetésének napjától, hanem az igazolvány kiállitásának napjától érvényes, amely intézkedés, különösen ott, ahol a munkások gyakran váltakoznak, zavarokra ad alkalmat, mert a munkába álló munkások rendesen csak a munka napján lesznek baleset elleni biztositás céljából bejelentve, s igy megeshetik, hogy az igazolvány csak egy már előfordult baleset után lesz kiállitva. Kivánatos tehát, hogy a munkás azonnal ezen okmány birtokába lépjen, mihelyt jelentkezik és a tagsági diját lefizeti. A helyi megbizottak tehát felkérendők volnának, hogy az ez iránt szükséges lépéseket megtegyék.

A kerületi munkáspénztárt illetőleg továbbá a teplicskai erdőgondnok előterjeszti, hogy a nevezett pénztár a be és kijelentő lapokat hivatalos szám alatt boritékban küldje el, mert a szelvények a póstán elkalódnak, minek következtében az ellenőrzés csak rendes nyilvántartó vezetése mellett lehetséges.

Legcélszerübb, ha azok az urak, akik a munkáspénztárnál időnként tartandó ülésekben részt vesznek az imént felvetett kérdést előhozzák és igy rövid uton rendezzék.

A maluzsinai erdőgondnok megismétli a munkásbiztositásra vonatkozólag a mult évben előadott javaslatát, hogy t. i. az erdőkincstár a munkásbiztositás terhét teljesen magára vállalja.

Az erre vonatkozólag a mult évben hozott határozathoz mérten a főerdőhivatal a szomszédos Coburg hercegi uradalomhoz fordult, ahol ez az eljárás már hosszabb idő óta alkalmazásban van és ahonnan azon válasz érkezett, hogy a fürésztelepeken alkalmazott munkások részére az uradalom az 1907. évi XIX. t.-cikkben megengedett külön vállalati betegsegélyző pénztárt létesitett, mely külön jóváhagyott alapszabályokkal bir s melyet a kerületi munkásbiztositó hivataltól függetlenül saját erdőpénztári hivatala által kezel. Kiemelendő, hogy miután a hercegi uradalom munkásait a munkásbiztositó törvény életbe lépte előtt is teljesen ingyenes gyógykezelésben részesitette és táppénzekkel látta el, a vállalati betegsegélyző pénztárba is a munkások külön megterheltetése nélkül a járulékok teljes összegét maga az uradalom fizeti.

Ez mindenesetre olyan körülmény, amely annál is inkább fontolóra veendő, mert a Coburg-féle uradalom kincstári erdőhatóságokkal van körülvéve és kivánatos lévén, hogy az összes erdőnagybirtokosok a munkásokkal szemben lehetőleg egyöntetü eljárást alkalmazzanak ezuttal inditványozom, hogy a hercegi uradalom felvilágositása külön indokolt jelentéssel a földmivelésügyi miniszter úr ő Nagyméltósága elé terjesztessék.

A hercegi uradalomban divó eljárás anyagi szempontból is felette előnyösnek jelezhető, mivel tudvalévő dolog, hogy az országos munkásbiztositó pénztár lényeges deficittel dolgozik. Azon összeg, amit az erdőkincstár oda befizet az erdőkincstár gazdaságára nézve elveszettnek mondható és a mostani viszonyok mellett még az a kötelesség is hárul reánk, hogy a baleset áldozatait, a pénztár minden hozzájárulása nélkül, eltartsuk. Sokkal célszerübb ennélfogva ha a hercegi uradalom mintájára külön vállalati betegsegélyző pénztárt létesit az erdőkincstár

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

mert igen valószinü, hogy ennek segitségével rövid időn belül oly alappal fog rendelkezni, melyből a munkásbetegség és balesetekből folyó kiadásai fedezhetők lesznek.

A mult évi előadásomban egy már ismételt javaslatom elnézésből az értekezlet részéről nem tétetett birálat tárgyává, értem ez alatt az erdei munkásokról szóló 1900 évi XXVIII. t.-c. 18 §-a alapján felállitandó munkáskórszobákra vonatkozó inditványomat. Ezt az inditványt ezuttal bátor vagyok azért is megismételni, mert ezuttal több erdőgondnokság jégvermet kér, amely a hivatkozott inditványom szerint a kórszobával kapcsolatba hozandó lenne.

Ezen tárgyat illetőleg a folyó évben a maluzsinai erdőgondnok igen életre való javaslatot tett, melynek értelmében az erdőgondnoksági személyzet az első segélynyujtásban évenként a liptóujvári kincstári főorvos által gyakorlati oktatásban részesittessék, kinek egyben feladata lenne, hogy ez alkalommal a beszerzendő mentőszekrény és mentőeszközök állapotát is felülvizsgálja és a főerdőhivatalnak erről jelentést tegyen.

Ezt az inditványt, valamint a fenntiekben tisztelettel megismételt javaslatomat a tisztelt értekezletnek elfogadásra ajánlom.

2. Állatbiztositás.

A mult évi értekezlet határozatához mérten tanulmány tárgyává tétetett azon kérdés, hogy miképen lehetne az erdei munkánál dolgozó és gyakori elszerencsétlenedésnek kitett igavonó állatokat az országos állatbiztositó szövetkezetnél biztositani?

A főerdőhivatal a jelzett ügyben érintkezésbe lépett a zsolnai felvidéki kirendeltséggel, honnan az a felvilágositás érkezett, hogy a fuvarerőnek balesetek ellen való biztositása csak abban az esetben előnyös, ha mindazokban a községekben, ahonnan a fuvarosok valók, állatbiztositó szövetkezetek létesülnek s ezek keretében nemcsak a vontatásnál alkalmazott, hanem lehetőleg a falubeli összes marhaállomány biztosittatik. E nélkül az esetről-esetre való biztositás, magánbiztositásnak tekintetik, amelynek dijtételei igen drágák és a biztositott összegnek körülbelül 10 %-át teszik; a kérdést növeli még, hogy a biztositás előtt a biztositandók állatorvosi vizsgálatnak vetendők alá, amelynek költségei szintén a biztositó felek tartoznak viselni. Kérdés tehát, hogy ily nehéz feltételek mellett lehetséges-e egyáltalában a biztositás megvalósitása?

A főerdőhivatal továbbá kérdést intézett az összes gondnokságokhoz, hogy a fuvarozási idény alatt állandóan a kincstári gazdaságnál dolgozó fuvarosok hajlandók-e állataikat biztositani?

Egyes helyekről igenlő, más honnan tagadó válasz érkezett. Az állatbiztositás körül legtöbb tapasztalata az oszadai erdőgondnoknak van, ki Oszada községben maga vezet egy ilyen szövetkezetet. Javaslatot is tett az állatbiztositás iránt és pedig oly értelemben, hogy az állatok az egész évre biztosittassanak és a kincstár, mint munkaadó ezen biztositásnál érdekelve legyen oly módon, hogy a szállitás befejeztével a bebiztositott állatállomány után befizetett biztositási illetéknek egy bizonyos százaléka az állat tulajdonosának, a dijnyugta bemutatása mellett, utólagosan megtéritessék. Erre a visszatéritésre csak olyan fuvaros tarthasson igényt, ki egy és ugyanazon munkánál elejétől végig alkalmazásban állott, aminek ellenőrzése az erdőgondnokságok kötelességévé teendő.

Minden esetre előnyös lenne, ha a falvakban lakó erdőgondnokok minden kinálkozó alkalmat felhasználnának arra, hogy a népet állatbiztositó szövetkezeteknek az alakitására serkentsék, mely kérdés azonkivül a havasi legeltetéshez felfogadandó állatállomány összeirása alkalmával is mindenkor felszinre hozható. Ha tehát sikerülne az oszadai erdőgondnokság mintájára több állatbiztositó szövetkezetet alakitani, melynél az erdőkincstárnál dolgozó igavonómarha is érdekelve lenne, előterjesztést lehetne tenni a földmivelésügyi Minister Úrhoz, hogy az esetleges kincstári hozzájárulás aránya is megállapitható legyen.

3. Munkabérek fizetése.

Az oszadai erdőgondnokság javaslatot tesz állandó pénzellátmány iránt. Mivel a m. é. általános tiszti értekezlet ezt a kérdést a likavai erdőgondnokságot illetőleg kedvező elbirálásban részesitette, az oszadai erdőgondnokság már régebben is tehetett volna előterjesztést, hogy ilyen ellátmány az ő részére folyósittassék.

Az ellátmány általában arra való, hogy a munkások gyors kifizetése, halasztást nem türő, kivételes esetekben biztosittassék.

Itt önként felmerül ujból azon kérdés, hogy milyképen lehetne a bérfizetéseket gyorsabban és egyszerübben lebonyolitani és nem-e volna lehetséges a berjegyzékeket utólagosan számfejteni.

Szerény véleményem szerint midaddig, amig a fatermelési munkálatok körüli hitelmüveletek nem kerülnek nyugodtabb és megállapodottabb mederbe, miként az a tárgysorozat

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

1. pontjában jelezve volt, addig lényeges és helyrehozhatlan zavarok kikerülése érdekében elengedhetlenül szükséges, hogy a bérjegyzékek előzetesen számfejtessenek.

4. Munkásszövetkezetek.

Ezen a téren az elmult évben szintén némi haladás állapitható meg. Az országos központi hitelszövetkezet keretében ugyanis a régi soósói szövetkezet, Gombás és Sztankován községekre is kiterjesztetett és annak igazgatója Oncsay László m. kir. segéderdőmérnök, felügyelőbizottsági elnöke pedig Bartók Ernő, m. kir. erdőmérnök és fenyőházai erdőgondnok lett. Iszapi Cyula, m. kir. főerdőmérnök és vichodnai erdőgondnok igazgatása alatt létesült továbbá a Vichodna községi élelmi raktár, melyre vonatkozólag tervbe vétetett, hogy hitelszövetkezettel is kapcsolatba hozassék.

Ezek mindenesetre örvendetes jelenségek, amelyek arról tesznek tanuságot, hogy a nép érdekeinek modern szellemben való felkarolása iránt is történtek már lépések.

Kivánatos, hogy a jelzett mozgalom másfelé is terjedjen és hogy a már létező ilyen intézmények müködéséről szóló adatok röviden minden évben a tiszti értekezlet előtt feltárassanak.

5. Munkástelepités.

Ezen kérdés évek óta állandó tárgya az általános tiszti értekezletnek, mert elvitázhatlan tény, hogy az állandó és gyakorlott munkástörzsek képzése gazdaságunk elengedhetlen kelléke.

A mult évi értekezleten határozatba ment felterjesztés a Minister úr ő Nagyméltóságához mai napig sem történt meg, mert első kellék, hogy a felfogadandó munkásokat megfelelő lakással birjuk ellátni. Ebben a tekintetben az intézkedések pl. Fenyőházán máris megtörténtek, Oszadán pedig folyamatba tétettek. Kilátásban van továbbá egy ebben a kérdésben tartandó országos értekezlet, melyet a főerdőhivatal nem akart megelőzni, mert esetleges javaslatai amugyis csak ezen értekezlet után kerültek volna döntés alá. Javasolom ennek következtében, hogy az értekezlet az állandó munkások felfogadása és javadalmazása, valamint szolgálatuk elbirálása tekintetében a mult évben elfoglalt álláspontját továbbra is fenntartsa, vagyis a mellett foglaljon állást, hogy a munkások ingyen lakást és tüzelőanyagot kapjanak és hogy megnem felelő viselkedés esetében bármikor elbocsáthatók legyenek.

Ezen a helyen fel kell emlitenem a teplicskai erdőgondnokság egy javaslatát, amely egy állandó ács- és kőmüvesmunkástörzs képzését célozza. Ez a munkástörzs a mindenkori epitésvezető fennhatósága alatt állana, ki az egyes mesterembereket a szükséghez mérten az erdőgondnokságokhoz kiküldené. A jelzett munkástörzs egyes tagjai szerződésileg lennének felfogadandók, mely szerződésben gondoskodás történne a szénagyüjtési és őszi munkaszünet tartama iránt is.

Tény, hogy az itteni vidéken az épitkezések végrehajtása a mesteremberek hiánya következtében óriási vesződséggel és felesleges pénzáldozatokkal jár s igy a teplicskai erdőgondnokság javaslatát a tisztelt értekezlet kedvező elbirálásába ajánlom.

6. Munkástámogatás.

Ezen a helyen felemlitendők a vágások közelében emelt állandó munkáskunyhók, lóistállók, a havasi fübérkedvezmény, a bárca melletti szénatermelés és a kincstári élelmi raktárak. Állandó munkáskunyhóval és lóistállóval most már minden erdőgondnokság rendelkezik és mindenhonnan oly értelmü jelentések érkeztek, melyek az emlitett berendezéseket a gazdaság valóságos jótéteménye gyanánt állitják oda.

Igen nagy fontosságú dolog a jelzett épületek rendben és tisztántartása, mely iránt mindig az illető védkerületi erdőőr felelős s igy ezt a kérdést ezuttal is az érdekeltek legnagyobb figyelmébe ajánlom.

A munkáskunyhók és istállók a szükséghez mérten minden esetre szaporitandók.

A bárca melletti szénatermelést illetőleg a fenyőházai erdőgondnok azt a javaslatot teszi, hogy az istállók körüli széna az érdekelt vágáselőmunkásnak is kiadható legyen, mert a szénatermelés idejében sokszor még nem tudható, hogy kik lesznek a fuvarosok. Ez a kérdés semmi nehézséget nem okoz és az erdőgondnok azt a saját hatáskörében elintézheti. Csupán arra kell gondot forditania, hogy a termelt széna ellenőri számbavitelét idejekorán kérje.

A mult évi értekezletek értelmében Feketevágon és Teplicskán létesitendő élelmi raktárak ügye az idő szerint úgy áll, hogy a feketevági él. raktár épitésére vonatkozó terv és költségvetés már a földmivelésügyi Minister úr ő Nagyméltóságához terjesztetett. A teplicskai él. raktár mikénti elhelyezésének kérdése még függőben van, mert az épitési telek még nem szereztetett meg, ami nem annyira sürgős, mert az él. raktár csak akkor válik aktuálissá, ha

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

már a vasut is kiépült. A feketevágvölgyi vasut pedig előreláthatólag csak az 1915-ik év vége felé jut el Teplicskáig. A teplicskai erdőgondnokság mindazonáltal megbizást nyert már a szóban lévő épitési telek megszerzése iránt és az erre vonatkozó tárgyalásai bizonyára folyamatban vannak.

7. Szerszámok.

Végül erre a nagyfontosságu tárgyra kell az érdekeltek figyelmét felhivni, illetőleg tisztelettel azt inditványozom, hogy a munkások által használt szerszámok állandó megfigyelés tárgyává tétessenek és mihelyt valahol alkalom kinálkozik arra, hogy valami javitás behozassék, ezt az alkalmat fel is kell használni, minek következtében ezen ügyre vonatkozólag a védkerületi erdőőrök is megfelelően kioktatandók.

Mivel a Bartha-féle fadöntőcsavar célszerünek bizonyult, a munkások a jövőben is annak használatára a szükséges esetekben szoritandók.

Módomban állott azonkivül az országos erdészeti egyesülettel a mult évben Ausztriában végzett tanulmányút alkalmával egy szálfaemelőszerkezetet megismernem, mely lehetségessé teszi, hogy két ember a legnehezebb szálfát megerőltetés nélkül járómüre helyezze. A besztercebányai erdőigazgatóság ezen szálfaemelőszerkezet mintáját a Czernin gróf csehországi uradalmától már megszerezte és ezen minta után készül egy példány, amely már a közeljövőben a főerdőhivatal rendelkezésére fog állani. Az első kinálkozó alkalom fel fog azután használtatni arra, hogy a szóban lévő szerkezet a főerdőhivatal tiszti karának bemutattassék.

Liptóujvár, 1914. évi március hó 14-én.

Elnök felhivja a jelenlévőket, hogy az előadói javaslathoz szóljanak hozzá.

Gőzsy erdőszámtanácsos a munkásbiztositás kérdéséhez azzal adja le véleményét, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. revisio alatt van; céltalan tehát, hogy olyan kérdések megindításához fogjunk hozzá, a melyek létrejövetelét esetleg a törvény a revisio folytán ab ovo teljesen lehetetlenné teszi; tehát addig, a meddig az uj törvényt nem ismerjük, hagyjuk annak érvénybe léptéig a mi teendő lépéseinket függőben, mint a milyen az előadói javaslatban szőnyegre hozott Coburg herceg uradalmi munkásjóléti intézmény mintájára való munkásbiztositás szervezése.

Ezzel szemben elnök az előadó javaslatát támogatja és azzal a módositással ajánlja elfogadásra, hogy a főerdőhivatal jelen értekezletből kifolyólag mielőbb sürgős felterjesztést intézzen a Minister úr Őnagyméltóságához, miszerint a munkás biztositási törvény revisioja alkalmával intézkedés történjék abban az irányban, hogy az erdőgazdaság összes üzemeinél foglalkozó munkások egy e célra külön az összes erdőhatóságok bevonásával alakitandó pénztár keretébe vonassanak be. Az értekezlet az elnök inditványát magáévá teszi és igy határoz. Lásd a főerdőhivatal 1914. évi 1988 számú felterjesztését.

Gőzsy erdőszámtanácsos előadja továbbá, hogy két nem biztositott, a törvény értelmében az erdőkincstár, mint munkaadó által saját felfogása szerint biztositásra nem is kötelezett, baleset folytán elszerencsétlenült munkás esetéből kifolyólag a kincstárra ez időszerint évi 1400 korona kártéritési kötelezettség háramlik. Ez a kártéritési kötelezettség az egyik esetben 24 évig, a másik esetben egyelőre ismeretlen időkig szól. Célszerünek kinálkozik ennek következtében, hogy addig is, a mig a törvény novelláris uton rendeztetik, még azokat a munkásainkat is biztositsuk, a kiket szerintünk a törvény értelmében biztositanunk nem kellene, mert csak egy a felhozottakhoz hasonló eset, a mennyiben a kártéritésre véglegesen kötelezteténk a kincstár, aránytalanul több kiadást jelent, mint a mennyit kitesz a biztositásra nem kötelezett, de önszántunkból biztositott munkások utáni járulék.

Elnök erre megjegyzi, hogy a nem biztositott munkások baleseteiből folyó kártéritések és ellátások kérdése a földmivelésügyi Minister úr előtt a felmerült teplicskai és fenyőházai esetekből kifolyólag tárgyalás alatt lévén, további intézkedés szüksége ez idő szerint nem szükséges.

Az értekezlet ennek folytán csak a már emlitetten kivül az iránt hoz határozatot, hogy azokat a munkásait is biztositani fogja, a kiket véleménye szerint különben nem köteles s igy első sorban a fenyőházai vasuti szállitásnál foglalkozó munkásokat fogja biztositani.

A teplicskai erdőgondnokság az iránti javaslata ügyében, hogy a kerületi pénztár kötelezteссék a be- és kijelentő lapoknak boritékban való elküldésére, elnök úgy véli, hogy erre a pénztárt kötelezni nem lehet; azonban a maluzsinai és szvarini erdőgondnokok jelentése szerint, ők a bejelentési lapokat boritékban kapják, az okok megjelölése mellett, az erdőgondnokság keresse meg a pénztárt a lapok boritékban való küldésére; nem hiszi, hogy a pénztár ennek eleget nem tenne, vagy pedig a bejelentéshez mellékeljen boritékot és kérje a szelvényeknek ebben való visszaküldését.

Az első segélynyujtásban az erdőőrök, nemkülönben Iszapi inditványára, az erdőtisztek kiképzése egyhangulag vita nélkül elfogadtatott és felkéretik Dr. Saád kincstári főorvos, hogy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

a szükséges előadásokat gondnoksági székhelyenként, esetleg a szomszédos gondnoksági személyzetet egy-egy helyre összesitve, még mielőtt fenyőházai nyári tartózkodási helyére vonul, tartsa meg.

Fenyőházán pedig ezt a nyári fürdőidény alatt is elvégezheti.

Dr. Saád kéri az erdőgondnokokat annak közlésére, hogy az előadásokat hol, mikor tarthatja meg és kéri azokra az értelmesebb előmunkások beidézését is.

Kórszobáknak felállitása tárgyában tett az előadó javaslatot, a melyekre főleg olyan helyeken van szükség, a hol a vágások a községektől messze vannak s oda a sérült munkások állapotuk nagyobb veszelyeztetése nélkül nem szállithatók. Ezek a kórszobák állandó munkás lakásával, vagy más alkalmazottéval lehetőleg szomszédosan épitendők, hogy a sérült az emlitettek családtagjai, esetleg cselédei által, betegség tartama alatt ellátható legyen. A sérült táppénze természetesen a gondozókat illetné meg. Az erdőgondnokok határozatilag felhivatnak a kerületeikben esetlegesen létesitendő kórszobák tárgyában indokolt előterjesztéseik megtételére.

Egy további kérdés a mentőszekrények mikénti felszerelése.

Dr. Saád erre vonatkozólag előadja, hogy a kerület annak idején 25 teljesen felszerelt mentőszekrénnyel lett ellátva. Az orvosságos üvegekre a tartalom csak papirszeletre feliratott és sajnos nem lett beégetve, minek folytán a huzamosabb használat által lemosódott; igy most a nem szakemberek előtt ismeretlen az, hogy a régebben kiadott mentőszekrényből mi hiányzik és mi van meg?

Közölni fogja ennek következtében, hogy a mentő szekrénybe milyen felszerelés kell, az erdőgondnokok ennek alapján jelentsék be, milyen kiegészités szükséges; a jövőt illetőleg pedig javasolja, hogy a főerdőhivatal időszaki beadvány gyanánt kezelje a kérdést s a menynyiben előbb szükségesnek nem bizonyulna, az előre látható egy évi készlet az erdőgondnokságoknak minden év elején meg lesz küldve.

Ezen javaslat elfogadtatván, elnök azt határozatilag kimondja.

Bartók, fenyőházai erdőgondnok Fenyőháza részére egy tökéletesebb kórszoba és nagyobb mentőszekrény felszerelését kéri az ott levő villamos üzem és vasuti szolgálatra való tekintettel.

A kórszobára vonatkozólag indokolt előterjesztés beadására utasittatik, mig a mentőszekrény beszerzésére nincsen szükség, mert a kincstári főorvos felvilágositása szerint, a fürészen lévő törvényes formáju és felszerelésü mentőszekrény van, mely kincstári tulajdon.

Dr. Saád előadja továbbá, hogy az országos gazdasági munkáspénztár kötelékébe tartozó rendkivüli tagok orvosi segélyben való részesitése tárgyában az 1900. évi XVII. t.-c. 3 §. aként intézkedik, hogy ezen tagok gyógykezelését meghatározott hatáskörü orvosokra ruházza s igy Liptóujvárott a járásorvos hatáskörébe tartoznának.

Számos esetben azonban a rendkivüli tagokat az erdőgondnokságok hozzá utasitották s ő, mert az egyetértés az orvostársával teljesen megvan, a gyógykezelés céljából hozzáfordult vagy utasitott beteget el is látta.

Előfordulhat azonban olyan eset is, hogy valamely orvos, hatáskörének csorbitását fogja látni abban, ha az emlitett pénztári tagok nem hozzá fordulnak, avagy utaltatnak orvosi gyógykezelés végett s ebben az esetben tanácstalanul állana a teendők tárgyában. Megemliti továbbá, hogy a sérült munkást a törvény értelmében, a mennyiben szállitható, az orvos lakására kell vinni s a felmerülő fuvart, a mennyiben a munkaadó fogattal rendelkezik, avagy ilyen a sérültnek van, az köteles adni, egyébként, visszkeresetének fenntartása mellett, a község köteles, szolgáltatni.

Hogy magyarázható ez a kincstárra nézve, melynek fogata nálunk nincsen?

A mennyiben továbbá a beteg nem szállitható, hanem az orvos kiszállani kénytelen a beteghez, kirándulásának költségei felszámithatók-e a kincstár terhére?

Kelemen, maluzsinai erdőgondnoknak, az orvosi szolgálat kellő szabályozására vonatkozó megjegyzésére, Dr. Saád továbbá előadja, hogy ilyen szabályzatot már elkészitett és azt a szükséges kiegészitésekkel el fogja látni és felsőbb helyre való felterjesztés végett a főerdőhivatalnak bemutatni.

Felhozza ezekután, hogy ő a hivatkozott kartársi egyetértésre való tekintettel, a hozzá utalt pénztári tagokat továbbra is el fogja látni, nemcsak mert a baleset következtében első segély nyujtásra minden orvos esküjénél fogva kötelezve van, de más esetben is, épenugy, mint ahogy 17 évi itteni tartózkodása alatt az erdészeti altisztek és azok családtagjainak ingyenes gyógykezelését is akként végezte, miként azt a 421/913. FM. számu rendelet szabályozza.

Elnök felhivja a kincstári főorvost, szolgálati müködése szabályozására vonatkozó előterjesztésének mielőbbi beadására.

Az előadói jelentésben felhozott állatbiztositás nagy fontosságát az erdőgondnokok figyelmébe ajánlja és buzditja őket, különösen a községben lakókat, állatbiztositó szövetkezetek s egyéb népjóléti intézmények létesitésére. Az állatbiztositás terén netalán elért eredményről szóló jelentéseiket pedig augusztus hó végéig elvárja.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A teplicskai erdőgondnokság az épitésvezető felügyelete alatt kőmüves és ácsmunkás törzs kiképzését hozza javaslatba. Az épitésvezető kiemeli, hogy a közönséges ácsmunkák teljesitésére, megfelelő ácsmunkáscsoportunk van, a finomabb munkák kivitelére ellenben nincs, mire elnök az értekezlet határozataként utasitja az épitésvezetőt, hogy ilyen ács- (kőmüves) csoport kiképzésének kérdését tanulmányozza s tegyen erről még ez év folyamán jelentést.

A munkáskunyhók és vontató istállók tervszerü további épitését és elhelyezését, melyekről a felsőbb intéző körök is elismerőleg vettek tudomást, a folyó évben is folytatni fogjuk, mihez képest a költségvetések junius hó 15-ig beterjesztendők.

Az erdei munkások között munkaegyszerüsités céljából alkalmas célszerü szerszámok terjesztése és megkedveltetése végett 100 darab csáklyát rendelt a főerdőhivatal, a melyek hamarosan szét is osztatnak az erdőgondnokságok között.

A liptóújvári fürészáru raktárnak kezelése a faraktári személyzetnek, a házi kezelés folytán felgyülemlett egyéb teendői miatt, nehézségekbe ütközik s mivel ez külön egyént igényelné, a kit nem lehetne a tutajozási és usztatási üzemnél rendszeresen alkalmazni s mert a faraktár az anyagárúnak az épitésvezető részére való kiadásolásnál csupán a közvetitő szerepet játsza, az értekezlet a fürészáruraktár kezelésével az épitésvezetőt kivánja megbizni s ebben az értelemben határoz, mivel erre a célra elegendő személyzete van.

V. Szállitó eszközök és azok fejlesztése.

Előadó: Spengel Sándor m. kir. erdőmérnök, épitésvezető.

Az 1913. esztendő elvonult anélkül, hogy az a főerdőhivatal kerületében a szállitó eszközök, illetve a szállitó berendezésekben számottevő nyomot hagyott volna.

Meg kell emlékeznem elsősorban azon árvizekről, melyek részint az úsztatási berendezésekben, részint az utakban érzékeny kárt tettek. Igy a mult év junius és julius havában Teplicskán lezajlott felhőszakadás az ezen erdőgondnokságban lévő Vág folyószakasz összes partvédmüveit elsodorta; ugy, hogy azokat teljesen ujból kellett épiteni, mely munka 6107 koronába került, faanyagértek nélkül.

S mig a lazajlott ár ezen a Feketevág folyó forrásvidékén fekvő erdőgondnokság összes partvédmüveit elsodorta, a vizfolyás irányában lejebb fekvő feketevági és szvarini erdőgondnokságokban nagyobb kárt nem tett.

Egy másik, augusztus hó 15—16-án lezajlott árviz a maluzsinai erdőgondnokságban az utakat helyenként elsodorta s a tutajozást a patak alsó szakaszán lehetetlenné tette. Az utakban tett károk folytán felmerült helyreállitási költségek az erdőgondnokság jelentése szerint 671 K 40 f-t tettek ki, a tutajozás lehetővé tétele iránt azonban intézkedés nem történt.

A szvarini erdőgondnokságban is pusztitott az árviz, s a cianovai völgyben a vontatásra előkészitett vontató ut nagy részét elmosta. A Szvarinka patak mellett haladó erdei ut egy 220 méteres szakaszát teljesen elsodorta anyagával pedig a Szvarinka patak torkolata előtti medret feltöltötte, ugy hogy ezen patakon az ott folytatott tüzifa és rönkfa usztatást teljesen megakadályozta.

A szállitási eszközök karban tartására főleg a meglévő utak viztelenitésére, kavicsolására, a főerdőhivatal az elmult esztendőben is különös gondot forditott, amennyiben 59,023 koronát ezen célra költött.

A folyó évben a Királylehota-teplicskai vicinális ut, melynek Szvarin-koleszárkii részét egyedül a főerdőhivatal tartja fenn, fokozottabb mértékben lesz igénybe véve, amennyiben az épitendő erdei vasut céljaira szükséges anyagok csak ezen uton szállithatók.

Mig tehát a közel jövőben ezen ut jó karban tartása képezze az illető erdőgondnokságok feladatát, addig a vasut üzembevétele utáni időben a vasuthoz vezető utak fejlesztése, magától előtérbe fog lépni.

Nem osztozom a teplicskai erdőgondnok azon véleményében, hogy a zsdjári és rónai völgyekben lévő azon ut szakaszokat, melyek nem kincstári birtokon haladnak keresztül átépiteni kellene; mert ha a vasutépités utáni időben egy a mostanihoz hasonló enyhe hómentes tél be is áll, a kérdéses mintegy 4 km. hosszu utszakaszokra faszállitás céljából szükség többé nem lesz. A község lakosai pedig, ha ezen utszakaszokon tüzelő fájukat szállitani akarják, akkor hozzák az utat oly karba ők maguk, hogy azon szabadon közlekedhessenek.

Van a főerdőhivatal kerületében elég sok oly épitendő, áthelyezendő ut, mely a jövőt tekintve, a fakiszállitás érdekében fontosabb. A vasutépités időszaka alatt különösen az épülő vasut mentén nagyobb mérvü átépitést foganatositani már azért sem lesz lehetséges, mert az utmunkásokat a vasutépités fogja eléggé foglalkoztatni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Véleményem szerint örülhetünk annak, ha a mostani rendes utmunkásaink a vasutépitésnél sok oly fogást elsajátitanak majd, aminek hasznát annak idején az utnyomok, utkoronák kiképzésénél fogják látni.

Miután a vágvölgyi erdei vasut épitését már többször emlitettem, az épitéssel kapcsolatos tényállást röviden vázolom.

A Nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. Minister ur 1913. évi 75019 számu rendeletével a vasutépités céljaira 665,000 koronát engedélyezett.

Ennek alapján a főerdőhivatal a fővölgyi vasut épitésének biztositására a kiirási müveletet összeállitotta s felterjesztette s igy a versenytárgyalási hirdetmény megjelenése már csak napok kérdése.

A Nagyméltóságu Minister ur idézett rendeletével egyuttal a vasutépités részletes programmját is közölte a főerdőhivatallal, melynek főbb pontjai a következők :

A fővonal épitése két részre osztatott, az első részt a Szvarinka völgyi kitérőig a vállalkozó legkésőbb 1915. évi május hó végéig köteles befejezni, mig a megmaradó rész a vipadi kitérő végpontjáig terjedő szakasz, az 1916. év szeptember hó utolsó napján a forgalomnak átadandó.

A szvarinkai mellékvágány az 1915. év végéig házilag kiépitendő és a forgalomba becsatolandó. A többi mellékvölgyi ugymint az ipolyticai, rásztokai-i, dikulai, benkovói, zsdjári és rónai vágányok az 1917. év végéig üzembe veendők.

Ezen mellékvölgyi vágányzatok nyomjelzési munkálatai akép foganatositandók, hogy azok közigazgatási bejárása még a folyó évben eredményesen megtartható legyen.

Ezen intézkedés pontos betartása esetén még az 1916. évben a faanyag azon része amely a Dikula és Rásztoki völgy mentén lesz döntve, valamint a benkovói faanyag egy része az 1917. év tavaszán vizen lesz leszállitandó. A benkovói patak torkolatától tehát az usztató berendezéseket az 1917. év őszéig feltétlenül fenn kell tartani.

A Feketevág folyó szabályozására és a liptóujvári usztató berendezésre az elmult évben a legszükségesebb tatarozásokra faanyagérték nélkül 12,674 korona forditatott. A faanyag értékét beszámitva ez összeg 21,000 koronára emelkedik.

A már meglévő erdei vasutunk, a fenyőházai villamos üzemű erdei vasut, az elmult évben bővitve nem lett. Az ezen vasutra költött 11,300 korona összegből egyrészt talpfák és a villamos vezeték tartó oszlopai kicseréltettek, másrészt a kavicságy rendbe hozatott.

Ugyanezen erdőgondnokságban létesitendő hegyoldali utak épitésére a nagyméltóságú Minister ur az elmult év beruházási hiteléből 7000 koronát engedélyezni kilátásba helyezett. Az összeget lekötni a főerdőhivatalnak mindeddig nem sikerült, hacsak az elmult héten az 1913. évi 4816 szám alatt felterjesztett terv alapján ez nem fog sikerülni, ami még remélhető.

Ezen terv méltatása, ismertetése majd akkor lesz időszerü, ha esetleg annak alapján az erdőgondnokság az első utat megépitette.

Liptóujvár, 1914. március hó 10.

Elnök felhivja azokat, a kik a jelentéshez hozzá szólni akarnak. hogy észrevételeiket tegyék meg.

Loványi, teplicskai erdőgondnok, álláspontját kivánja szóval is indokolni és megvédeni az előadó javaslataival szemben.

Nála a rónai és zsdjári irányban ugyanis jelenleg a szállitás tulajdonképen nem az utakon, de a befagyott és hóval boritott réteken történik s a mennyiben olyan téli viszonyok vannak, miként az idei is volt, könnyen megeshetik, hogy a fát az enyhe tél és korán beköszöntő tavasz miatt nem tudja kiszállitani, amely körülmény nem lehet közömbös a főerdőhivatal előtt. S mivel még a vasuthálózat ottani kiépüléséig több éven át történik ott fuvarozás az apró eladás pedig ezután is a jelzett utvonalon bonyolitódik le, mely egyben az erdőőri lakásokhoz való közlekedést még a vasut kiépitése után is biztositani fogja, a községi lakosoknak közmunkával való hozzájárulása mellett, ezen utaknak a kincstár támogatásával való átépitését javasolja.

Az épitésvezető ezzel szemben fentartja javaslatát és szükségtelennek véli az utaknak átépitését.

Az elnök inditványára az értekezlet határozatilag kimondja, hogy a községi lakosok hozzájárulásának feltüntetése mellett, az erdőgondnokság részletes költségvetést terjesszen a főerdőhivatal elé, hogy a kincstár által hozandó áldozat indokoltságát elbirálni lehessen, mert a mig a maga részéről a vasuti végponttól kiinduló erdei utak mielőbbi tervszerü kiépitését fontos erdőgazdasági követelménynek tartja, addig a kiépitendő vasuttal párhuzamosan futó utak kiépitését, általános szempontból nem tartja indokoltnak.

Megjegyzi ezekután, hogy a fenyőházai erdőgondnokság a Klakk völgy feltárására tett javaslatot. Tekintettet arra, hogy ez a fenyőházai mintagazdaság berendezésének kérdésével

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

kapcsolatos s mert ez a kérdés a földmivelésügyi ministeriumban most van szőnyegen, a felhozott kérdést a hozandó felsőbb határozat leérkeztéig függőben tartandó.

A fenyőházai erdőgondnokság sürgeti továbbá a fővölgyi út további fentartását.

Előadja, hogy az út két részletből áll, az egyik részletre az érdekeltségi arány megállapitása folyamatban van; erre vonatkozólag az értekezlet úgy határoz, hogy az út csekélyebb igénybe vételére való tekintettel a kincstár az érdekeltségi arány megállapitásáig ne igen áldozzon. A másik részlet teljesen kincstári, magánhasználatú út; erre nézve az erdőgondnokság állitson össze költségvetést, egyben a jövőre nézve, ha nem tette volna, a fentartás költségeit az állami költségvetési előirányzatba kellően állitsa be.

Likaván, a hitellel való takarékoskodás végett, csupán a fővölgyi utat és a Csebrad vágáshoz vezető út fentartására, illetve épitésére forditandó egyelőre költség, különös tekintettel arra, hogy f. évben a nemzetközi erdészeti kisérletügyi congresszus a likavai fokozatos felujitó vágásokat meglátogatja.

A maluzsinai erdőgondnokság, mint sem vizi utakkal, sem szárazföldi utakkal kellően fel nem tárt kerület, a főerdőhivatal különös kedvezésében részesült: az ott megkezdődött utépitési munkák továbbra is a főerdőhivatal gondját fogják képezni.

Végül elnök a vontató utak kiépitésére vonakozólag megjegyzi, hogy a nyári esetleges árviz kárositások lehető reducálása érdekében célirányos az őszi időszakig várni, nehogy hiába való is netalán kettős kiadások támadjanak.

Tekintettel arra, hogy a fenyőházai erdőgondnok megbizást nyert, hogy az ottani szállitási eszközök körüli tapasztalatait az értekezletnek részletesen előtárja, Bartók Ernő, m. kir erdőmérnök a következőket adja elő:

Tanulmány a fenyőházai erdőgondnokság szállitási rendszerének hiányairól, hibáiról és ezek elháritását célzó módokról.

Minden nagyobb és önállóbb erdészeti szállitási berendezés általában három részre osztható:

a) a közelitésre,

b) a tulajdonképeni szállitásra,

c) az értékesitéshez, illetve feldolgozáshoz, vagy a távolabbi piacokra tovább szállitáshoz készletezett anyagoknak ideiglenes elhelyezésre szolgáló berendezésekre.

Ha ez a három tényező nincs egymással összhangban, ha közülök csak az egyik is, nem felel meg azon követelménynek, melynek teljesitése érdekében létesült, a szállitás üzeme megbénul. Mennyire sikertelen akkor az olyan üzem, melynél a három faktor egyike sem képes a célnak megfelelő teljesitményt adni, mutatja jelenleg a fenyőházai szállitási rendszer.

Ennek első része az erdő vágásterületén termelt faanyagnak a második, a szállitó berendezéshez juttatását, közelitését, elősegitő vontató úthálózat. Az a fatömeg, melynek kitermelése a jelenre elő van irva és az a famennyiség, melyet jövőben és a szabályos állapotot megközelitő használatok idején termelni kell majd, a vágásterületről a vontató úthálózatig a jelenleg divó eljárások szerint normális viszonyok közt mindenkor eljuttatható. Ellenben vontató utainkon az iparvasut rakodóihoz csak legritkább esetben sikerült eddig a kitermelt, még kevésbbé fog sikerülni az előirt nagyobb fatömeg kihozatala. Összes oldalvölgyeink főirányа keleti, nyugati. A vontatáshoz szükséges hóréteg e völgyekben 3—6, igen hosszú télen 7 hétig, tehát legfeljebb 42 napig tart. Ezen idő alatt pedig a szük völgyekből, hol egyszerre kevés fuvaros alkalmazható, ki nem vonatható a fakészlet még az esetben sem, ha a vágások az összes völgyekre osztatnának évről-évre el.

A kiközelitéshez oldalvölgyekben, melyeknek hossza és esésviszonyai miatt csusztató csatornával, esetleg csúsztató úttal nem boldogulunk a völgy fenekén épült egyetlen vontató út helyett, több a hegyoldalakra is fölhaladó utból alkotott vontató út rendszer szükséges, mely a termelő helyet vagy alsóbb rangu közelitő berendezést az iparvasut rakodójával összeköti, kedvező körülmények között alapozott és burkolt erdei úttal, vagy vasuttal kombináltan. Ezzel végleg függetlenitjük magunkat az időjárástól, mely az iparvasut épitésének legfőbb célja kellett, hogy legyen.

Az egész szállitóberendezés gerince az iparvasút. Sajnos ez a koncepciójában kiváló a kivitelben is legtöbb tekintetben kitünő mü, sem a multban, sem jelenleg nem müködött úgy, ahogy azt joggal elvárhattuk volna. Ez a körülmény általában és az illetékes köröknél is bizalmatlanságot, kedvetlenséget támasztott a villamos erdei üzemmel szemben. Ennek közvetlen eredménye az volt, hogy utóbbi időben erdei üzemeknél ott is, ahol a természeti körülmények egyenesen villamos üzemre utalnak, gőzüzemü vasutak terveztettek.

Fogadhatatlan az, hogy a villamos üzem komplikáltabb, több személyt foglalkoztató, vagy ellenőrzést, többirányu fen és rendbentartást igényel a gőzüzemmel szemben, de a gőzüzem ezen előnyei elenyésznek a megfelelő helyen, tehát mint a fenyőházai létesitett villamos üzem javára irható előnyök mellett, melyek közül első sorban kell kiemelnem a feltétlen nagyobb olcsóságot.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Ha ezen utóbbi állitásomnak talán ellentmondani látszanak ami iparvasutnak számadásai — kérem Uraim ezen ne csodálkozzunk! Ez a vasút uttörő volt. Előtte nem álltak külföldi és hazai példák, a honnan a berendezést, adminisztrátiójának rendszerét egyszerüen le kellett volna másolni. Ez önmagából létesült és önmagának kellett mindent megalkotnia, ami már eddig elkészült és elkészülni fog.

Mellőzve mindazon hiányokat és hibákat, melyeknek pótlása és kiigazitása az erdőgondnokság belügyét érintik és ennek hatáskörében fognak megoldatni, itt csak azokról a bajokról fogok szólni, melyekről későbbi és tüzetesebb vizsgálataink lesznek hivatva megállapitani, hogy szervi bajai-e a berendezésnek, vagy könnyebben elháritható múló tünetek s a melyeknek elháritása az erdőgondnokság hatáskörén esetleg kivül áll.

Azon faanyag mennyiség, melynek leszállitása állandóan évről-évre megkivánandó vasuti üzemünktől

a főhasználatból	„A“ gazd. osztályban	37000 tm³
	„B“ gazd. osztályban	1000 tm³
előhasználatból	összesen	4000 tm³
		42000 tm³ müfa

lágy- és keménytüzifa. 42 ezer m³ faanyag, ha egy ikerkocsira középértékben 7 m³ felterhelhetését tételezzük fel (nyersből 5 m³-t légenszáradtból 9 m³-t) évenként 6000 kocsipáron szállitható le. Ez az évi kocsipár mennyiség 200 munkanap mellett (52 vasárnap, 33 rendes és speciális ünnepnap, 40 kaszállási nap, mikor rakodó munkásaink mind szénájukat készitik és máshonnan nem pótolhatók és végül 40 nap az elkerülhetetlen üzem zavarok és munkaidőre teljesen alkalmatlan időjárásra) naponta 30 kocsipár felszállitását teszi szükségessé. Az üzemnek tehát olyannak kell lenni, hogy a 30 ikerkocsi naponta a végállomásra jusson. Tételezzünk fel napi három fordulást. Akkor egy járat 10 kocsipárból áll s ezeket 50 m-es legkisekb kanyarulati sugár, 30 $^0/_{00}$ maximális emelkedés 15 km-es óránkinti átlagos sebességgel kell a mozdonyoknak vontatniok. Menetidőre $1\,^1/_4$ óra, tolatás rendezésre ugyananyi, visszatérésre 1 óra, összesen 3 és fél óra számitható.

Egy kocsipár üresen (tüzifaszállitásra itt alkalmazott u. n. lehovec, mely egy ikerkocsiból és erre erősitett 4 drb. szálfából áll) 1.5 tonnát nyom. A járat összes üres kocsijainak sulya 15 tonna. Egy járat összessúlya tehát 20 tonna.

30 $^0/_{00}$-es maximalis emelkedés mellett, R=50 m. minimalis kanyarulat, V=15 km. óránként kivánt sebesség mellett egy tonnára szükségelt húzóerő:

$$1.\ V\ kg\ /t. = 2{\cdot}4 + \frac{V}{1300} + s + \frac{150}{R-20} = 38\ kg$$

Egy járat felszállitásához szükséges összeshúzóerő

2. H kg = (Q+S) w=798, kereken 800 kg

A mozdony megkivánandó teljesitő képessége

$$3.\ N = \frac{H.\ V.}{270} \frac{45\ HP.}{}$$

Szükséges tapadási súlya:

$$4.\ L.\ mrl = \frac{H}{f}$$ hol f surlódási tényező értéke $^1/_5$—$^1/_8$

L. mrl=4—6·4 tonna. A jelenleg használatban lévő mozdonyok tehát az adhéziós vontatás követelményeinek havas, fagyos időben nem felelnek meg. A surlódás növelése homokszórónak pedig az áramvisszavezetést csökkenti, csinján kell tehát vele bánni.

Egy teljes adhéziós súllyal biró 6·4 tonnás mozdony ⊨⊨⊨ huzóereje (2. képlet szerint.) H = 813 kgr. Teljesitőképesége (3 képl.) 45 HP. Tengelynyomásra 3·2 tona. A meglevő alépitmény tehát megfelel. Erőszükségletét 50 HP.-re kerekitve ki, ennek elektromos értéke 36·8 kw. 85 $^0/_0$-os motor hatásfok mellett 44 kw.-ot igényel. A hajtóerőt szolgáltató áramátalakitó motordynamó teljesitménye a Compoundt tekercseléssel 550 V mellett 100 A = 55 Kw. A szükségletet tehát bőven kiadja. Az a kérdés most, juthat-e a primärkörből megfelelő árammennyiség a motordynamóba. Ha utóbbinak kettős (motor-dynamó) hatásfokát csak 75 $^0/_0$-nak veszem, áramszükséglete a primärkörből:

$$5.\ J = \frac{73500}{V\,3.3000-0.8} = max\ 20\ A.$$

3000 = a primärkör feszültsége, 0·8 = cos 4 = fázis eltolás maximuma. Mivel pedig a háromfázisu generator teljesitménye 3000 Volt mellett 50 A. min., marad a fürészre J min. = 30 A. azaz legalább 95 kw., vagyis az az árammennyiség, melyre a fürésznek, mint maximumra van szüksége s az erő átvitel s motorok hatásfokának figyelembevételével körülbelül 80 effektiv lóerő. Egy generator tehát egymagában az összes üzemeknek — a jelenben! — elegendő áramot szolgáltat. Parellel kapcsolása normális üzem esetében felesleges.

Hátra volna most a tulajdonképeni punctum saliens — a hajtóerő kérdése. Van-e annyi vizerőnk, mely a turbinákkal a generátorokban a szükséges árammennyiséget fejleszteni képes? A turbina viziszükséglete (M) egy generator teljes terhelése esetén, ha ismeretes a szükséges lóerőszám N és az esésmagasság E.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

6. az $N = \frac{M \times E.\ 1000}{75}$ képletből

7. $M. = \frac{75\ N.}{1000\ E.} = 1.41\ m^3$ hol $E = 12$ m.

Mielőtt az előbb feltett kérdésre felelnék, itt vissza kell térnem értekezésem kezdő soraiban tett azon kijelentésemre, hogy gondnokságom szállitóberendezésének három tényezője közül az egyik sem, tehát az iparvasut sem képes a célnak megfelelő teljesitményt adni.

A szállitás képe a vasut üzembehelyezésétől addig az ideig, mig a kincstár a vasutat használó cégtől saját kezelésébe vette a következő volt: (Lax Lajostól nyert adatok.)

Szállitási időszak	Leszállitott müfa tm^3	Összes faanyag tm^3	Leszállitott müfa évre átszámitott átlagban	Összes faanyag tm^3
1904. IX/1—1905. V/1.	20810	22373	31200	33560
1905. V/1—1906. XII/31.	25850	55735	15510	28420
1907. I/1.—1908. VII/15.	39576	56343	25656	36528
Összesen:	86236	134451	72366	98508
1904. IX/1—1908. VII/15. évi átlaga			18672	25980

Az erdőgondnokság házi üzemében a következő mennyiségek szállittattak le:

A szállitás éve	Müfa	Összes faanyag
	t. m^3	t. m^3
1909.	20787.72	33138.18
1910.	17693.56	29043.64
1911.	25022.90	32192.74
1912.	17194.50	31603.20
Összesen:	80698.68	125977.76
Évi átlag:	20174.68	31494.44

1913-ban a szállitásra kedvező több körülmény összejátszása (uj kocsipárok beszerzése, az esős nyár, mely miatt a kaszálási időben is folyt a szállitás) és forszirozott tempó mellett 18254 m^3 müfa és 39143 m^3 összasfaanyag forgalma volt az iparvasutnak.

A villamos üzem első decenniuma alatt leszállittatott az iparvasuton összesen 185189 m^3 müfa, 299572 m^3 összesanyag, évi átlagban 18519 m^3 müfa, 29957 m^3 összesanyag. A mennyiség tehát nagyon alatta marad a megkövetelt 42 ezer m^3-nek. Kutatva a sikertelenség okát a hiba csak két közbejátszó körülményben, vagy a hajtóerőt szolgáltató viz elégtelenségében, vagy az egyébként kifogástalan elektrotechnikai berendezés, még itt eddig nem tárgyalt részében az áramvezeték hálózatban rejlik.

Annak megállapitása, hogy a vizmennyiség állandóan, vagy időnként s mily hosszú ideig elegendő, hosszabb feladat s jelenleg még nincs megoldva. A vezeték rendszer vizsgálatára vonatkozólag legutóbb végzett kisérleteink egyes távolságokban a következő feszültségesést mutatták közepes megterhelés mellett:

Az áramfejlesztő-központtól való távolság méter	Feszültség esés Volt	Felső rézvezeték	Sinvezeték	Számitás utján nyert összellenállás	Méréssel nyert tényleges ellenállás
		számitott ellenállásra			
1250	480	0.168	0.272	0.271	1.35
2250	455	0.272	0.186	0.458	1.86
3250	420	0.436	0.269	0.705	2.35
4250	425	0.570	0.352	0.922	2.83
5250	410	0.704	0.435	1.139	3.32
6250	405	0.838	0.518	1.356	3.84
7250	385	0.972	0.601	1.573	4.30
8250	380	1.106	0.684	1.790	4.82
9250	350	1.240	0.767	2.007	5.31
10250	340	1.374	0.856	2.230	5.78
11250	315	1.508	0.933	2.441	6.22

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A menetidő alatt a centrálében leadott áram 540—550 V. kapocsfeszültséggel birt. A feszültségesés tehát az 1—2 km. közt 50 V., 5—6 km. közt 140 V., 10—11 km. közt 210 V. volt. A vezeték ellenállása s ennek következtében a feszültségesés körülbelül háromszor akkora, mint a mekkora hibátlan tápvezeték esetében a meglevő keresztmetszetekből kiadódik. Az alkalmazott tápvezeték rendszer a végállomásig (19.5 km.) húzott két kábelből áll. Az egyik 50, a másik 75 összesen 125 mm² keresztszelvény területtel.

Kennely angol (a németnél rigorozusabban számított) képlete értelmében.

$$8.\ d = 0.374\ \sqrt[3]{i.^2}$$

(d = vezeték átmérő, i = árammennyiség) vezetékrendszerünkön 230 A. áramnak kellene elméletileg áthaladni, holott nálunk csak 100 A.-ról van szó. A szelvényen sokkal nagyobb A számu áram is áthaladhatván, fönti óriási feszültségesés oka csak részben lehet a vezeték felmelegedésében nyilvánuló, a számitásinál nagyobb ellenállás, főkép azonban izolátió hiba s ebben gyökerezhet vasuti szállitásunk összes mizeriája. Annak kideritésére irányuló vizsgálat, hogy a hiba hol van, szintén hosszabb időt igényel s jelenleg nincs abban a stadiumban, hogy végleges megállapitást jelenthetnék be.

Egy azonban már most előre is megállapitható, hogy akár vezeték-hiba, akár vizhiány az előidézője szállitásunk bénaságának, az akadályok nem tulságosan nagy áldozat árán elhárithatók. Az első esetleg csak nagyobb javitó munkával, utóbbi már befektetést igénylő berendezés létesitésével.

Ezzel kapcsolatban. kikértem a selmecbányai főiskola elektrotechnikai tanszéke profeszorának: Boleman Gézának véleményét, ki — mivel betegsége akadályozta abban, hogy berendezéseinket megtekintse — adjunktusát Waidegger Ernő gépészmérnököt küldte ki Fenyőházára.

Waidegger a megállapitott vizerőhiány esetére az áram átalakitó motordynamónak üzembiztosság szempontjából pufferbatteriával való párhuzamos kapcsolását ajánlotta. Ennek beszerelése kellő vizerő esetén is kivánatos. Mert azon főelőnyén kivül, hogy kis viz esetén pl. az éjszakai kisebb terhelés ideje alatt gyüjtött áramfölösleg a nagyobb terhelésnél felhasználható, vagy pl. a lejtőn lefelé haladó vasut energiáját értékesiti az által, hogy a motor, dynamóként müködve, áramot szolgáltat vissza, melyet a batteria összegyüjt s vontatáskor — ha szükséges — visszaad, egyéb előnyei, hogy lehetővé teszi a lejtőn egyidőben két vonat közlekedését, teljesen biztos önmüködő villamos fékezést ad a lefelé teherrel járó vonatnak s a mozdony kerekek erős kopásának megszüntetésén kivül, egyik szerkezeti részek rongálódását is megakadályozza. Egyenletes járást biztosit s a mozdonyvezetést is megkönyiti, mert elmarad az áramszedő lira belülről csigán át vezetett kötéllel igazgatása.

Ugyanakkor megvizsgálta Waidegger a turbina-regulátorokat és megállapitotta, hogy úgy a szivattyúszerkezet, a hydraulikus akkumulátor, mint a servomotor ujból üzembe helyezhető (sőt mivel a kézzel való szabályozás 2 személy állandó alkalmazását kivánja s egyenlőtlen kivitele a gépekre is hatással lehet) feltétlenül üzembe is helyezendő, megfelelő javitás, tömitések és olynemü átalakitás után, hogy a jelenlegi nyitott tartány helyett, zárt körfolyamal létesüljön s akkor a szabályozáshoz olaj alkalmazható viz helyett. A javitás és átalakitás költségét néhány 100 K-ra teszi.

Itt emlitem meg, hogy a kapcsolótábla néhány jelző és árammérő müszerrel is sürgősen felszerelendő volna, hogy az az anomália, hogy nem tudjuk, hová mennyi áramot fogyasztunk és az üzem biztossága az emberi gyarló éberséghez legyen kötve, megszünjék.

Rátérek végül szállitási berendezésünk harmadik részének a feldolgozó helyen, illetve távolabbi piacokra továbbszállitáshoz készletezett anyagok ideiglenes elhelyezésére szolgáló berendezéseinkre, a fürésztelep rönk rakodójára, a tutaj rakodónkra s a Ksod. vasuthoz csatlakozó tüzifarakodónkra. Mind a három kicsinek bizonyult. De mig a két előbbi rakhelyen legalább a jelenlegi raktározást nehézséggel nélkül le lehet bonyolitani, a vasuti rakodó oly szük, hogy ez a körülmény sokszor a szállitás teljes megakadályozója, de mindig korlátozója. Jelenlegi befogadó képessége 1800 ürm³. Szükség van ugyanott 12000 ürm³ befogadására elégséges rakhelyre.

Előadásomat azzal zárom, hogy szives türelmüknek ezen hosszú igénybe vételéért elnézésüket kérem. Egyben bejelentem, hogy az itt teljes őszintességgel feltárt sebeink behegesztését célzó javitási, átalakitási, uj berendezési munkálatokra vonatkozó vizsgálatok költségvetések és részletes tervek elkészitését a gondnokság magára vállalja és felhatalmazást kér arra, hogy az illetékes cégekkel erre vonatkozólag tárgyalást folytathasson s előzetes munkába vehesse a szükséges területek kisajátitásának ügyét a sürgősség sorrendjében.

Végül tisztelettel bejelentem, hogy mindennek fölött sürgős volna egy uj 50 HP. motornak beszerzése. A motorok beosztása ez esetben olyan lenne, hogy egy motor a fürész és a vasuti, illetve tutajrakodón bonyolitaná le a forgalmat. Ez esetben a favásárló cég lemond a vasut mellett átadandó rakodóról, mert a rámpáról egyenesen kocsizná be a szelvényárut s készletét a fürészen levő és ott még bérlendő rakodóján helyezné el.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A második motor a fürésztől felszállitaná az üres kocsikat, a harmadik pedig ugyanakkor a terhelt kocsikat hozná a völgyből. Ez a körülmény nemcsak a szállitás jobb beosztását is nagyobb sikerét teszi biztosabbá, de üzemzavarok esetére is fenntarthatóvá tenne némi forgalmat.

Kitünő alkalom kinálkozik a harmadik motor beszerzésére most, mikor a Fehér M. és Fia cég azon kéréssel fordult hozzám. hogy javasoljam egy harmadik motor beszerzését, melynek forgalmát az ő általa fizetett emberekkel tarthatná fenn a kincstár. Ezt a módját az üzemben tartásnak azonban nem ajánlanám. E helyett javaslom, hogy a cég fizesse be egy motornak az árát (10—12 ezer korona), szerezzük be s tartsuk üzemben azt mi s a szerződés lejártával a kincstár egyoldalu becslése szerint váltsuk tőle vissza annál is inkább, mert a villamos üzem fenntebb részletezett szállitásképesebbé tételekor a 3 motorra továbbra is szükség lesz.

Fenyőházán, 1914. február hóban.

Tekintettel arra, hogy az előtárt nagyfontosságú kérdés további tanulmányozást nemkülönben pedig concret javaslatot is igényel, az erdőgondnok a szükséges intézkedések megtételére még az állami költségvetés beterjesztése előtt felhivatik.

A harmadik motor beszerzésére a főerdőhivatal jelentést, illetve javaslatot terjeszt a Minister Úr Önagyméltósága elé. Lásd a főerdőhivatal 1914. évi 2077. számú jelentését.

Kelemen, maluzsinai erdőgondnok felhozza, hogy a királylehotai, maluzsinai törvényhatósági útszakaszon lévő három nagy ellenesés kiküszöbölésére vonatkozó tárgyalások megindittatván, megfontolandó, nem-e volna a kincstárra előnyösebb a feketevágvölgyi vasutból kiágazólag Maluzsinára iparvágányt épiteni, mely nemcsak az erdőgazdaságot, de a bocai vasércek mielőbbi kihasználásának az érdekét is szolgálná.

Elnök erre megjegyzi, hogy az útszakasz átépitése nemcsak erdőgazdasági érdek, de más érdekekből is történik s az átépités nem egyedül a kincstár terhére történnék, de a megye hozzájárulásával, illetve az állam támogatásával is, de a mennyiben a kincstár az átépités költségeit teljesen viselni volna kénytelen, mindenesetre számitást fog tenni és az előnyösebb eljáráshoz fog fordulni.

Glock Géza, oszadai erdőgondnok javaslatot tesz útkaparó felfogadására. Tekintettel arra, hogy a főerdőhivatal e tárgyban körrendeletet adott ki, az erdőgondnokság figyelmét arra hivja fel, hogy addig, is mig a felső revnicai védkerület ketté osztásának kérdése személyzet szaporitás utján megoldásra talál, az útkaparó felfogadása ennek a védkerületnek ellátása kérdésével kapcsolatba hozandó.

A teplicskai, feketevági és szvarini erdőgondnokságok a főutakon kivül csak azokat az utakat tartsák rendben, a vasut kiépitéséig, a melyeket vontatásra használnak; a vasut elágazások végpontjaitól, az utak állandó jelleggel épitendők s ha erre hitel lesz, a költségeket a főerdőhivatal engedélyezi.

Az épitendő vicinális utak tekintetében a legfontosabb vonalak ez időszerint a Kokava—Podbanszkó-vichodnai és tátrai transversalis utak, melyekre vonatkozólag a tárgyalások folyamatban vannak és mihelyt az előbbnevezett út megvalósúlásra kerül, ezen utnak nyomjelzése a vychodnai erdőgondnokságra lesz bizva.

A tátrai transversalis út irányának megváltoztatása kérdésében a főerdőhivatal előterjesztéssel fordult a földmivelésügyi Minister Úrhoz s igy előreláthatólag bizottság fog kiszállani és dönteni az út irányának megállapitása kérdésében.

Ezután áttér az értekezlet a ministeri rendeletben előirt tárgysorozat VI. pontjára.

A kezelési és üzleti épületek kérdései.

Előadó: Spengel Sándor, m. kir. erdőmérnök, épitésvezető.

Igen közelről érintenek benünket a kezelési épületek kérdései, mert a szabadban eltöltött időn kivül, mindnyájan ezen épületekben töltjük időnket. Hogy ezen tartózkodás minél kellemesebbé tétessék, az elmult évben az oszadai és fenyőházai erdőgondnokság uj irodat butorral látattak el. A helybeli faraktárkezelő és épitésvezető uj, tágasabb irodai helyiséget kapott.

A tiszti lakások közül csak a fenyőházai második tisztviselő lakása lett az elmult esztendőben nagyobb mértékben tatarozva és a helybeli erdőrendezői lak vizzel ellátva.

Az erdőőri lakok közül a fenyőházai 27. számu erdőőri lakás mellé gazdasági melléképület épült, a likavai leégett erdőőri lak tüzmentes fedélhéjjal befedetett, a fehérpataki erdőőri lak házi gomba által megtámadott részei kicseréltettek. A középrevuczai alsó erdőőri lakhoz uj kut épült; mig a revuczai felső erdőőri lak csekélyebb mérvben át lett alakitva.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Hogy többet végezni nem lehetett, annak egyrészt az az oka, hogy igen sok pénzáldozatot követelnek a folytonos kerítés javitások, ujbolitások. Mindenesetre elismerem, hogy az itteni páradús, nedves altalaju vidéken a puhafa keritések igen gyorsan elkorhadnak, s bedülnek, de viszont más követelményeink is vannak, amelyek ezen rovaton elszámolandók, nemcsak a keritések jó karban tartása.

Azért igen kérem igen tisztelt tagtársaimat egy kis élősövénykerités alkalmazásának kisérletére.

Nem volna a szemnek is tetszetősebb, ha például a feketevági erdőgondnoki lak körül kilométerekre huzódó rudkerités helyett, zöld galagonya vagy más egyébb bokorkerités látnánk?

Igaz, hogy az élősövény kerités az elültetés idejében még nem véd meg semmitől, azért ma már ott is kell azt telepiteni, ahol még türhető állapotban lévő kerités van, hogy mire az bedül, helyét a természetes kerités foglalja el.

A kezelési épületek fenntartása alrovaton engedélyezett 33,600 korona hitelösszegből tényleg 28,514 korona lett felhasználva. A megtakaritás onnan származott, hogy a teplicskai erdőgondnoki lak átalakitása már az elmult évben terveztetett, mely épitkezésre 4100 korona a rendes hitelből vissza lett tartva.

Évközben a nagyméltóságu Minister ur ezen alrovat hitelmaximumát 30,600 koronában állapitotta meg; igy mutatkozik megtakaritás 2086 korona.

A kezelési épületekkel kapcsolatosan meg kell emlékeznem a tiszti szálló szobákról is. Sajnos, de a főerdőhivatal által a mult évben szorgalmazott rend nincs kellőleg betartva.

Tisztelet a kivételnek, de a kerületben lévő tiszti szálló szobák nem nyujtanak azt, amit a szálló szobára utalt tisztviselő azoktól elvárhatna.

A kiszolgálás gyenge, a leltári tárgyak tisztántartására pedig nem ügyelnek eléggé az arra hivatottak.

Pedig szerintem egyszer-kétszeri megintés e bajon segithetne.

Ami a jövőt illeti, az a kezelési épületekre elég szomoru!

A nagyméltóságu Minister ur folyó évi 13088 számu rendeletével a rendes kiadások „kezelési épületek feentartása“ alrovaton az összes eddig fel nem használt hitelt beszüntette.

A beruházási hitelre engedélyezni kilátásba helyezett ide vonatkozó épitkezések a következők:

A liptóujvári csatornázás befejező munkálatai,

a fenyőházai iroda épület emeletének átalakitása,

a főerdőhivatal kerületében két erdőőri lak gazdasági melléképületének épitése és egy erdőőri lak épitése.

Utóbbi erdőőri lak, Luzsnán volna felépitendő, mint a hol a védkerületet ellátó erdőőr bérlakást igen nehezen kap.

A két uj gazdasági melléképületek közül az egyik a fenyőházai felső tói, mig a másik a középrevucai felső erdőőri lakásnál volna megépitendő. Mindkét helyen a jelenlegi istálló helyiség a lakóházzal egy fedél alatt lévén, a lakás az istállóból eredő kigőzölgés következtében egészségtelen.

Az üzleti épületekről, melyekhez a szállitó eszközök és berendezések fenntartása is tartozik, mivel ezen alrovaton lesznek az összes szükségleteik elszámolva, eltekintek itt, amennyiben ezeket az illető pontnál tárgyaltam.

Örvendetesen tudomásul szolgál, hogy a legelébb is a maluzsinai erdőgondnokságban felépitett munkástanya mintájára, a vichodnai erdőgondnokságot kivéve, minden erdőgondnokságban épitett egy-két munkástanyát, melylyel az azt használó munkások meg vannak elégedve. S bár eleinte bizonyos idegenkedéssel foglalták azt el, később annál inkább megkedvelték.

Reméljük, hogy az egészségesebb erdei lakás hozzá fog járulni ahhoz, hogy az erdei munkát az ettől vidékenkint elszokott nép ismét megkedvelje.

Nem mulasztom el azonban az erdőgondnok urakat arra figyelmeztetni, hogy ugy ezen munkástanyák, mint az épitett vontató istállók kellő szellőztetésére különösen olyankor, mikor az elfoglalva nincsen, az illető kerületi erdőőrt felhivják. Különösen az épitkezést követő első tavasszal és nyáron legjobb a tanya ablakszárnyait kiemelni és a padlástérre elhelyeztetni, amit az istállók ajtajaival is meg lehet tenni.

Állandó erdei munkás lakás csak egy épült, a fenyőházai fővölgyben. Munkás azonban abban melléképület hijján még nem lakik.

A fenyőházai ipari munkások lakásainak kérdése annyiban lett megoldva, hogy a fürész ujbóli bérbeadása alkalmával a fürészbérlőnek csak munkás lakásokat magában foglaló két épület lett átadva, mig a harmadik épület, a kincstári villamos üzemnél alkalmazott munkások részére lett visszatartva.

Ezzel azonban a kérdés megoldva még nincsen, mert még mindig nagy a hiány az ipari munkások részére szükséges lakásoknál.

Az üzleti épületek és szállitási eszközök alrovaton engedélyezett 135,000 koronából szállitási berendezésekre, amint az az 5. pont alatt emlitve volt, 82,997 korona lett forditva;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

ezen és a tényleg felhasznált 133,593 korona összeg különbözetéből eredő összegen, a kisebb javitások mellett, 8 munkástanya, 10 vontató istálló lett megépitve, a fenyőházai villamos központ épülete és az ezzel szorosan összefüggő felvizcsatorna tatarozva, valamint végül a fenyőházai fürész fölötti rakterület partja kőfallal megvédve.

A jövő illetve folyó félévben tisztán csak azon üzleti épitkezések foganatosithatók, amelyek az üzem, a fakiszállitás érdekében elmaradhatatlanok. Ezek egyrészt utak, másrészt mederszabályozások.

A többi idevonatkozó épitkezés mind az őszi félévre marad.

Akkor lesznek az erdei munkástanyák és vontató istállók kiegészitve, csak akkor lehet a fenyőházai fürész mellé épitendő deszkaszin kérdését is esetleg megoldani.

Tervbe van véve az oszadai erdőgondnokság Tepló előtti erdei rakhelyen, az 1905. évben leégett erdei munkástelepet ujból felépiteni és idővel fejleszteni.

Számolni kell továbbá azon körülményre is, hogy az épülő erdei vasutnál alkalmazott állandó személyzet részére elegendő lakás biztositassék, miért is a helybeli munkáslakásokat egyrészt tatarozni, másrészt melléképületeket épiteni kell.

Ezt belátta a nagyméltóságu Minister ur is akkor, amikor folyó évi 11902 számu rendeletével a helybeli 58. számu munkáslakáshoz épitendő melléképületeket engedélyezni kilátásba helyezte.

Sajnos, de tény, hogy más idevonatkozó épitkezésről a nagyméltóságu Minister ur idézett rendelete említést nem tesz, s igy a főerdőhivatal nincs tájékozva arról, hogy az oly égetően szükséges fenyőházai lakatosmühely felépithető lesz-e a közel jövőben.

Végre meg kell említenem fürészeinket is, mint a szállitási berendezéseink után következő legfontosabb üzleti épületeinket. Most, amidőn minden fürészbérlet megszünik és uj bértartam kezdődik, a fürészek munkaképessége fokozottabb mértékben megfigyelendő. Különösen áll ez a fenyőházai fürészre, ahol a ma még uj, modern keretek nem teljesitik azt a munkát, amit azoktól várni lehetne. A szerződés értelmében bérlőcég az erdőkincstárnak átalány összeget fizet a munkagépek állandó karban tartására. Azt hiszem, hogy ezzel annak idején azt akarta az államerdészet elérni, hogy a gépek állandóan jó karban lévén, azokat a gyors romlástól megvédje. Félő, hogy az ellenkezője fog beállani.

A helybeli vizifürész üzeme valószinüleg megszünik. Egyelőre legalább nincs szó arról, hogy az bérbe adassék.

A gőzfürész üzemével kapcsolatos rönkfa értékesitése a fürész üzemét további három évre biztositotta s igy a helybeli villamos világitás kérdése is megoldást nyert.

Vajha megérhetnők, hogy ezen három év elteltével az itt szabadon elfolyó vizierő megujhodást hozna az itteni villamos világitás és erő átvitel terén.

Liptóujvár, 1914. évi március hó 12-én.

Elnök felteszi a kérdést, hogy kiván-e valaki a tárgyhoz hozzá szóini.

de Pottere főerdőmérnök felhozza, miszerint a kincstári telkek, kertek stb. határolása tárgyában a földmivelésügyi Minister úr Őnagyméltósága rendeletet bocsátott ki, miszerint a bekeritést élősövények létesitésével kell foganatositani.

Ennek a rendeletnek gyakorlati kivitelére még csekély kivételben kevés gondot fordittottunk, jóllehet ez nem ütközik nehézségbe. Tekintélyes pénzáldozatba kerül ugyanis évenként a kezelési és üzleti épületek körüli keritéseknek a fenntartása és ez az áldozat csak akkor enyhithető, ha arra alkalmas helyeken élősövényt létesitünk, mely egyidejüleg az épületek környékét külső csiny tekintetében is nagyban emeli.

Elnök e helyen szóvá teszi, hogy az illetmény lakások környékének rendben és tisztán tartását az erdőgondnokságok vezetői kerületeikben szorgalmazzák, piszkot, trágyát, szemetet rendszertelenül sehol se türjenek meg és helyezzenek arra is súlyt, hogy a szépészeti szempont is némileg érvényesüljön, amit a kertek rendszeres müvelésével és gondozásával, nagyobb áldozat nélkül, igen könnyen el lehet érni.

A kezelési épületek rovatán a folyó félévben államháztartási érdekekből minden hitel beszüntettetett.

Az üzleti épitkezéseknél a hitel nagyon meg van szoritva, csupán a legégetőbben sürgős épitkezések foganatosithatók.

A mennyiben a főerdőhivatal felterjesztésére engedély adatik az engedélyezett épitkezésekre, a hitelek kiutalványoztatnak.

Kilátásba van helyezve egy uj erdőőri lak épitkezésének engedélyezése.

Amennyiben az épitkezésre engedély adatik, legsürgősebb lenne a lúzsnai erdőőri lak felépitése; az elnök kérdi ennek következtében az oszadai erdőgondnokot, hogy az erdőőri lak részére talált-e már megfelelő területet?

Az erdőgondnok kedvező felvilágositása után, elrendeli az elnök az ajánlatoknak telekkönyvi kivonattal való felszerelését és beküldését és áttér a kerületben még több helyen épitendő uj erdőőri lakások kérdésére kiemelvén, hogy a fenntemlitelt lúzsnai lakáson kivül a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

legsürgősebbek a felsőbocai és teplicskai erdőőri lakások és csak azután kerülhet a fenyőházai szvarini és vychodnai lakásokra a sor.

A kezelési épületeknél a felsőtói és középrevucai erdőőri lakásokhoz melléképületek épitése égetően sürgős.

A likavai erdőgondnok jelenti, hogy a Likavka község által felajánlott csereépités kérdése a legrövidebb idő alatt tető alá jut.

A fenyőházai lakatosmühelynek épitését a Minister Úr Önagyméltósága a kilátásba helyezett beruházásoknál nem emlitette meg, pedig a fenyőházai üzempanaszoknak egyik főoka ennek hiánya; erre a körülményre a főerdőhivatal külön felterjesztésben fog reámutatni és az épités foganatositására engedélyt kérni.

A fenyőházai üzemet károsan befolyásoló körülményeknek egyike. hogy a vasut mellett nincs elegendő raktári terület.

Elfogadtatik az a javaslat, hogy az erdőgondnokság a rózsahegyi és miklósi raktárt lássa el annyi fával, a mennyi belefér, azután a fenyőházai vasut melletti raktárban kisérelje meg a mostaninál magasabbra rakásoltatni a fát, mindenesetre azonban tartózkodjék az általa felhozott 4 méter magasságú rakatok képzésétől.

Hogy a liptóujvári vizifürész üzeme beszüntettetik-e, nem tudható; a jelenlegi bérlő üzemképes jó állapotban köteles azt átadni, müködésének kérdése a folyamatban lévő értékesitéssel áll kapcsolatban.

A fenyőházai deszkapajtára nincsen feltétlen szükség; ha az egyéb megoldandó kérdések után, hitel lesz, ezen épitkezés igy foganatositható.

A munkáskérdésnél már tárgyalt munkáskázak létesitésére az előadó abbeli megjegyzésére, hogy ilyen munkásházak a vychodnai erdőgondnokság kivételével mindenütt már épitettek, Iszapi vychodnai erdőgondnok előadja, hogy ő ezeknek a munkáskunyhóknak nem barátja.

Máramarosi tapasztalataira alapitja meggyőződését, hogy a legnagyobb igyekezet dacára sem sikerült a munkásokat a rendre és tisztaságra szoritani, a minek következménye az volt, hogy a munkások kivonultak régi kalibáikba.

Az elnök hangoztatja, hogy lúggal, sublimáttal törekedni kell a lakok lehető tisztán tartására, mert nemcsak a munkások jólétének fokozása érdekében, de azért is épiti a kincstár ezeket a házakat, mert tüzelő anyagban sokat takaritunk meg és épen olyan fát használunk itt el, a melyet máskülönben vagy sehogyan, vagy pár fillér értékben tudnánk csak értékesiteni.

Utal arra, amit az értekezlet során már emlitett, hogy az erdészeti főosztály is helyesli ezeknek a kunyhóknak az épitését, de azzal a megtoldással, hogy a kunyhókban az erdőőr részére, elkülönitett fülke legyen, amelyet adott alkalommal a tisztviselők is használhatnak.

A tervezéseknél erre gond forditandó.

Áttér az értekezlet a VII. pont tárgyalására.

VII. Mellékhaszonvételek. Havasgazdálkodás.

Előadó: Iszapi Gyula, m. kir. főerdőmérnök.

A liptóujvári m. kir. főerdőhivatal 1913. évi mellékhaszonvételeiről szóló túloldali kimutatás szerint, az 1912. évivel szemben nagyobb eltérés a lúcfenyőkéreg bevételénél mutatkozik; a társgondnokságok jelentése szerint a lúckéreg értékesitése a magas kikiáltási egységár és a mennyiség túlbecslése miatt vagy egyáltalában nem sikerült, vagy pedig csak alacsonyabb árak mellett.

Némi csökkenés mutatkozik az erdei gyümölcs bevételénél is, mely a kedvezőtlen, esős nyárban a silány és szorványos málnatermésben leli magyarázatát. A többi mellékhaszonvételeknél nagyobb ingadozások nem észlelhetők, csupán még meg kell jegyeznem, hogy a maluzsinai m. kir. erdőgondnokság a bárca szerinti vadászati bevételeknél rohamos emelkedést jelez, ezzel szemben azonban a vychodnai erdőgondnokságnál visszaesés állt be; ennek megokolása a vadászati fejezet alatt lesz valószinüleg megtalálható.

Egy fontos és szükséges mellékhaszonvételnek a mésznek a hiányát kellett a mult évben tapasztalnunk. Nemcsak a saját épitkezéseinkben volt fenakadás, de vármegyénk felső részének épitkező közönsége is, mivel a hibbei mészmüvek is megszüntek, a mészhiány miatt nem épitkezett. Hogy épitkezéseimet keresztül vezethessem, a külföldről, Teschenből hozatott mészből kellett egy vasuti kőmüves vállalkozótól meszet drága pénzen vásárolnom. Tiszteletteljesen javaslom, hogy legalább a kincstári épitkezésekhez szükséges mészmennyiség az erdőkincstár által a saját mészégető kemencéjében égettessék és a mészgödrökben oltva raktáron tartassék.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Kimutatás,

a liptóujvári m. kir. főerdőhivatal kerületében az 1913 évben „Mellékhaszonvételek“ czimén befolyt összegről.

Tétel szám	Az Erdőgondnokság neve	Tégla		Erdei legeltetés		Széna termelés		Rét bérlet		Termés-kő homok		Mész-kő		Erdei gyümölcs		Páfrány-szedés		Halászat		Vadászat		Lúcz-kereg		Fűrész- és ház-bérlet		Havasi fű-bér		Különfélék		összesen		Jegyzet
		K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	
1	Fenyőháza	—	—	503	00	436	00	686	15	—	—	41	40	—	—	201	00	96	35	2045	23	—	—	17000	00	2633	40	27*	00	23669	18	* Karácsonyfa eladásból
2	Likavka	—	—	390	60	290	40	548	60	91	20	—	—	—	—	—	—	—	—	610	—	1266	80	210	00	—	—	8	00	3415	60	
3	Oszada	—	—	2059	89	2327	70	1817	90	26	00	—	—	—	—	—	—	423	00	1250	00	2866	66	2363	50	6461	90	2	00	19598	55	
4	Maluzsina	—	—	915	45	—	—	86	00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1817	10	—	—	—	—	—	—	—	—	2818	55	
5	Vychodna	—	—	170	80	410	00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	00	200	00	720	00	65	00	2913	75	—	—	4526	55	
6	Szvarin	—	—	12	00	148	00	385	09	—	—	—	—	—	—	—	—	256	—	4015	00	—	—	20	00	—	—	—	—	4836	09	
7	Feketevág	—	—	415	74	277	00	1986	00	—	—	—	—	—	—	—	—	307	10	4501	00	—	—	1543	00	7166	50	—	—	16196	34	
8	Teplicska	—	—	1077	16	740	00	1721	20	—	—	—	—	108	00	—	—	205	00	7300	00	—	—	—	—	2753	70	—	—	13905	06	
9	Liptóujvári faraktár	1069	32	133	50	111	50	156	—	145	00	250	00	—	—	—	—	38	17	—	—	—	—	14122	25	72	00	—	—	16087	74	
	Összesen:	1069	32	5678	14	4740	60	7386	94	252	20	291	40	108	—	201	—	1372	27	21738	33	4853	46	35323	75	22001	25	37	—	105053	66	

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az 1913. évben közepes lúcfenyő toboztermés volt. Két erdőgondnokság a fenyőházai és a vychodnai 1740 hektoliter tobozt szállittottak Ujvárra. A fenyőházai 240, a vychodnai 1500 hektolitert, amaz egy vasuti kocsival, emez 5 vasuti kocsival. A gyüjtés és bevaggonirozás Vychodnán december hóban 1 K 80 f, január hóban 2 K 40 f volt hektoliterenként; hogy mibe került Fenyőházán, arról a gondnokság nem tesz említést.

Az erdei legeltetésre vonatkozó mult évi tiszti értekezlet alkalmával előterjesztett és határozattá emelt javaslatom szerint az erdei legeltetés korlátozása tekintetében a fenyőházai, feketevági és vychodnai erdőgondnokságokban az 1912. évi állapot állapitható meg, a maluzsinai erdőgondnokságban ellenben mintegy 50 normál jósszággal, a teplicskai erdőgondnokságnál pedig majdnem 70 normáljósszággal való emelkedés constatálható az 1912. évivel szemben.

A tulhajtott erdei legeltetésnek már sokan vallották a kárát; legjobb bizonyiték az urbéres és egyes községi erdők jelenlegi állapota. A Máramaros vármegyei erdészeti igazgatási hivataloknál 20—25 éve, hogy az erdei legeltetés be van szüntetve és azóta az erdei legeltetési kihágások száma is és a vadkárok is a minimumra apadtak; biztositom az oszadai társgondnokságot, hogy az évi 500 erdőkáreset, mely legnagyobb részt erdei legeltetési kihágás, 50-re fog apadni, ha az erdei legeltetést korlátozni fogja.

Már hosszabb idő óta az erdei legeltetés és a vadkárositás között összefügést kerestem és arra a meggyőződésre jutottam, hogy az erdei legeltetés a vadkárositást elősegiti; az erdei legeltetéssel elsősorban oda csábitjuk a vadat, a vad azokat a helyeket nagyon szivesen keresi fel, a hol a szarvasmarha legelt, mert ott friss füvet és sarjut talál; ezeken a területeken otthonossá lesz, járás-kelésével az ültetvényeket kitapossa s tél idején a hó alól füvet hiába kaparász, mert az le van legeltetve és igy kénytelen a farágáshoz hozzáfogni; az erdőgondnokságommal határos hibbei urbéres erdőbirtokon, a hol erdei legeltetés is van, s a hová ősszel gondnokságomból a fővad a friss fü miatt elvonul, a vadkárok szembetünők.

Minthogy Liptóvármegyében, az állattenyésztés érdekében nem is életkérdés az erdei legeltetés korlátozása, mivel a marhaállomány havasainkra felfogadható lenne, tiszteletteljes javaslatom az, hogy az időszaki üzemátvizsgálási munka alkalmával már csupán a bükkel elegyes erdőrészekre engedtessék meg az erdei legeltetés.

Áttérve a havasgazdálkodásra, meg kell állapitanom azt, hogy az 1913. évben a havasi berendezések keresztülvitele rohamos erővel haladt előre. Az elmult évben a felterjesztett munkaprogramm szerint a havasi épitkezésekre 45000 koronán felül fel is használtatott. Ezen összegnek legnagyobb része havasainknak utakkal, épületekkel, itatókkal való felszerelésére lett forditva; ezen épitkezésekről szóló részletes kimutatás csatolásával megállapitható továbbá az, hogy az 1913. évben a legelők javitási munkára még igen kevés költség lett forditva. A feketevági erdőgondnokságban, a Vápena havason 4 khold lett rétté átalakitva 379 korona költséggel és Fenyőházán egyes havasokon kisebb költséggel a mocsaras helyek megszoritása vétetett munkába; a jövő év programmjába tehát a havasi legelőknek javitása veendő fel, mely munkálatok a mocsaras helyek lecsapolásában, a lankás helyeken, a hol hólavinák, kőgörgetegek csuszamlásától tartani nem kell, a havast beboritó gyomoknak (bóróka, törpefenyő, havasiéger) irtásával kell hogy kezdődjék; itt tisztelettel megjegyzem, hogy egy kataszteri holdnak a kitisztitása, ha a terület félig van benőve borókával vagy törpefenyővel, a kiirtott gyomnak halmokba való összerakásával és megszáradás utáni elégetésével, a hamunak szétszórásával az égetett foltokon fümag bevetésével, fümag értéke nélkül, átlag 130 koronába kerül, a havasi égerrel benőtt havasoknál, ha az irtás nyár derekán történik, az éger nem sarjadzik.

Az előbb kimutatott 43000 korona kiadással szemben a havasok értékesitéséről csatolt kimutatásom szerint a bevétel az 1913. évben 21550 korona volt, tehát az 1912. évivel szemben 2500 korona több bevétellel zárult; szembetünő tehát a befolyt jövedelem mellett a nagy kiadás; annak rövid magyarázata az, hogy havasaink berendezésére a bérleti rendszer ideje alatt jóformán semmi sem lett költve, hiszen csak még a legszükségesebb pásztorkunyhókkal sem voltak ellátva. Ezzel a rendszerrel, melynek a vége havasaink elkopárosodása lett volna, szakitani kellett s át kellett térni a házi kezelésre, a bárcázási rendszerre, s minden ilyen átmenet az elején befektetésekkel jár, melynek jövedelme később fog mutatkozni.

Ezen házi kezelésre, illetve a bárcázási rendszerre vonatkozólag, az egyes társgondnokságok által tett észrevételeire, illetve javaslataira áttérve, a feketevági m. kir. erdőgondnokság azon javaslatát, hogy az előzetes állatösszeirás mellőzendő volna és hogy a pásztorokat ujból a községek fizessék, minthogy mind két javaslata a havasi utasitás 21 és 22 paragrafusával ellenkezik, nem valósitható meg.

A társgondnokság az előzetes állatösszeirásnak a mellőzését azért kéri, mivel munkás hiányt tapasztal gondnokságában; jelentése szerint ugyanis a kinek a jószága az állatösszeiráskor felvétetett, a kincstári munkába állani kötelességének el nem ismeri s e miatt olyanok is szorulnak ki, kik a kincstári munkában vannak.

Bár ezen előzetes állatösszeirásnak nem az a célja, hogy csak a kincstári munkában dolgozó állattulajdonosok jószágai jegyeztessenek elő a havasokra, hanem az, hogy egyrészről

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Kimutatás,

a liptóujvári m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó havasok kiterjedéséről és értékesitéséről az 1913. évben.

Tétel szám	Az erdőgondnokság megnevezése	Havasi legelő terület	Ebből a területből					A havas jelenlegi állapota	Milyen és mennyi állat legeltetésére alkalmas			A havast használó neve és az értékesités módja	A tényleg legelt állatok neme és száma összesen			Bárcázás utján a folyó évben beszedett fübér összesen	Bérleti értékesitésnél		A felhajtás és lehajtás napja	A tehén tulajdonosok	A juh tulajdonosok	A tehenek	A juhok	Az egész évad alatt nyert összes tej				A tejből			Literenként kaptak a gazdák	Jegyzet
			füvet terem	fával benőve	cserjével benőve	gyommal benőve	sziklás kőgörgeteges		neme	darab	norm. jószág		neme	darab	norm. jószág	K f	a bérlet idő tartama	az évi bér K f		száma				liter				kg			f	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
		kat. hold	kat. hold																													
1	Feketevág	2074.1	1780.0	75.0	80.0	39.1	100.0	—	—	—	660.0	—	—	—	1010.0	7166 50																
2	Teplicska	1538.9	879.4	90.0	298.0	164.0	107.5	—	—	—	390.0	—	—	—	354.5	2369 70																
3	Vychodna	6215.1	2660.4	—	1100.0	—	2454.7	—	—	—	560.0	—	—	—	448.9	2913 75																
4	Fenyőháza	960.0	102.0	796.0	15.5	18.5	280.0	—	—	—	334.0	—	—	—	414.3	2633 40																
5	Oszada	2933.0	1923.0	263.0	367.0	77.0	303.0	—	—	—	861.0	—	—	—	929.5	6461 90	—	—	—	30	—	41	—	27989	7489	935	19565	533	1195	265	11.06	
6	Liptóujvári faraktár	170.8	143.0	—	27.7	—	0.1	—	—	—	80.0	—	—	—	150.0	— —	—	72 00	—													
	Főösszeg:	13891.9	7487.8	1224.0	1888.2	298.6	2993.3	—	—	—	2885.0	—	—	—	3307.2	21549 25	—	72 00	—	30	—	41	—	27989	7489	935	19565	533	1195	265	11.06	

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

az erdőkincstár havasainak kihasználása felől biztositva legyen, másrészről, hogy az állattulajdonosok idejekorán jószágainak a havasokon való elhelyezéséről biztositva legyenek; mind három feltétel azonban igen könnyen összeegyeztethető úgy, ha az összeiró bizottság az állattulajdonosokat nem a jelentkezés sorrendjében, hanem a kincstári munkában teljesitett vagy nem teljesitett szolgálatai arányában jegyezteti elő. Ehez azonban az erdőgondnokság részéről a munkások ismerete szükséges.

A társgondnokság másik javaslata, hogy a pásztorokat ugymint régen a község fizesse, mivel a pásztorok által elkövetett erdei kihágásokért a község felelőséget vállalni nem akar. Ezen hátrány teljesen elfog esni azzal, hogy az állattulajdonosok illetve a község 4 bizalmi férfia alá fogja irni azon kötelező feltételeket, melyekben világosan meg van mondva, „ha a felfogadott egyének mulasztása vagy kihágása folytán a kincstárra kár háromolnék; a felelősség azért is az állattulajdonosokat fogja terhelni.“

Kimutatás,

a liptóujvári m. kir. főerdőhivatal kerületében az 1913. évben a havasokon eszközölt mindennemü épitkezésekről és legelő javitási munkálatokról.

Tétel szám	Az erdőgondnokság megnevezése	A teljesitett munka leirása	Az engedélyező ministeri vagy igazgatási hivatali rendelet száma	A tényleg felmerült költség K	f	Jegyzet
1	Feketevág	Vápena havason 2 keresztállásu istálló, ezen havasra vezető szekérútból 1740 fm. épitése, havas javitás, Studena havason itató és pásztorkúnyhó épitése	1778 1829 / 913 1913 / 2182 1847 / 913 913	18622	97	
2	Teplicska	2 juhásztanya, 2 őrház épitése, 4 itató berendezése és a kosarazáshoz vasalt karok beszerzése	2133/913 1268, 1295, 1310/913	3282	56	
3	Vychodna	5 pásztorkunyhó, 15 itató és egy juhásztanya kijavitása	1908, 1162 / 1913	1614	40	
4	Oszada	2 juhászkunyhó épitése, a Handliarka havasi ut (3920 fm.) Kiski-Lopusnai ut 1100+900 fm., 8 itató, Babahavasi épitkezések kijavitása	1173, 1184, 1383, 1346, 1627, 1957, 2186, 2187, 2185/913	13377	98	
5	Fenyőháza	Egy őrház, egy pásztorkunyhó épitése 7 itató felszerelése a Rakitov havasra 1230 fm. ut készitése	1849/1913 2190—2192 / 913	4385	25	
		Főösszeg:		43283	16	

Itt az a kérésem, hogz ezen kötelező feltételeket vagy száz példányban magyar és tót nyelven sürgősen kinyomatatni éz az erdőgondnokságoknak az állatösszeirásnál való felhasználás végett elküldeni méltóztassék. Minthogy a tek. főerdőhivatal 1913. évi 2918. sz. rendelete szerint a szóban lévő kötelező feltételek értelmében az erdei legeltetés körül alkalmazandó pásztorok béreit is ezentúl az erdőkincstár fogja fizetni, tiszteletlel kérem ezen rendelkezésnél azon pásztorbérek fizetésétől eltekinteni, mely pásztorokat az erdőtiszt vagy altiszt kizárólag a saját marhájának az illetmény legelőn való őrzésénél alkalmazni fogja.

A teplicskai m. kir. erdőgondnokságnak az állatösszeirásra vonatkozólag az a javaslata, hogy az akkor tartassék meg a mikor már tudja, hogy kik lesznek a szálfavágás előmunkásai és kik fognak az erdősitéseknél dolgozni, tehát május hóra akarja kitüzetni, az oszadai erdőgondnokság pedig április havára. A havasi utasitás 21 pontja az összeirást pedig március hó végéig rendeli el befejezni. Tekintettel a különleges helyi visszonyokra, szerény javaslatom az együttvéve a két gondnokság javaslatát, hogy az összeirás április havában végeztessék; az állattulajdonosok akkor még otthon tartózkodnak és sem a mezőgazdasági sem erdei munka nem akadályoztatja őket az összeiráson való megjelenésen s az erdőgondnok is e hóban inkább ér rá ezen munkára, mint május hóban.

Az oszadai erdőgondnokság az 1913. évi pásztorbér maradványok visszafizetéséért mond köszönetet a tek. főerdőhivatalnak és kéri, hogy az 1912. évi pásztorbér maradvány is visszafizetessék és javasolja, hogy ezentul az egész kerületben a pásztorok a havasra felhajtott

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

állatok darabszáma után fizetessenek a mi már a tek. főerdőhivatal az 1913. évi 3605 szám alatt kelt rendeletével el is lett határozva.

Továbbá javasolja, hogy a legeltetési bárcák kiállításánál az ellenőrzési jegy, mely az állattulajdonosoknál sok esetben el szokott veszni, direkte a védkerületi erdőőrnek, vagy a havasőrnek adassék át; bátorkodom ezen javaslatát elfogadásra ajánlani azzal a megtoldással, hogy ezen eljárás az erdei legeltetésnél is érvényes legyen.

Végül beszámol a Baba havason az 1913. évben létesült tejgazdaság müködéséről és jelenti, hogy dacára a csekély haszonnak (literenkint 11 f volt az osztalék) az érdekelt gazdák az eredménnyel meg voltak elégedve és az üzemnek télen át való folytatásába is a legnagyobb készséggel belementek s kéri hogy az ezen havasi tejgazdaságnál a felsőbb helyről elrendelt hiányok pótlására a költségek engedélyeztessenek, mire nézve felhivatik a gondnokság, hogy a költségvetést sürgősen terjessze be és az állami vajmester kiküldetése, valamint a Zólyom megyei marhatolvajok elleni védekezés érdekében annak idején a tek. főerdőhivatalnak jelentést tegyen.

A havas az, melylyel az erdei munkásainkat leginkább tudjuk munkálatainkhoz megnyerni, azért egyik főigyekezetünk továbbra is az legyen, hogy minden rendelkezésünkre álló eszköz felhasználásával, a megkezdett programmunk alapján, havasainkat gondozzuk fejlesszük s akkor annak eredményét erdei üzemünk könnyü és sikeres lebonyolitásában a közel jövőben is fogjuk élvezhetni.

Liptóujvár, 1914. február 25-én.

Az elnök felhivja az értekezletet esetleges észrevételének megtételére.

Kelemen Béla, maluzsinai erdőgondnok, kiemeli hogy Iszapinak aggodalmai vannak az erdei legeltetést illetőleg és ajánlja máramarosi példára, az erdei legeltetés teljes beszüntetését.

Véleménye szerint a helyzet nem oly sötét, mert a legeltetésre előirt területek legnagyobb részén marha nem legel s az csak a völgyecskékben, erdei tisztásokon keres táplálékot, a záródott erdőbe e célból nem is megy.

A marhák rendesen a közelebb fekvő helyeken, hegy oldalak alján stb. legelnek, nyomukban az előadó szerint is felnő olyan fű, a melyet a vad is szeret, azonban a vad nem épen azért keresi a marha által járt helyeket, s nem ebből az okból felkeresett helyen teszi a kárositást, de felkeresi ezeket a helyeket azért, mert télen a hideg és magas hó alacsonyabb tájakra szoritja le, táplálékot a rendes magasabb tartózkodási helyén is talál. Éhségtől még nem sok vad ment tönkre, hanem attól, hogy a magas hóban elpusztult.

Nem hiszi, hogy a máramarosi titalmazó rendszer segitene, hanem az igen, hogy a pásztort kell helyesen megválasztani.

A hogyan a havason legelő állat tilosba megy, épen ugy mehet az erdőben legelő is, azonban nem kell az erdőőröknek a legcsekélyebb botlást is nagy ügygyé tenniök és akkor a fentiek összegezése és betartása után nem lesz oly tömeges erdőkár.

Elnök ehhez azt füzi hozzá, hogy azért a teljes szigort fenn kell tartani, nehogy egyes elnézett esetek általánosuljanak.

A kincstári épitkezésekhez szükséges mész előállitása tárgyában a fenyőházai erdőgondnok ugy nyilatkozik, hogy gazdaságosan a meszet nem tudja előállitani, nem tud a vidékbeli magán körkemencékkel szemben versenyezni.

Ennek következtében a kérdés további tanulmányozására felhivatik.

Spengel Sándor épitésvezető előadja, hogy a felső uradalom részére nevezetesen, Vychodna, Maluzsina, Feketevág és Szvarin számára a faraktárkezelő állit elő meszet, melynek eltartásáról (oltott állapotban) mészgödrök készitésével az erdőgondnokok gondoskodjanak.

Kivánatos, hogy az erdőgondnokok szükségletüket mindig előre jelezzék.

Az előadó javasolja ezekután, hogy a havasi legelők berendezésénél tovább kell haladnunk a megkezdett uton és a havasi épitkezések befejeztével a legelők javitására tisztitására és gondozására kell áttérni.

Határozatba ment ennek következtében, hogy a gondnokságok a havasok javitásáról a rendelkezésre álló szakmunkák felhasználásával a költségvetéseket terjesszék elő.

Elhatározta az értekezlet továbbá, hogy a marhaösszeirás április első felében foganatositassék, a mely alkalommal figyelmeztetendők az állattulajdonosok, hogy azok állatai vétetnek fel, kik egyébként is a kincstárral egy vagy más munkaszolgáltatással összeköttetésben állanak, akár maguk mint munkások, akár mint akik családtagjaik utján a kincstár részére munkaerőt szolgáltatnak, mint pl. az erdősités alkalmával.

Hasonlóan elhatározza az értekezlet, hogy a legeltetés kötelező feltételei a magyar mellett, tót nyelven is kinyomattassanak, valamint hogy az ellenőrző bárcák egyenesen az illetékes erdőőrnek adassanak át és pedig ugy az erdei, mint pedig a havasi legeltetésre vonatkozólag.

A tapasztalt marhalopások ha nem is megakadályozása, de legalább csökkentése érdekében de Pottere főerdőmérnök, azt a javaslatát terjeszti elő, miszerint észleltetvén, hogy e lopásokat a zólyommegyei Gyetva vidéki lakosok üzik, irjon át a főerdőhivatal a beszterbebányai

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

erdőigazgatósághoz és a két hatóság közös erővel emelje fel tiltakozó szavát a közigazgatás előtt a kulturállamba nem való eme rendszeressé vált „foglalkozás“ ellen, hogy csendőrőrjáratok szaporitása, avagy más e körbe tartozó hatósági intézkedések mielőbbi gyakorlati kivitele utján, gyökeres orvoslással, a köznyugalom helyreállittassék.

Az értekezlet ezen javaslathoz egyhangulag hozzájárul,

Gőzsy erdőszámtanácsos inditványozza, hogy az erdőgondnokságok egyöntetü haszonbéri nyilvántartót fektessenek fel.

Az erdőgondnokságok ugyanis különböző nyilvántartókkal tartják számon bérleteiket, a melyek ilymódon nem biztositják a kivánatos egyöntetüséget. A mennyiben az oszadai erdőgondnokság a legcélszerübb nyilvántartó mintát használja. annak általánositása ezennel elhatároztatik.

Az előadó javaslata, hogy az erdei legeltetés a bükkel jól elegyes állományra szoritassék, nem fogadtatik el.

Ezekután reátér az értekezlet a tárgysorozat VIII. pontjára.

VIII. Az erdővédelem ügyei. Védelmi szolgálat kérdései. Erdőkár ügyek.

Előadó: Kozony József, m. kir. s.-erdőmérnök.

A liptóujvári főerdőhivatal kezelése alá tartozó erdők védelmezése ügyében, a mult év folyamán, az ide tartozó erdőgondnoksági jelentések szerint, fontosabb jelentőségü intézkedés nem történt. A jövőben teendő intézkedést sem javasolnak az erdőgondnokságok rovarpusztitások, gombabetegségek, tüz és vizkárok ellen. Tehát fenyveseink egészségesek, a széllel is megbirkóznak, talajukat a viz sem mossa el oly mennyiségben, hogy az ellen védekeznünk kellene. A fokozatos felujitó vágás behozatalával pedig az erdőkben szerte-széjjel fekvő faanyagot vagy télen fuvarozzák, vagy pedig utakhoz közelitve, azokon szállitják tovább, ugy hogy ez által sem szaggatják. rongálják az erdő talajt. Vizmosásoktól sem kell tartanunk. Ennélfogva nagyobb erdőkároktól az uradalom ez időszerint intenziv és szakszerü kezelés által meg van védelmezve. Jelenlegi erdővédelmi teendőinket csupán falopásoktól való védekezés képezi. Ennek keresztülvitelére a maluzsinai, szvarini és feketevági erdőgondnokságok teljssen elegendő személzzettel rendelkeznek. A fenyőházai, oszadai, likavkai, vychodnai és teplicskai erdőgondnokságokban is az erdővédelmi személyzet elegendő lenne, ha a házi kezelésnél vágások kitermelésével, faanyagok osztályozásával, méretezésével, köbözésével, azonkivül erdősitésekkel, csemetekerti munkálatokkal, vadászat és halászat ellenőrzésével nem lenne ugy szólván állandóan elfoglalva. De emiatt a személyzet legnagyobb része vagy egyáltalában nem, vagy csak igen csekély mértékben teljesithet védelmi szolgálatot. E bajokon segiteni kell. Még pedig könnyiteni lehet azzal, hogy ha idegen birtokok által körülvett keskeny kincstári erdőbirtokok a kincstári birtokba beékelt idegen birtokokért kicseréltetnek, mint ez már á mult évi tiszti értekezlet alkalmával tárgyalva is volt. Mert ezek kicserélése után a kincstári birtoktestek kerek egészet képezve, oly intenziv védelmi szolgálat nem válna szükségessé. Azonkivül minthogy a fennt nevezett erdőgondnokságokban a mostani erdőőri személyzet erdők kihasználásával van elfoglalva, e gondnokságok jelentései alapján, valamint a mult évi tiszti értekezlet határozataira való utalással a következőket bátorkodom javasolni:

1. A fenyőházai erdőgondnokságban mindaddig, a mig az idegen birtoktestek ki nem cseréltetnek és vadőri állás nem szerveztetik, állandó erdővédelmi szolgálatra 2 felesketett erdőszolga alkalmaztassék, akik a szükséghez képest az erdőgondnokság utasitására bármely védkerületben teljesitenének szolgálatot.

2. Az oszadai erdőgondnokságban a felső-revucai védkerület megosztásáig, e kerületi erdőőr mellé egy felesketett napibéres osztassék be.

3. A likavkai erdőgondnokságban, tekintettel arra, hogy az erdőbirtok nagy tagoltsága mellett, egyes kerületeiben fokozatos felujitó vágás behozatalával, ugy a külső, mint az irodai teendők nagyon szaporodtak, egy erdőlegény alkalmazása volna indokolt.

4. A vichodnai erdőgondnokságban a Béla folyó menti védkerület megvédésére csekélyebb fizetés mellett, vagy a pribilinai, vagy kokavai községi erdőőr alkalmaztassék.

5. A teplicskai erdőgondnokságban felső és alsó részének megvédésére 1—1 erdőszolga alkalmazása engedélyeztessék.

Ezzel ideiglenesen a védelmi szolgálaton segitve lenne. Hogy azonban az teljesen megfelelő legyen, szükséges, hogy idővel, mihelyt lehetséges, e kevésbbé értelmes, nem szakképzett és alig megbizható segédszemélyzet, megfelelő állások rendszeresitésével szakképzett személy-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

zettel váltassék fel, miután a házi kezelésnél folyton nagyobbodó munka miatt, az altiszti személyzetre állandóan szükség lesz, nemcsak erdővédelem, de erdőápolás, erdőtenyésztés és nevelés szempontjából is.

A főerdőhivatalhoz tartozó erdőgondnokságokban a mult év folyamán felfedezett káresetek száma a következő:

A fenyőházai ernőgondnokságban 108, az oszadai erdőgondnokságban 598, a likavkai erdőgondnokságban 32, a teplicskai erdőgondnokságban 81, a vychodnai erdőgondnokságban 22, a feketevági erdőgondnokságban 1, a szvarini és maluzsinai erdőgondnokságban pedig erdő kár nem fordult elő.

Az összes erdőkár rendezettnek mondható, a mennyiben legnagyobb részük el van intézve, a hátralévők pedig az illetékes birróságoknál tárgyalás alatt állanak.

A fentiek alapján az erdőkárok nagyobb számban a fenyőházai, teplicskai, de főleg az oszadai erdőgondnokságban fordultak elő, a mely adatok egyuttal e gondnokságokban védelmi szempontból javasolt intézkedés megtételére indokul szolgálnak.

Liptóujvár, 1914. március hó 14.

Elnök felhivja az értekezlet tagjait, véleményök előadására s az előadottak és jelentések sorra vételével határozatilag kimondatik, hogy az oszadai erdőgondnokságnál a felsőrevucai védkerület védelmének kérdése, a mit már a folyó tiszti értekezleten felhozva volt, az utkaparó alkalmazásával kötendő össze.

A fenyőházai erdőgondnokság két egyén felfogadását kéri, mire elnök arra utal, hogy Fenyőházán addig, mig más gondnokságnál a személyzet szükében volt, nála mindig elegendő alkalmazott állott rendelkezésére. Megfontolandónak tartja ennek következtében a kérdés érdemleges eldöntését, s igy erre vonatkozólag az értekezlet most nem határoz.

A likavai erdőgondnokság a kérelmezett erdőlegényt, a létszám kiegészitése után megkapja.

A vychodnai erdőgondnokság irodai erdőőrt kap; a Béla menti erdők védelmi ellátását a kokavai községi erdőőrre bizni, azonban nem tartja elfogadhatónak.

Ezeknek a birtokoknak az erdőbirtokban fekvő idegen belzetekért való kicserélése a ministeriumban feltárt kérdés lévén, a határozat kieszközlése tárgyában a főerdőhivatal felsőbb helyre felterjesztést intéz. Lásd a főerdőhivatal 1914. évi 2173. számu jelentését.

Addig is azonban, mig a birtoktest további sorsa elintézést nyer, a terület, melyen különben is marha jár át, szabályszerüen bárcázás utján legeltetni és szigoruan ellenőrizni kell.

A teplicskai erdőgnndnokság két erdőszolgát kérelmez; egyet már kapott, a másik alkalmazása nem feltétlenül szükséges.

Következik a IX. pont tárgyalása.

IX. Vadtenyésztésnek, a vadászat hasznositásának, a kincstári erdőgazdaságot és annak ellátását érdeklő kérdései.

Előadó: Vollnhofer Pál, m. kir. főerdőmérnök.

A liptóujvári m. kir. főerdőhivatal vadászati viszonyai, valamint a vadászat és erdőgazdaság összhangzásba hozatala érdekében sürgősen megoldandó kérdések a mult évi tiszti értekezleten az előadó által nagy részleteséggel előadatván, ez alkalommal csak röviden térek ki mindazokra a kérdésekre, melyek a mult évi határozatokkal vagy szoros kapcsolatban vannak, vagy uj intézkedéseket kivánnak.

Mindennek előtt megemlitem, hogy a főerdőhivatal kerületében a mult évben a következő vadak ejtettek el:

64 szarvasbika,
76 szarvastehén,
160 őzbak,
68 őzsuta,
3 zerge,
23 vaddisznó,
4 siketfajd,
25 császármadár,
4 erdei szalonka,
1 vadgalamb,
1 medve,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

2 borz,
2 vidra,
89 róka,
71 nyuszt,
2 nyest,
1 görény,
2 menyét,
3 sas, kánya,
4 varju, szarka,
20 kóbor eb,
5 kóbor macska,

tehát összesen 576 darab vad.

Ebből esik a felső uradalomra 56 szarvasbika és 76 szarvastehén, amiből látható. hogy a már az előző évben megkezdődött fővadapasztás ez évben is folytatva lett, ámbár nem sikerült az előirányozva volt 134 szarvastehenet elejteni, aminek főoka abban rejlik, hogy a szarvastehenek azonnal az első hó leesése után kiváltottak a kincstári területekről a déli lejtü, ritkás állományu és sziklás községi legelőkre és erdőterületre.

Ugyanis minden egyes felső erdőgondnokság azt jelenti, hogy december hó közepétől február hó végéig ugyszólván egyetlenegy szarvastehén sem volt a kincstári területeken látható, mig a szomszédos községi területeken nagy összeverődött csapatokban jártak-keltek a tehenek, amely körülményt felhasználva, a községi vadászterületek bérlői, nagy pusztitást vittek végbe bennök.

Ha tehát az ily módon is teritékre hozott — és feltétlenül a kincstári területekről származó — szarvasteheneket is számitásba vesszük, továbbá azt a körülményt is, hogy a felső uradalommal határos Coburg hercegi birtokra hatalmas arányokban kezdetét vette a szintén tulszaporodott szarvasvad apasztása, ugy pótolva van a kincstári vadászterületeken tapasztalt hiány, sőt összeségben tul is haladja az előirányzott szarvastehén apasztást.

Az immár két év óta rendszeresen folytatott vadapasztást — amint ezt egyes erdőgondnokságok jelentik — már is érezteti üdvös hatását, amennyiben a szarvasok által okozott kárositások — bár csekély mértékben is — apadó féiben vannak.

Ennek ellenkezőjét csak a teplicskai erdőgondnokság jelenti, amennyiben mintegy 20 holddal növekedettnek mondja a vadak által tönkretett erdősitéseket. És ebben teljesen igaza van és annak magyarázata is adható annyiból, hogy éppen a teplicskai erdőgondnokság bérlői azok, akik immár több év óta soha sem lövik le az előirt szarvastehenek számát.

Javaslatom tehát oda irányul, hogy a bérlők a jövőben a legnagyobb erélylyel arra lesznek szoritandók, hogy az előirt szarvastehén lelövést feltétlenül foganatositsák is.

De ugyanabban a percben rá kell mutatnom ama rendszabály sikertelenségére is, amennyiben ilyen esetben a személyzet volna a lelövéssel megbizandó, aminek sikere pedig már eleve ki van zárva. Személyzetünk ugyanis a házilagos kezelés folytán oly annyira igénybe van véve, hogy az általuk való lelövésre még gondolnunk sem lehet.

E bajon egyedül csak kelló számu vadóvó és örző személyzet alkalmazásával lehetne segiteni.

A vadkárok apasztását célzó ama tavalyi határozatot illetőleg, hogy a veszélyeztetett erdősitések és fiatalosok kellő keritéssel láttassanak el, illetőleg ezeknek létesitésére a bérlők szorittassanak, meg kell emlitenem azt, hogy a főerdőhivatal a kérdést kellően mérlegelve és megfontolva, külön előterjesztéstől és javaslattételtől eltekintett, amennyiben majdnem az összes vadászbérleti szerződések az 1914. év folyamán lejárnak és igy nem lett volna megokolva e tárgyban az utolsó évben ily pénzügyileg sulyos követelésekkel fellépni. E megmérhetetlen és mindnyájunk által ismert kárositásoknak már évekkel ezelőtt kellett volna gátat szabni, amikor ugyanis a főerdőhivatal felhivta arra az intéző körök figyelmét, de amely intő szózat idejekorán meghallgatásra nem talált.

A főerdőhivatal azonban ezt a rendkivül fontos ügyet nyilvántartani fogja és annak további tanulmányozásával az esetleges uj bérlőkkel szemben a szerződések kikötéseit a legszorosabban betartatni fogja, vagyis ha a vadkárositások a rendszeres lelövésnek dacára sem fognak apadni, a körülkeritések létesitését a bérlőktől a leghatározottabb formában követelni fogja.

A vadkárositások során rá kell térnem ama tavalyi inditványra is, amely azt célozta, hogy a vágások — legalább déli fekvésü laza talaju, meredek lejtőkön levők — ne mindjárt az első évben beerdősittessenek, hanem csak a reá következő második, esetleg harmadik évben. Ugyanis két évi ittlétem alatti tapasztalataim és megfigyeléseim azt a határozott itéletet érlelték meg bennem, hogy ez a látszólagos mulasztás is a szabályoktól és szigoru előirásoktól való eltérés, a jövendő erdőállományra és erdőgazdaságra csakis áldásos, értéknövesztő lehet.

Ugyanis azt tapasztaltam, hogy a frissen tarolt vágások déli lejtői a vadak legkedveltebb gyülhelyei az év bármely szakában, de különösen ősszel a bőgés idejében és tavasszal a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

hó elolvadtával. Hogy aztán ily gyülhelyeken mit müvel a szarvascsorda letaposással és betemetéssel, azt az hiszem mindnyájan jól tudjuk, akik ilyen ültetések sorsát több éven át megfigyeltük.

És amely csemete a letaposástól, eltemetéstől megmenekült, azt kora tavasszal a hó elolvadása után — ami a friss vágásterületeken tudvalevőleg legkorábban történik — irgalmatlanul lerágják szarvasaink. És mivel a hó az ilyen vágásterületekről leghamarább takarodik el, a fővad ismét csak itt tartózkodik a legszivesebben, ugy hogy a folytonos és állandó járáskelés folytán bizony ép csemete meg nem marad.

Amint már emlitettem, két éven át figyeltem meg ilyen ültetéseket, amelyek tavasszal a legjobban sikerülve, a legszebb reményekre jogositottak és midőn azokat egy évre reá ujból bejártam, bizony tiz százalékát sem találtam a volt szépen megindult, üde csemetéknek, sőt nagy területeken az ültetés nyomát sem találtam már meg. Ilyen vágásterületek a többek között a Banya és Prepadla.

Inditványom tehát az volna, hogy az erdőrendezőség véleménye és megokolt előterjesztése alapján kikért felső engedélylyel az ily déli fekvésü vágásterületek ne ültettessenek be mindjárt az első évben, hanem csak a második vagy harmadik évben és hogy helyettük régi és — ugyanezen oknál fogva — immár kopár 8—10 évi vágásterületek ültettessenek be, ami szerény meggyőződésem szerint mindenesetre sikeresebb vállalkozás leend.

A szarvasokon kivül igen nagy károkat okoznak még a vaddisznók turásaikkal. Eunek legfőbb oka az, hogy a bérlők legtöbbje önmagának tartja fenn a sörtevad lelövését és legnagyobbrészt csak akkor engedi át annak lelövését a személyzetnek, amikor annak vadászata már pusztán csak a véletlen szerencse dolga.

Számbavehető tényező továbbá még a tulszaporodott őzvad is ott — ahol betegség nem pusztitotta — mert a bérlők sutákat vagy egyáltalában nem, vagy csak igen korlátolt mértékben lőnek, sőt ezek lelövését is csak maguknak tartják fenn. Ilyen a helyzet például Feketevágon, ahol mindössze csak 4 suta lövetett, holott nem egy izben a telepről Rásztokáig 22 őzet láttam a főut mellett legelni és az őzvad száma az erdőgondnokság területén legkevesebb 300 darabra tehető. Ez a körülmény semmi esetre sem lehet az okszerü vadnevelés folyománya és semmi esetre sem lehet az erdőgazdaság hasznára. Annyi az elvénhedt meddő suta, hogy bátran kilőhető volna annak háromnegyed része. A tulszaporodás világos folyománya ismét az, hogy az őzvad degenerálódott, csenevész, amiért is Feketevágon egy jó őzbak immár a ritkaságok közé tartozik.

Ehhez hasonló a helyzet a többi felső erdőgondnokságban is, kivévén Szvarint, ahol a bérlő az utolsó években sutákat is lövetett a személyzettel.

De nem külömb a helyzet a bárcázásra fentartott vychodnai, kriváni vadászterületen sem, ahol talán már egy évtized óta nem engedélyeztetik egy suta lelövése sem, minek következtében szintén már elsatnyult az őzállomány.

Ennek a nem indokolható vadóvásnak csak a szomszédos községi vadászterületek bérlői örülnek, akik a kincstár jóvoltából télen, mikor az őzvad a nagy hó miatt leszorul az ő területeikre, bőven aratnak a kincstár által nevelt és éveken keresztül kimélt vadjaiból.

Igy látja el a kincstár az oly községi vadászterületeket bőven vaddal, amelyeken vad egyáltalában nem tenyészik és nem is tenyészhetik, mert ezeken a területeken a legeltetés kora tavasztól késő őszig soha sem szünetel. És hogy a vadászközönség ennek már tudatára ébredt, tanusitja az, hogy a községi vadászterületek hászonbére immár hihetetlen magas összegekre szökött fel.

És nemcsak az őzvaddal, hanem a zergeállománynyal is ugy állunk. A tulszaporitás, a tulkimélés folytán a turista járás idejében elszélednek, elvándorolnak már a liptói havasok végnyulványaig és való tény az, hogy bármely 200—300 holdas községi vadászterületen ma már több zerge lövetik, mint a kriváni 12,000 holdas zergeterületen, ahol tavaly pl. csak 3 drb zerge lövetett az előirányzott 18 darabbal szemben.

A dúvad is kártékony vad pusztitást illetőleg felpanaszolja a fenyőházai erdőgondnokság, hogy a bérlő nem engedi meg a személyzetnek, hogy a kártékony vadat lőfegyverrel, tőrrel vagy méreggel pusztithassa és hogy nem engedi át az esetleg elpusztitott vad szőrméjét. Ennek következtében attól tart, hogy a ragadozó vad nagyon el fog szaporodni és káros hatással lesz a többi vadászterület hasznos vadjára is.

Javasolja tehát, hogy a jövőben kötendő szerződésekbe felvétessék egy oly pont, mely a kártékony vadnak a személyzet által korlátlan mértékben való pusztitását a bérlő beleegyezése nélkül is megengedné.

A főerdőhivatal ezt a javaslatot magáévá nem teheti, mert ez az engedély korlátozná a bérlőt szabad akaratában és egyes esetekben visszaélésekre szolgáltatna alkalmat.

De nincsen is szükség ilyen pont felvételére, mert a szerződés 6. pontja értelmében köteles a bérlő a kártékony és ragadozó vadat minden időben és minden módon pusztitani és ha ezt nem tenné, a főerdőhivatal javaslatára a földmiv. Minister fel van jogositva, hogy ezen vadnak a személyzet által való korlátlan pusztitását elrendelje.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Ha tehát az erdőgondnokság tapasztalja, hogy a ragadozó vad tényleg veszélyes és kártékony mérvben elszaporodott, tegye meg jelentését, mire a főerdőhivatal érvényt fog szerezni a szerződés adta jogoknak.

Fájlalja továbbá az erdőgondnokság, hogy a bárcázásra fentartott vadászterületnek berendezését illetőleg a mult évben semmi sem történt, amiért is nem lehet várni azt, hogy ilyen területre bárca váltassék.

Erre meg kell említeni azt, hogy a főerdőhivatal a maga részéről megtette a kellő lépéseket és a költségvetést is felterjesztette, de a Minister ur ugy határozott, hogy ezen vadászterületnek berendezéséről külön fog intézkedni.

Ez az intézkedés azonban mostanáig sem történt meg.

Az oszadai erdőgondnokság azt javasolja, hogy — miután a bérbeadott vadászterületek bérlete az 1914. évben lejár — a vadban nagyon szegény személyzeti vadászterület a földmiv. Minister Ur 1913 évi $\frac{15367}{II-B}$ számu szabályrendelete értelmében a jelenleg gróf Seefried által bérelt szkalnó-teplói vadászterülettel kicseréltessék.

A főerdőhivatal a maga részéről hozzájárul a javaslathoz és annak idején a szükséges lépéseket meg fogja tenni.

A maluzsinai erdőgondnokság javasolja, hogy a fővad lelövése a jövőben is folytattassék a kellő mértékben, minek eredményeképpen bizton reméli, hogy rövid időn belül az erdészeti és vadászati érdekek a megfelelő összhangzásba lesznek hozhatók.

Jelentést tesz még arról, hogy kerületében ijesztő módon pusztitott az őzvadban a szőrféreg (Strongylus) és hogy ennek következtében az őzvad mintegy 50%-a elpusztult.

Kisebb mértékben észleltetett az elhullás még a szvarini és teplicskai erdőgondnokságokban is.

Azonban azt véli a maluzsinai erdőgondnokság, hogy ezen betegség következtében csak a beltenyésztés folytán elerőtlenedett egyedek hullottak el, ami az őzvad további fejlődésére és erősbödésére csak jótékony hatással lehet.

A kór különben már szünőfélben van.

A teplicskai erdőgondnokság jelenti, hogy a vadászbérlők az előirányozva volt szarvasteheneket ismét nem lőtték le és dacára annak, hogy a bérlők a lelövést január hó 15-ikétől a személyzetre bizták, még sem sikerült a teheneket lelőni, mert azok még decemberben átváltottak a szomszédos községi vadászterületekre.

Javasolja, hogy a személyzeti vadászterületeken kiosztásra kerülő vadnemek lehetőleg egy tisztviselőnek osztassanak ki egy ugyanazon erdőgondnokságban, mert csak igy remélhető szebb eredmény és a vad több cserkélő vadász által nem zavartatik.

A vychodnai erdőgondnokság abban véli okát látni annak, hogy a kriváni vadászterületen bárca alig adatik ki, hogy az odavezető szekérut oly gyalázatos állapotban van, hogy azt idegen vadászurak — ha már egy izben igénybe vették — más esztendőben többé igénybe venni nem akarják.

Ha csak ez az oka a bárcázás eredménytelenségének, ugy ez a baj rövid időn belül orvoslást nyer, amennyiben a Kokava—podbanszkó—vychodnai vicinális ut kiépitésének ügye véglegesen befejezést nyervén, ez az ut csakhamar kiépülni fog.

A szvarini és feketevági erdőgondnokság továbbra is szükségesnek véli a folytatólagos fővadapasztást, sőt a szvarini erdőgondnokság — a vadnak hasznos széjjel zavarása érdekében — célszerünek vélné, ha évenként néhányszor kopókkal is vadásztatnék.

Ezuttal megemlitem, hogy az összes erdőgondnokságok az eddig oly későn érkezett mérgezési engedélyeket ez alkalommal a maga idejében kapták meg és csak arra nézve emelnek panaszt, hogy a kapott strychnin nagyon gyenge, hasznavehetetlen volt.

Vadászati berendezéseken — köztük a maluzsinai szarvas befogóra is — és a meglévőknek fentartására kiadatott 7418·28 K, lődijakra pedig kifizetetett 622 korona; a haszonbérekből és egyebekből alakult bevétel pedig 21738·45 koronát tett ki.

A maluzsinai szarvasbefogó az év végéig elkészült és átadatott rendeltetésének.

A befogás a hótalan tél miatt nem sikerült; alapos azonban a remény, hogy kemény hosszan tartó és hódus télen a befogás is sikerülni fog.

Végül felemlitem még azt, hogy a földmivelésügyi m. kir. Minister ur 1913. évi $\frac{64804}{II-B}$ számu rendeletével az eddig a személyzet részére kihasitott turkovai, csernadolinai és muraniki vadászterületeket az 1914-ik évtől kezdve saját rendelkezésére visszatartotta és helyébe adta a jelenlegi szvarini Juhos-féle bérletnek a feketevági erőgondnokság felé hajló részét, mig a maluzsinai erdőgondnoksággal határos részt a maluzsinai tanulmányi vadászterülethez kivánja csatolni.

Az ez iránti javaslattétel a legközelebbi időben megtétetni fog.

Ezzel bátorkodtam előadói jelentésemet előterjeszteni.

Liptóujvár, 1914. március hó 12.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az elhangzott előadás nyomán Kelemen Béla, maluzsinai erdőgondnok utal a mult évben ugyan ebben a kérdésben kifejtett álláspontjára, miszerint a vágások későbbi beerdősitése nem szerencsés gondolat. hanem szerinte káros, mert a talaj nem üllepszik meg 1—2 év alatt, de begyomosodik s a vad az ilyen helyet azért mégis felkeresi, miért is ültessünk mi a vágás utáni tavaszszal, de apasszuk a vadállományt tovább a normálisra.

Elnök szerint az előadó javaslata nem fogadható el altalánosságban, mert pl. az északi oldalak beerdősitését nem kell halogatni.

Tovább kell a felesleges számu vadállományt apasztani és vágásonként eldönteni, vajjon az illető terület erdősitésére mikor kerüljön a sor.

Azok ellen a vadászbérlők ellen, kik az előirt számu vadmennyiséget nem lövik le, mint a teplicskai zsdjári kerületben, az erélyes fellépés tovább nem halasztandó, hanem felsőbb helyre a szerződés értelmében a vágások bekeritésének elrendelésére felterjesztését fog intézni a főerdőhivatal, egyszersmind az erdősitések állapotának jelentésével egyidejüleg május 10-éig a vadállományról és kárositásról is jelentés teendő, mely után a lelövendő mennyiségre a főerdőhivatal felsőbb helyre javaslatot teend. Lásd a főerdőhivatal 1914. évi 2174. számu jelentését.

A teplicskai erdőgondnokságnak azon javaslata, miszerint a személyzet részére fentartott területen a lelövés joga egy tisztviselőnek engedtessék át, miután a lelőhető vadak minőségét és mennyiségét és ki által való lelőhetését a főerdősivatal állapitja meg, el nem fogadható, nem állhatván fenn azon érvelése sem, hogy a vad nyugalma inkább meg volna, ha egy tisztviselő járna egy-egy kerületbe avagy kerületrészletbe.

A szvarini és feketevági erdőgondnokság javaslata, hogy a fővad tovább is apasztassék elvben elfogadtatik, de függővé téve attól, hogy a fentebb elrendelt és május 10-re beérkező jelentések, hogy hangzanak.

Onczay segéderdőmérnök védi Fenyőháza álláspontját, mely szerint a bérleti szerződésekbe vétessék be, miszerint az erdészeti személyzet által teritékre hozott valamint külön megjelölendő kártékony és ragadozó vadak szőrméje részökre átengedtessék. Ez a kikötés az értekezlet véleménye szerint a bérlőre nem erőszakolható s ezért az inditvány el nem fogadtatik.

Áttér az értekezlet a X. pont tárgyalására.

X. A hal- és ráktenyésztésnek és a halászat és rákászat hasznositásának a kincstári erdőgazdaságot és ennek ellátását érdeklő kérdései.

Előadó: Vollnhofer Pál, m. kir. főerdőmérnök.

Miután a mult évi tiszti értekezlet alkalmával e cimen bő és teljesen kimeritő jelentést tettem, ez alkalommal csak azokra az ügyekre terjeszkedem ki, melyek a mult éviekkel némi összefüggésben állanak, avagy oly természetüek, hogy ujabb behatóbb tárgyalást igényelnek.

A halászati ügyeknek, jobban mondva a mult évi halászati tevékenységnek ez alkalommal való bövebb fejtegetését feleslegessé teszi a földmiv. m. kir. Minister urnak 1913. évi $\frac{105026}{XI-3}$ számu körrendelete, melylyel a halászat terén kifejtett tevékenységi jelentést minden év november hó 15-éig rendeli felterjeszteni.

Ezt a körrendeletet az összes erdőgondnokságok is megkapván, a beérkezett jelentések alapján összeállittatott az összefoglaló és ide mellékelt kimutatás, amelyből bárki meggyőződhetik arról, hogy a főerdőhivatal igen serény tevékenységet fejtett ki és büszkén mondhatom, hogy rövid három év leforgása alatt az ország egy erdőhatósága sem fejtett ki oly tevékenységet a pisztrángfélék tenyésztése és a sporthorgászat fejlesztése terén, egy sem ért el oly eredményeket, mint a liptóujvári főerdőhivatal.

A mesterséges halasitás terén kifejtett munkásságot illetőleg utalok az elől emlitett összefoglaló kimutatásra és itt csak röviden megemlitem, hogy az erdőgondnokságok termeltek összesen mintegy: 200,000 sebes pisztráng és 25,000 darab lepény (pér) halikrát.

A lepényhalikrát a teplicskai erdőgondnokság termelte, amelynek sikerült annak kikeltetése is, mivel ezuttal a halköltőedények már 1 mm-es drótszövettel voltak ellátva.

A kikelt zsenge ivadékot kihelyezte a vizekbe.

A f. évben már próbát teszünk Vychodnán a zsenge ivadéknak nevelő tóban való fölnevelésével js.

Folytatva lett továbbá a galóczaivadék kihelyezés is, amennyiben az 1913-ik évben ismét kihelyeztünk 600 drb egynyaras ivadékot, de ezuttal már csak a gereb alatti Vágszakaszokba.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Kérdés	Feleltet								
	M. kir. erdőgondnokság								
	Faraktárkezelő Liptóujvár	Szvarin	Feketevág	Tolicska	Maluzsina	Vychodna	Fenyőháza	Rózsahegy	Oszada
1. A pisztrángikrák házilagos termeléséhez hány darab milyen fajtáju és nemü anyahalakat fogtak ki?	—	—	300 db seb. pisztr. ebből volt ikrás 40 db és tejes 260 db	319 db sebes pisztráng ebből tejes 223 ikrás 96 55 lepényhal: ikrás 15 tejes 40	84 drb seb. pisztr. tejes 46, ikrás 38	461 db seb. pisztr. ebből tejes 371 db ikrás 90 db	140 drb sebes pisztr. ebből tejes 105 drb ikrás 35 drb	—	—
2. Fajtánként hány darab ikrát termeltek?	—	—	50,000 db sebes pisztráng ikrát	Sebes pisztr. ikra 38000 db Lepényhal ikra 25000 db	Seb. pisztr. ikra 10,000 db	Seb. pisztr. 80000 db	Seb. pisztr. 20000 db	—	—
3. Hány darab ikrára terjed a gondnokság saját szükséglete?	—	—	50,000 db sebes pisztráng ikrát	38000 db seb. pisztr.	10,000 db sebes pisztráng	40000 db seb. pisztr.	20000 db seb. pisztr.	—	15000 db seb. pisztr.
Ehhez képest mennyi: a) a felesleg?	—	—	—	—	—	40000 db seb. pisztr.	—	—	—
b) a hiány (a mit a szokásos módon az országos hal. felügyelőség utján kivánok pótolni?)	—	—	—	—	—	—	—	—	15000 db seb. pisztr.
4. Az előző évi költetés során hány darab és milyen fajtáju ikrát keltettek?	—	—	70000 db saját termelésü seb. pisztr. ikrát és 20000 db sziv. pisztr. ikrát (orsz. hal felügy-től)	Saját temel. sebes. pisztr. ikra 40200 db Saját temel. lepényhal ikra 27000 db	25,000 db szivárv. pisztr. ikra (orsz. hal. felügy. utján)	20000 db szivárv. pisztr. (orsz. hal. felügy. utján)	Saját termel. seb. pisztr. 25,000 db Sziv. pisztr. 20.000 db (orsz. hal. felügy. utján)	—	Seb. pisztr. 10000 db
5. Ebből a zsenge ivadék kifejlődéséig (kihelyezéséig) hány darab pusztul el?	—	—	7800 db seb. pisztr. ikra 2400 db sziv. pisztr. ikra	Seb. pisztr. 13000 db Lepényhal 6359 db	Sziv. pisztráng 10860 db.	Sziv. pisztr. 2000 db	Seb. piszt. 5000 db Sziv. „ 6200 db	—	Seb. pisztr. 79 db
6. Hány drb zsenge ivadékot helyeztek ki a patakba?	—	—	37200 db seb. pisztr 17600 „ sziv. „	Seb. pisztr. 27200 db Lepényhal 20641 db	Sziv. pisztráng 14140 db.	—	Seb. pisztr. 5000 db Sziv. „ 5000 db	A bérlő kihelyezett 5000 db egy nyaras seb. pisztr. ivadékot	—
7. Hány drb helyeztetett ivadék nevelő tavakba?	—	—	25000 db seb. pisztr	—	—	18000 db	Seb. „ 10000 db Sziv. „ 8800 db	—	9921 db saját termelés 5000 db beszerzett
8. Az ivadék nevelő tóban egy nyaras koráig, illetve a patakba való kihelyezéseig hány drb pusztul el?	—	—	3000 db seb. pisztr.	—	—	Nem lehet tudni, mert kihalászva nem lettek	Seb. „ 5000 db Sziv. „ 4400 db	—	Még nincsenek kihelyezve
9. Mikor kezdődött és végződött a kikelés? (a szempontok megjelenésétől a szikrácsok felszivódásáig)	—	—	Seb. pisztr. kezdete III/17-én vége III/24-én Sziv. pisztr. kezdete V/2-án vége V/11-én	Seb. pisztr. kezdete II/10 vége II/24 Lepényhal kezdete V/23 vége VI/6	A gondnokság nem jegyezte fel	Sziv. pisztráng VI/5—VI/16	Sebes pisztráng I/30—II/15-ig Sziv. pisztráng IV/12 – IV/28-ig	—	Sebes pisztráng III/2-től IV/15-ig
10. Milyen határok között ingadozott a költővizhőfoka, fordultak-e elő zavaró körülmények (a viz vagy levegő hőfokának hirtelen változása viz zavarossága, gomba betegség stb.)	—	—	+ 2° és + 5° C között zavaró körülmények nem fordultak elő	+3 és 6° C között zavaró körülmények nem fordultak elő	+ 4 és 6° C között. zavaró körülmény nem fordult elő. Az ikrák tömeges pusztulását a postai szállitás és gomba okozta	+ 3 és + 4° C között, zavaró körülmények sem betegség nem fordult elő	Mérve nem lett; érzékeny módon pusztitott a gomba	—	+ 6 és + 9° C között zavaró körülmények nem fordultak elő
11. Mikor helyezték ki az ivadékot?	—	—	Seb. pisztr. V/7-én Sziv. „ VI/18-án	Seb. pisztr. IV/22-én Lepényhal VI/11-én	Sziv. pisztr. V/8-án	Sziv. pisztr, VI/16-án	Seb. pisztr. III/29-én Sziv. „ V/13-án	Seb. pisztr. V/15-én	IV/10-én az ivadék nevelő tóba
12. Körülbelül mekkorára becsülhető a pisztrángos viz évi hozama? (k.-holdanként 5·25 kg termés feltételezése mellett)	28.00 khold 147.00 kg	Bérbeadott terület 6.8 kh. 35.70 kg Bárcázott 10.00 kh 52.5 kg	24.00 kh. 126 kg.	24 kh. 126 kg.	8.4 kh. 44.00 kg.	36.00 kh. 189 kg.	Bárcázott 23 kh. 120.75 kg. Bérbeadott 91.00 kh. 477.7 kg.	133.00 kh 698.25 kg	27.00 kh. 141.75 kg.
13, Mennyi a halászat évi jövedelme: a) bérösszeg? b) házi kezelés esetén hány drb halászati bárcát állitottak ki az elmult évben? c) hány kg halat fogtak ki; a felek? a személyzet? (a befolyt pénzösszegek feltüntetésével)	— 5 bárca 10.0 K értékben 3.5 kg-t 14.0 K értékben 8.17 kg-t 8.17 K értékben	Bérbeadott szakaszért 170 K, Házi kezelésben levő szakaszon: 31 db bárca 62.00 K értékben 51.05 kg. 208.20 K értékben 18.95 kg. 18.95 K értékben	— 19 bárca 38.0 K értékben 28.00 kg-t 125.80 K értékben 10.00 kg-t 10.00 K értékben	— 27 bárca 54.00 K értékben 34.5 kg-t 147.00 K értékben 6.00 kg-t 6.00 K értékben	A halas vizek kiméletben részesültek Bárca nem adatott ki — —	— 6 bárca 12.00 K értékben 6.25 kg 26.00 K értékben 23.10 kg. 23.10 K értékben	Bérbeadott Vágszakaszokért 465.39 K Házikezelésben levő fenyőházai vizekért 27 bárca 54.00 K értékben 9.9 kg. 29.70 K érték. 16.75 kg 16.75 K „	754.41 K — — —	423 K — — —
14, Az elmult év folyamán milyen halászati berendezések létesültek és milyen helyreállitások, beszerzések (eszközök) fordultak elő? (a kiadások feltüntetésével)	—	—	Vályus halköltőház 1974.55 K költséggel. Eszközök beszerzése (halhordó edény, fogóháló gummi csizmák) 177.14 K értékben	Eszközök beszerzése (ikra számláló varsák hal száll. edények stb) 81.88 K értékben	Fenékgátakra 215.90 K Eszközökre (szállitó edények varsák stb) 33.96 K	Halköltőház 5000 K, 4 ivadéknevelő tó 6664 K, fenékgátak 120 K, kisebb eszközök 50 K	2 ivadéknevelő tóra, fenékgátakra és kisebb eszközökre 121.00 K kiadás	—	Tavak tisztitására, zsilipek javitására, kisebb eszközök beszerzésére kiadatott 178 korona
15. Megjegyzések, tapasztalatok és javaslatok? a halászatot érintő bármely kérdésben)	A főerdőhivatal a felső uradalom (liptóujvári, szvarini, feketevági, teplicskai, maluzsinai és vychodnai erdőgondnokság) halas vizeire halászatitársulatot szándékozik alakittatni, a mire nézve az előmunkálatot már folyamatban vannak.						—	—	—

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az 1912-ik évben kihelyezett ivadék sorsáról nagyon keveset tudunk, amennyiben a gereb felett mindössze csak 1 drb mintegy 30 cm-es halacska került a horogra és egy darab egy meritőhálóval dolgozó kisporubai halásznak a hálójába.

Valószinü, hogy a kihelyezett ivadékot lesodorta a tavalyi árviz, avagy önmagától vonult le a Vág alsóbb szakaszaiba.

A halászati berendezések fejlesztése ez évben is folytatódik, amiről szintén tájékoztatást nyujt az elől emlitett halászati tevékenységi jelentés.

Megemlitendő még, hogy a vychodnai halköltőház felépült és berendeztetett és hogy a pisztrángtógazdaságból elkészült 9 halastó; 3 halastónak a felépitése hitel hiányában az 1914. évre maradt.

Az egyik ivadéknevelő tóba, kihelyeztetett 17000 drb szivárványos pisztrángivadék, amely az év folyamán igen szépen fejlődött. Kisérletet tettünk a schlutupi hallisztte1 való táplálással is, amelyet az ivadék a vichodnai erdőgondnokság jelentése szerint igen szivesen vett fel.

Az ikratermelés céljából kifogott sebespisztráng anyahalakat ezuttal nem bocsátottuk vissza a vizbe, hanem kisérletképpen elhelyeztük a vichodnai nevelőtavakba. Igy 3 tóba összesen bebocsáttatott a feketevági, teplicskai és vichodnai erdőgondnokságokból származó mintegy 840 drb anyahal.

Célunk ezeket az 1914. év tavaszán mesterséges táplálékkal hizlalva, értékesiteni.

Halászati kihágás csak kevés számban fordult elő és ezek is mind az illetékes szolgabirósánál följelentettek és letárgyaltattak.

Itt megemlitendő, hogy a vizszenyezés miatt feljelentett rózsahegyi cellulose és papirgyár, valamint a rózsahegyi magyar papirgyár kihágási eseteiben is meghozatott már az I-ső foku itélet, mely szerint nevezettek pénzbirságra és a költségek megtéritésére itéltettek el.

Az itéleteket nevezett gyárak megfelebbezték a II.-od foku hatósághoz.

A haltenyésztés további fejlesztése végett szükséges volna még, hogy Teplicskán a koleszárki völgyben uj halköltőház és annak közelében alkalmas helyen ivadéknevelőtó létesittessék anyival is inkább, mivel a zsdjári halköltőház 3—4 évnél tovább tartani amugy sem fog. Ezen halköltőházban és ivadéknevelő tóban igen előnyösen lehetne a lepényhal tenyésztést üzni.

Továbbá célszerü volna a fenyőházai u. n. felső tót ivadéknevelő tónak berendezni és a villanyos központnál lévő kis tavat a kifogott anyahalak behelyezésével és azoknak a következő évben rendszeres eteléssel való hizlalásával, hizlaló tónak felhasználni.

Mindkettőnek a berendezése csekély költséggel volna keresztülvihető.

Továbbá immár égető szükség volna, hogy Fenyőházán a tervezett hallétra mielőbb kiépittessék.

A fenékgátak további lefektetését mái nem tartom szükségesnek és célszerünek, mert a két évi tapasztalat azt mutatja, hogy azokat a jégzajlás és nagyobb árviz legnagyobb részt elsodorja, ugyszintén megrongálja azokat a felső uradalomban a még folyamatban levő tutajozási és usztatási üzem is.

Különösen nagy mértékben tapasztalható volt a rongálás a szükebb, gyorsabb folyásu patakszakaszokon; egy másik oka viszont az, hogy ezek a fenékgátak az erdőgondnokságok által igen primitiv módon lettek megcsinálva és különösen nagyon laza volt a partokba való bekötésük, aminek egyik oka ismét a fenékgát helyének nem célszerü megválasztása volt.

A jövőben tehát legfeljebb a már meglévő fenékgátak javitására és főleg azoknak ellentállóbb bekötésére fog törekvésünk irányulni.

A halvédelem a felső uradalomban némileg megoldódott azzal, hogy a szvarini, feketevági és teplicskai erdőgondnokság állandó napibéres utkaparók felfogadására kapott engedélyt, akik egyszersmint a halvédelmi szolgálatot is ellátják; a vychodnai erdőgondnokság pedig a tógazdassággal kapcsolatosan állandó halőr napibéressel lett ellátva.

A fenyőházai erdőgondnokságnak a mult évi értekezlettel kapcsolatos ama javaslata, hogy az ottani fürdőközönség részére ne csak napi, hanem heti és idénybárcák is legyenek kiadhatók nem teljesithető, amennyiben a földm.v. Minister Ur 1912. évi $\frac{17180}{XI-2}$ számu rendeletében határozottan kimondja, hogy addig is, mig az országos halászati utmutatót ki nem adja, a fenti szám alatti szabályzat marad érvényben és addig csakis napi bárcák szolgáltathatók ki.

Igy tehát nem lett volna megokolva a tárgyban külön javaslatot előterjeszteni.

Végül mégemlitem még, hogy az 1913. évben a halászatból befolyt:

1. Bárcázás utján	1059·40 K
2. Haszonbér utján	1812·80 K
Összésen:	2872·20 K.

A sporthalászok bárcázás utján pegig kifogtak 227·75 kg. pisztráng és pérhalat.

Végül megemlitem még, hogy a főerdőhivatal kezdeményezésére a revucai halászati társulat megalakulása már folyamatban van és hogy ez ügyben az alakuló gyülés is megtartatott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Ugyszintén megtette a főerdőhivatal az első lépéseket a „felső-liptói halászati társulat“ megalakulása iránt is.

Ezzel bátorkodtam előadói javaslatomat előterjeszteni.

Liptóujvár, 1914. február 22.

Bartók Ernő, fenyőházai erdőgondnok a Lubochna patak alsó részén fenékgátak elhelyezését hozza javaslatba.

Elnök véleménye értelmében az értekezlet azzal a megszoritással fogadja el az erdőgondnokság javaslatát, hogy fenékgátak ott alkalmazandók csak, a hol mindkét part kincstári tulajdon.

Egyszersmind a hallétra kérdés megoldását továbbra ne halassza s mivel az épitésvezető által kidolgozott hallétra megoldása, részint költségesebb volta miatt, részint mert gyenge szerkezeténél fogva az árvizes Lubochnára nem való, a fenyőházai erdőgondnokság által hozzávetőlegesen mintegy 200 K-ra tett költség mértékében az általa rövidesen vázolt tervei szerinti költségvetést mielőbb terjessze be.

A vychodnai ivadéknevelő tavakba helyezett tenyészhalak közül a him egyedek eladatnak, mig az anyahalak egy teljesen védhető patakba további ikranyerés végett szabadon bocsáttatnak; a tavakban csupán fél vagy legfeljebb egy éves korig nevelünk halakat; ősszel mindent kiengedünk a patakokba.

A halastavak üzemtervének megállapitása folyamatban van; a halászati felügyelőség a helyszinére ki fog szállani.

Galóca fogáskor a vychodnai erdőgondnok be fog hivatni.

Hydrobion beszerzése nem szükséges, mert erről és a további szállitásról a halászmesterek gondoskodnak.

Az előadó által a pérhalnak ivadéknevelő tóban való nevelését illető javaslatát, e halfaj kényes természetére való tekintettel, az értekezlet elejti; nehány százzal kisérlet fog tétetni, de nagyobb tömegben egyelőre nem.

Az oszadai és fenyőházai erdőgondnokság a lepényhal nevelésére javaslatot tesz; tekintettel arra, hogy a felső uradalomban elég lepényhalikra termeltetik s a szükségletet fedezni tudja, az alsó kerületben a halászati társulat rövid idő alatt megalakul, ezen társulat a haltenyésztés kérdését a kezébe fogja venni.

Egyébiránt a felsővági halászati társulat is nemsokára müködésbe lép.

Koleszárkin egy ivadéknevelő tó létesitése iránti javaslat elfogadtatik, de halköltő ház szükségtelen; Feketevágon ugyanis olyan halköltőnk van, mely Koleszárkin feleslegessé teszi egy ujnak épitését, főleg ha a vasut kiépül.

Egyébiránt a vasutépitéssel kapcsolatban az anyagárkok épitése során számos ivadéknevelő tó létesithető, mire az épitésvezető figyelmét az értekezlet ezuttal is felhivja.

A Cservenica csermely egész hosszában a vasutépités után kereszttöltésekkel látandó el és ivadék nevelőül berendezendő.

A feketevági erdőgondnokság igyekezzék minél több lepényhalat fogni.

A rózsahegyi gyárak vizszennyezése tárgyában az elsőfoku marasztaló itéletet az érdekelt gyárak megfellebbezték; a főerdőhivatal a vizpróbákkal járó költségek fedezése iránt felsőbb helyről értesitést kér.

Következik a XI. pont tárgyalása.

XI. A birtokhatárok rendezése, kiegészitése és az idegen belzetek esetleges megszerzésének, vagy kicserélésének ügyei.

Előadó: Kostialik János, m. kir. főerdőmérnök.

A maluzsinai m. kir. erdőgondnokság kerületében fekvő és a hibbei volt urbéresek által igényelt két vitás ingatlan véglegesen rendeztetvén, azok a kir. táblai itélettel a kincstár tulajdonaként megállapitattak.

A vychodnai erdőgondnokságban, a beszámoló munkálatok külső felvételével kapcsolatos birtokhatárok állandósitása alkalmával a Béla patak mentén elterülő kincstári területek közül két ingatlan vitássá vált. Ezen két ingatlan, a tagositási földkönyv szerint a kincstár tulajdonát képezi; a kokavai urbéresek ellenben vétel és telekkönyvi állapot szerint ezekre tulajdonjogot támasztottak. A birtoklásnak egyelőre békés uton való rendezése végett a tárgyalás folyamatba tétetett már és ez időszerint a kincstári jogügyi igazgatóság jogi véleménye bevárandó.

Ugyancsak ez alkalommal vitássá vált a Kokava és Pribilina községek közötti határ is, mely határvonal egyuttal a kincstári ingatlanok határát is képezi. A határvonal rendezése a helyszinén

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

tavasszal lesz eszközlendő, azonban előzőleg megállapitandó, vajjon a pribilinai és kokavai térképben kitüntetett határvonalak között nincs-e eltérés?

A rózsahegyi kincstári tápintézet kertjének nagyobbitása végett megvétetett a szomszédos 180 □-öl kiterjedésü telek 2600 koronáért.

Az eladásra szánt ingatlanokban, kereslet hiányában, változás nem állott be; megjegyeztetik azonban, hogy a hibbei volt urbéresek, a Haas-féle csődtömegből megvett alsó és felső jalovicsiai és a szvidovói kincstári ingatlanok megvétele iránt kérvényt nyujtottak be, mely kérvény jelenleg még tárgyalás alatt van.

Az oszadai erdőgondnokság, Luzsnán épitendő erdőőri lak céljára, Hexner Sándor luzsnai lakos tulajdonát képező és 570 m² kiterjedésü ingatlan megvétele iránt, a teplicskai erdőgondnokság élelmezési raktár részére a Zuszkin-féle teleknek és birtokhatár kikerekitése végett a IV. vs. 18/5 számu tagoszlopnál lévő idegen rétnek a megvétele iránt és végül a fenyőházai erdőgondnokság a mocsidlói völgy felett elterülő és a kincstári birtokba benyuló báró Révay tulajdonát képező havasok megszerzése iránt tesz javaslatot.

Tekintettel arra, hogy a javasolt ingatlanok megszerzése, kezelési, védelmi és birtokhatár kikerekitési szempontból indokolt, inditványozom, hogy ugy ezen, valamint a korábbi években már tárgyalt és e tételt érintő ügyekre vonatkozó tárgyalások megkezdésével az illetékes erdőgondnokságok vezetői bizassanak meg.

Liptóujvár, 1914. február 2á.

Az előadó javaslata elfogadtatik.

A rózsahegyi internátus céljaira megvett ingatlant a likavai erdőgondnokság keritse be és vegye müvelés alá.

Az előadó jelentésében emlitett többi erdőgondnokság tárgyalásokat folytasson és a concret javaslatokat terjesszék elő.

A Béla mentén vitássá vált területek ügye a jogügyi igazgatóságnál megsürgetendő.

A Bisztró nevü erdőrész kihasználására a likavai erdőgondnokság jelentése szerint elfogadható ár mellett munkások nem kaphatók; (10 koronát kérnek m³-ként).

Az állomány fatömege felveendő és tövön való eladása iránt felsőbb helyre jelentés teendő s amennyiben akkor megtudjuk, hogy milyen árt kapunk esetleg érte, azután fogunk a felett tárgyalni, hogy nem volna-e előnyösebb Gombás község lakosainak cserébe adni, a fenyőházai üzemrendezéssel kapcsolatban megszerzendő ingatlanokért.

A teplicskai erdőgondnokság jelentést tesz, az élelmi raktár céljaira szükséges telek megszerzése tárgyában.

Tekintettel azonban arra, hogy Teplicska község belterületén alkalmas teleknek megszerzése bonyolult eljárások után volna csak lehetséges és aránytalanul sok költség mellett sem biztos, megfontolandó, nem helyesebb-e a falun kivül saját birtokunkra visszavonulva épitkezni, avagy a szükséges telket szükség esetén a vasut épités során megszerezni.

Az erdőgondnokság az ügy további tanulmányozásával megbizatik és junius hó végéig javaslatot tenni köteles.

Következik a XII. pont tárgyalása.

XII. Az ingatlan állami vagyon nyilvántartása.

Előadó: Kővári György, m. kir. s.-erdőmérnök.

A mult évi tiszti értekezleti jkv. XII. pontja alatt felsorolt és munkában lévő Oszada, Királylehota, Kisporuba, Sosó, Bella, Szentiván, Gombás és Luzsna községek határain fekvő államerdészeti ingatlanokról szóló törzskönyvek felfektetésével a m. kir. erdőrendezőség elkészült és ezeket a többiekkel együtt felülvizsgálás beazonositás és a változások illetve eltérések lehető megszüntetése továbbá a még hiányzó adatokkal leendő felszerelés végett átvettem.

A Háromrevuca község területén fekvő államerdészeti ingatlanok törzskönyvének felfektetésén most dolgozik az erdőrendezőség, ellenben Sztankován község még mindig nem került munkába, mivel ott, valamint Revucán az urbéri rendezés még ma sincsen befejezve.

A már készenlévő és kiigazitott birtokivek, valamint a tagositási térképek beszereztettek és ezekről a másolatok legnagyobb részt el is készültek és részben most készülnek.

Az eddig felfektetett és átvett birtoktörzskönyvek adatainak felülvizsgálása a rendelkezésre álló földkönyvi, kataszteri és telekkönyvi hiteles adatok alapján nagyobbrészt készen van. Késznek jelezhetők: a likavai, teplicskai és feketevági erdőgondnokságok birtoktörzskönyvei, amelyek már lemásolás alatt vannak, mig a vychodnai. szvarini és maluzsinai

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

erdőgondnokságok törzskönyveinél csupán a felülvizsgáláskor talált eltérések és az utolsó években történt változások átvezetése van hátra ugy, hogy ezek is rövid időn belül lemásolhatók és a fentiekkel együtt további vezetés végett, kiadhatók lesznek az erdőgondnokságoknak.

Ezek után fokozatosan az oszadai, fenyőházai és a helybeli faraktár kezelőjéhez tartozó állami ingatlanok törzskönyvei kerülnek munkába, mig a tátrai m. kir. erdőgonónokságé, ennek a főerdőhivatal kerületéből történt kikapcsolása miatt, nem tartozik ide.

Végül meg kell emlitenem, hogy az épitésvezetőség az épületi leltárakhoz szükséges tervrajzokat, fénymásolással minden épülethez külön 2 példányban, az előirások alapján már legnagyobb részben elkészitette és azok a törzskönyvekkel, egyidejüleg a leendő változások átvezetése végett, szintén ki lesznek adva az erdőgondnokságoknak.

Liptóujvár, 1914. március 12.

A jelentés tudomásul vétetik azzal, hogy a mint egy-egy törzskönyve készen van, az bemutatandó a főerdőhivatalnak további intézkedés céljából.

Rátér az értekezlet a XIII. pont tárgyalására.

XIII. A vizszabályozásoknak a kincstári erdőgazdaságot érdeklő kérdései.

Előadó: Vaitzik Emil, m. kir. főerdőmérnök.

A liptóujvári m. kir. főerdőhivatal kerületében a vizszabályozások csakis a kincstári ingatlanok partvonalai épségben való fentartása, valamint azon folyók és patakok medreinek rendben tartására szoritkoznak, melyeken a kincstár fát úsztat és tutajoz.

Az 1913. évi árvizek a kincstári ingatlanok partvonalait igen sok helyen elrongálták, nevezetesen a Vág folyó Királylehota és Liptóujvár közötti jobb parton a Frissfeuer nevü dülőben és a Béla folyó Dovalló—Liptóujvár községek balparti szakaszán a pottornyai határig.

Érzékeny kárt okozott 1913. évi augustus hó 18-án a Béla folyó a Liptóujvár - Dovalló Kokava községi közlekedési főuton, elszakitván mintegy 600—1000 méter hosszúságban az uttestet Liptóujvár—Dovalló között. Ugyanezen napon a Vág folyó kilépett a medréből és elöntötte a Királylehota és Liptóujvár közötti partvidéket s az úsztatás alatt álló rönk és tüzifát elsodorta. A kincstár a vizszabályozási munkákra évente nagyobb összegeket fordit.

A teplicskai erdőgondnokság kerületében, 1913. évben az árviz okozta rongálások kijavitasára 6106.90 koronát, idegen partok fentartására 1570 koronát, összesen tehát 7676.90 koronát adott ki készpénzben. Ezen vizvédelmi berendezésekre felhasznált 469.78 m^3 faanyagot, melynek értéke 5900.49 koronát képvisel; e szerint a teplicskai kerületben a vizszabályozás egy év alatt 13,577·39 koronát igényelt.

A teplicskai erdőgondnokság évente 500 korona hitelt kér, a vizmeder kitakaritására, a kiemelendő sziklák lerobbantására.

A teplicskai erdőgondnokság ezen javaslatát elfogadásra ajánlom, mert ez által a jégzajlás lehetősége megszünik és a viz gyorsabb lefolyásu lesz, a faúsztatás és tutajozás akadálytalanul lebonyolitható.

A medertakaritást, partvédelmi épitmények létesitését a feketevági és szvarini erdőgondnokság is ép oly tevékenységgel gyakorolja a jövőben is, mint azt a teplicskai erdőgondnokság teljesiti.

A Feketevág folyó vychodnai szakaszán, addig mig ott a tutajozás folyik, a folyó medre állandóan jó karban tartandó s partvédőmüvei évről-évre kijavitandók.

A vychodnai erdőgondnokság a folyószabályozásokra évente 800 korona hitelt kér.

Az erdőgondnokság ezen javaslatát elfogadásra ajánlom, mert az 1913. évden beállott árviz okozta rombolások kijavitandók. A fenékgátak fentartandók és a halászat védelme tekintetében kifejtett körültekintést az erdőgondnok lelkesedéssel folytassa.

A maluzsinai erdőgondnokság kerületében a kincstár a faúsztatással, illetve tutajozással jelenleg felhagyott s a mederszabályozást ez idő szerint nem folytatja.

Mindazonáltal szükségesnek tartom, hogy a kincstári ingatlanok határvonalai a vizelmosás ellen biztositassanak. Oly helyeken, hol a patak vize a kincstári ingatlanokból már is elmosott s a földet a szomszédos parttulajdonos partjához csatolt, az a vizjogi törvény értelmében egy éven belül a kincstár részére visszaszerzendő.

Az oszadai erdőgondnokság kerületében a kincstár felhagyván a faúsztatás és tutajozással, a vizszabályozás csakis a kincstári ingatlanok partvonalainak épségben való fentartására szoritkozik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A vizkárok elháritása, illetőleg erdei farakodó hely megvédése szempontjából szabályozásra szorul a Revuca pataknak a Kis-Hricskova és Szkálnóvölgyek közötti szakasza, mert ezen helyen a partok alacsonyak, a viz a legcsekélyebb esőzésnél kilép a medréből s veszélyezteti a készletezett faanyagokat. A partvédőmüveket 200 folyóméterben kiépittetni kéri, nehány szakaszon a kanyarulatok átvágását tervezi.

A Szucha völgyben az ujonnan épitendő út munkálatainak megelőzve kéri a patakszabályozást engedélyezni. Javaslatait elfogadásra ajánlom.

A fenyőházai erdőgondnokság a mederszabályozási munkákat a pataktisztogatással, fahulladékokkal telt szakaszok kitakaritása s kisebb partrongálások helyreállitásával teljesiti. A villamos erőtszolgáltató Lubochna patak jégzajlása veszélyezteti a villamos géptelepet s teljesitőképességét csökkenti. A jégzajlást fenékgátak beépitésével véli megakadályozni, illetve lehetőleg a legkisebb mértékre leszállitani. Ezen célból javasolja, hogy a Lubochna patak alsó szakaszán (Szalatin és a vizkiemelőmü között) a fenékgátak fektetése engedtessék meg. Az erdőgondnokság javaslatát elfogadásra ajánlom, mert a fenékgátak szaporitásával a jégzajlás veszélye megszünik, avagy legalább is jelentékeny módon alább száll s jótékony hatást fog gyakorolni a haltenyésztésre is.

A patakok tisztántartandók a felső szakaszon is.

Liptóujvár, 1914. évi március hó 14-én.

Elnök megjegyzi, hogy a maluzsinai patakon a főerdőhivatal az úsztatási jogról nem mondott le, csak egyelőre nem gyakorolja.

A Lubochna mellékágaiban annyi a zuhogó, hogy oda fenékgát felesleges.

Bartók, erdőgondnok a vadpatak szabályozásának óriási horderejü kérdését hozza szőnyegre és csodálkozásának ad kifejezést, hogy jóllehet tavaly bővebben kifejtette ezt a kérdést és az idén várta a társgondnokságok jelentéseit e tárgyban, azok mégis elmaradtak.

Előadja, hogy az utóbbi időben az árvizkárok csökkentek. ami a Duna—Tisza szabályozással áll összefüggésben. Azonban az árviz károk előreláthatólag csak még mintegy 10—15. évig fognak apadni, mert épen ugy, mint a Pó medre felemelkedett, azonképen a Duna és Tisza is fel fog töltődni s az árvizkárok szaporodni fognak.

Hogy ezt a kérdést ebben az irányban tárgyalja, teszi ezt azért, hogy leszögezze azt a tényt, hogy a liptóujvári főerdőhivatal tiszti értekezlete felismerte ezt a körülményt jó előre és ajánlja kartársainak figyelmébe, hogy az ide vonatkozó irodalmat tanulmányozzák.

Magyarországon vadpatakszabályozásról tulajdonképen szó nincsen, de preventiv intézkedéssel gondoskodni kell arról, hogy a forrásvidékek környékén most még kisebb költséggel elejét vegyük annak, hogy az az anyag, a mely a folyamok medrét előbb-utóbb kitölti, a patakok felsőbb regiójában maradjon és onnan tovább ne vándorolhasson.

Épen ezért mondja ki a főerdőhivatal, hogy a vadpatak szabályozás kérdését felkarolja, szőnyegen tartja és a tiszti értekezleteken tárgyalni fogja.

de Pottere főerdőmérnök itt felhivja a figyelmet arra, hogy a főerdőhivatal a közel multban körrendeletben hivta fel az erdőgondnokságok figyelmét a szóló által emlitett ama nagyfontosságú kérdés nyilvántartására, hogy a liptóujvári uradalom vizkörnyékén a patakok medre és környéke a hulladéktól stb. állandóan tisztán tartassék. nehogy azok összegyülemléséből károk származzanak és olyan eset forduljon elő, mint a fenyőházai Klincsekova völgyben, hol 1910. évben egyetlenegy felhőszakadás az évtizedekig visszamaradt vágásbeli hulladékot lesodorta s azzal a fővölgy medrét egészen eltorlaszolta.

A vadpatakot illetőleg a korábban végzett főiskolai hallgatók épen olyan ferde nézettel léptek ki a gyakorlatba, mint amilyen ellenszenvel viseltettek a bükkfával szemben.

Abban a nézetben neveltek bennünket, hogy nálunk vadpatak nincsen, pedig csak szét kell nézni Liptó vármegye kopárosodó hegyoldalain és akkor a jellegzetes vadpatakok annyi példáját látjuk, hogy önként szembeötlik azon tény, miszerint ezen a téren az ország még a kezdet kezdetén áll.

Akkor a mikor a patakok alsó részét szabályozzuk, gondoljunk első sorban és kiváltképen a felsőre is.

A fenyőházai erdőgondnok észrevételeit ennek következtében mindenképen pártolja.

Elnök reámutat arra, hogy a vadpatak szabályozás kérdése az itteni vidéken még más alakban is felkaroltatik, ami kétségtelen jele annak, hogy az illetékes tényezők ezen nagy fontosságu ügy lényegét teljesen felismerték és felkarolják.

Nem régen ugyanis itt jart a vizügyi osztály főnöke, Pécb osztálytanácsos, a besztercebányai kulturmérnökség tagjaival és a főerdőhivatal képviseletével együtt a Béla vadpatakon kiszemelték a Koprova völgyben azoknak a völgyzáró gátaknak a helyét, amelyek hivatottak lesznek a Bélába jutó kőgörgeteget felfogni. Több 100,000 koronás befektetés lesz ez és az már mindenképen a lehető legintensivebb vadpatakszabályozás.

Visszatérve az előadó javaslatára kiemeli elnök annak a szükségét, hogy a teplicskai erdőgondnokság mult évi részletés előterjesztéséhez mérten nemcsak a vizszabályozás, de a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

még folyamatban lévő tutajozás érdekében is robbantsa ki a Vág medrének Benkovo tájékán található és akadályt képező sziklákat, egyben tanulmányozza, hogy e Széchi-féle erdőhasználattanban is ismertetett, lovak által huzható medertakaritó készüléket nem alkalmazhatná-e sikerrel ?

Az oszadai erdőgondnokságban Szucha völgyben az útépités és patakszabályozás egyszerre foganatositandó. A teendők eldöntése bizottságilag történjék a helyszinén.

A vychodnai erdőgondnokságban a partmüvek rendbentartásában csak a legkishbb mértékre szoritkozzunk, amennyiben ugyanis a vizi szállitással teljesen szakitani akarunk.

Fenyőházán tárgytalan az általa felhozott kérdés, mig az oszadai erdőgondnokság a költségek tárgyában jelentést tegyen.

Rátér az értekezlet a XIV. pont tárgyalására.

XIV. A közforgalmi (vicinális, megyei, állami) utaknak és közforgalmi vasutaknak a kincstári erdőbirtokot és annak gazdaságát érdeklő kérdései, ideértve a már tervben lévő vagy kivitel alatt álló közforgalmi szállitó eszközöknek a kincstári erdőbirtokokat érintő kérdései.

Előadó: Spengel Sándor m. kir. erdőmérnök, épitésvezető.

A közforgalmi utak és vasutakban az elmult évben a főerdőhivatal érdekkörén belül változás nem állott be, kivéve a Liptóujvár—kokavai utrészletet, mely az államépitészeti hivatal közremüködésével az azt épitő vállalkozótól végleg átvétetett, miután előbb az észlelt hiányok az érdekeltek által házilag kiküszöböltettek.

Ugyanezen út Liptóujvár—Dovalló közötti részét, a Béla folyó mintegy 400 m. hosszu szakaszon teljesen elsodort. Ujra épitését az érdekeltek még az őszön elhatározták. Ezen utépitést a besztercebányai kulturmérnöki hivatal vezeti, befejezni azt azonban még nem lehetett.

Az egyes erdőgondnokságokban a közforgalmi vicinális utak a mult évi állapothoz képest nem változtak.

A teplicskai erdőgondnok a rónai és zsdjári utakra a jelen alkalommal azt javasolja, hogy azok a község lakosaival, barátságos egyezség utján rendeztessenek oly módon, hogy a lakosság az ut karbahozatalához közmunkával járuljon hozzá.

Ez ellen észrevételt tenni nem lehet.

Minden dülő utat lehet igy rendezni. Csak azt mondhatom itt is, amit a szállitó eszközök tárgyalásánál mondottam, hogy a főerdőhivatal részéről minden nagyobb pénzáldozat szerintem felesleges, mert hiszen három év mulva ott lesz az erdei vasut vágánya, a honnan ma a faanyag vontatva lesz. Azon csekély anyag, amely a községbe lesz szállitva, nem éri meg azon pénzáldozatot, amit esetleg alapozott utépitésre forditani kellene; akkor sem, ha az a bizonyos kismennyiségü épitési anyag szállitása a faluba valamivel drágább lenne.

Épen ugy nem tartom indokoltnak az erdőgondnok azon óhaját, hogy a főerdőhivatal szorgalmazza a Teplicska—csorbai ut érdekeltségi megállapitásának ujbóli felvételét.

A feketevági és szvarini erdőgondnokságok vicinális utjainak kérdései tisztázva vannak.

A vychodnai erdőgondnokságban két év előtt felvett Vychodna—podbánszkói vicinális ut kérdéséhez utóbbi időben a Kokava—podbanszkói ut kérdése is csatlakozott. Ezen két ut tulajdonképen eggyé olvad Kokava—vychodnai uttá Podbanszkó érintésével. Ujabban az ut Kokava—podbanszkói részének, nyomjelzésére kérte fel a vármegye alispánja a főerdőhivatalt azon okból, hogy az érdekeltségi tárgyalásán az ut hosszának ismerete mellett, a hozzávetőleges költség is az érdekeltekkel közölhető legyen.

A maluzsinai erdőgondnokságot illetőleg a Kassa—oderbergi vasuttal összekötő Királylehota—csertovicai ut meredekebb szakaszainak átépitése ügyében a kezdő lépések megtétettek.

A likavai erdőgondnokság érdekkörében vicinális uj utról szó nincs.

A mult évi tiszti értekezlet jegyzőkönyve szerint határozatilag kimondatott, hogy a rózsahegyi faraktárba vezető szabványos iparvágány költsége az 1914—1915 évi állami költségvetés előirányzatába felvétessék.

Időközben a főerdőhivatal arra a meggyőződésre jutott, hogy a fenyőházai erdőgondnokság nem szolgáltathatja tartamosan azon bükktüzifa mennyiséget. a mit most szolgáltat. Ezért az iparvágány átépitésének kérdése a napirendről lekerült.

A fenyőházai erdőgondnoksághoz tartozó Vághid felső felét az érdekeltek költségére a főerdőhivatal helyreállitotta s igy a Vághid kérdése szerencsés megoldást nyert.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A fenyőházai fővölgyi ut érdekelségének megállapitása iránt a tárgyalás megindult.

Az oszadai erdőgondnokságban sem változtak a vicinális utak kérdései az elmult esztendőben, miért is a mult évi tiszti értekezleti jegyzőkönyv idetartozó pontjában foglaltakat csak megismételhetném.

Az ezen erdőgondnokságban lévő utak érdekeltségeinek megállapitását a személyzetnek másoldali elfoglaltsága miatt mindeddig nem lehetett elkésziteni.

Liptóujvár, 1914, évi március hó 12.

Elnök felhivja a jelenlevőket észrevételeik megtételére.

Az előadó jelentése az V. pont alatt tárgyalt maluzsinai törv. hatósági út és tátrai transversalis utra, tudomásul szolgál. Beigazolást nyervén továbbá, hogy a fenyőházai erdőgondnokság tartamosan nem tudja a rózsahegyi állandó faraktárt bükktüzifával ellátni a raktárba vezető keskenyvágányu vasutnak széles vágányura való kiépitése a napi rendről levétetik.

Bármennyire méltányos is volna továbbá a rózsahegyi raktárban faapritót felállitani, az hitel hiányában nem lehetséges.

Következik az értekezlet a XV. pontjának tárgyalása.

XV. A nyaraló telepeknek a kincstári erdőgazdaságot érintő kérdései.

Előadó: Spengel Sándor m. kir. erdőmérnök, épitésvezető.

A főerdőhivatal kerülete nyaraló telepekkel, gyógyfürdőkkel körül van véve, mégis egy erdőgondnokság sem terjeszkedik ki jelentésében azon kapcsok ismertetésére, melyek erdőgazdasági szempontból a főerdőhivatalt a nyaraló telepekhez füzik. Pedig ha nyaralók és turisták nem volnának, nem nyomjelezte volna a tátrai erdőgondnokság a Csorba-tótól kiinduló a Glatki hágóra vezető turista utat. melynek legnagyobb része a vychodnai erdőgondnokság Kriván alatti részeiben halad.

Ezen ut nemcsak azt fogja eredményezni, hogy a turisták minél sürübben fogják felkeresni az eddig feltáratlan Koprova völgyet és annak festői mellékvölgyeit, katlanait, de az erdőgondnokságra az erdőtermények kiszállitására is befolyással lesz.

Hogy ezen, a turista forgalom emelését célzó ut legalább egy része az erdőgondnokságra nézve használható legyen, annak előmunkálatait éber figyelemmel kell kisérni és odahatni, hogy az ut megépitése esetén az tényleg az erdei üzemet is szolgálja.

A fenyőházai villamos világitás kérdése, dacára az élénk eszmecserének dülőre még nem jutott. Az ottani villamos vasut erdei üzeménél tekintettel kell lenni a nyaralók villamos vasuti kirándulásaira, amennyiben minden hét vasárnapi és csütörtöki napján rendes kiránduló vonat lesz a végállomásig inditva. Ezen vonattal az üzem már számol, s ezért arra befolyással nincs főleg azon okból, mert az erdei munkások is ezen időben mezei munkával, széna gyüjtéssel vannak elfoglalva.

Az erdőgazdasággal kapcsolatos havasi gazdaság érdekelve van Koritnyica fürdő által. Mivel ezen tárgyról a havasgazdaság tárgyalásánál bövebben volt szó, itt ennek tárgyalásától elállok.

Liptóujvár, 1917, évi március hó 12-én.

Az előbbi, illetőleg V. pont alatt tárgyalt transversalis út körülményeire való hivatkozással a továbbiakra aként határoz az értekezlet, hogy a fenyőházai villanyvilágitás kérdésében felsőbb helyre rövidesen jelentést tesz a főerdőhivatal és hogy ebben a felterjesztésben a korábbi álláspontját változatlanul fentartja.

Következik a XVI. pont.

XVI. Birtokjogok és terhek kérdései. Kegyuri jogok és terhek, munkástelepek jogviszonyainak rendezése. Szolgalmak.

Előadó: Vollnhofer Pál, m. kir. főerdőmérnök.

Mivel e cimen a mult évben teljesen kimeritő jelentést voltam bátor előterjeszteni ezuttal csak azokra a tételekre terjeszkedem ki, amelyek a tavalyi jelentésemben foglaltakkal némi összefüggésben vannak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Első sorban meg kell emlitenem a templomszámadások ügyét, amenyiben ez még most sincsen teljesen rendezve. Biztos reményünk lehet azonban a rövid időn belüli teljes rendezésre amennyiben a nm. földmiv. m. kir. Minister Úr 1913. évi $\frac{6785}{I-B-2}$ számu és az összes erdőhatóságokhoz intézett körrendeletében kérdésekkel teljes megvilágitását óhajtja nyerni a templomszámadások országos ügyének és hogy a beérkezendő jelentéstételek alapján egységesen rendezhesse a most még oly zavaros és minden erdőhatóságnál más és más módon keresztülvezetett templomszámadások ügyét.

Mivel hivatkozott körrendeletet az összes alárendelt erdőgondnokságok is megkapták, nyugodtan bevárhatják az ebbeli ministeri végleges rendezést és döntést.

Másrészt a földm. m. kir. Minister Ur 101624/1912. számu és a szepesi megyés püspök urhoz intézett átiratával már annyiból is szabályozza a liptóujvári főerdőhivatalhoz tartozó kegyuri plébániák templomszámadásait, amennyiben felkéri hogy a templomszámadások felülvizsgálatához a kegyur képviselőjét meghivni el ne mulassza.

A kegyuri terhek nagy sulylyal nehezednek a főerdőhivatalra, amennyiben a mult évben kifizettetett :

tanitók fizetése cimén	21928.88 K
papok „ „	10541.24 K
templom javitása cimén	2614.51 K
plebánia épületek „	6733.69 K
iskolák és tanitói lakok javitása cimén	15271.62 K
internátus fentartása cimén	14687.79 K
egyéb apróbb kiadások cimén	3440.42 K
Összesen:	75218.15 K

A személyi járandóságok ügye általánosságban rendezve van.

Rendezetlen azonban a plébánialakok melléképületei tatarozásának is fentartásának az ügye. Előforduló vitás esetekben mindig hosszas tárgyalások indulnak meg, amelyek végkimenetele rendesen az, hogy a földmiv. Minister Ur minden a jövőre való jogkövetkeztetés kizárásával némi kegyadomány utalványozásával a melléképületek gyökeres rendbehozatalát engedélyezi.

Felemlitendő a liszkófalvi templom kibővitésének az ügye ; amennyiben erre a célra a Minister ur már engedélyezte a szükséges pénzösszeget és anyagot, kikötvén azonban azt, hogy a hivők a kézi és igás napszámok értékét készpénzzel váltsák meg és fizessék be a főerdőhivatali pénztárba.

Ez ügyben hosszas levelezés és kérvényezés indult meg és mivel eddig a befizetés még meg nem történt, a templom bövités dülőre nem juthat.

Az iskola fejlesztés ügye, lassan bár, de fokozatosan halad előre, amennyiben a földm Minister ur az 1913. évben engedélyezte a revucai iskola gyökeres, a modern kivánalmaknak megfelelő átalakitását, minek folytán az iskola még a nyár folyamán 9782.09 K készpénz és 2327·94 K anyagérték költséggel fel is épült és az ősz folyamán átadatott hivatásának.

Hasonlóképpen engedélyezte a Minister Ur a teplicskai iskola átépitését is, ami azonban az idő rövieségére és a tavalyi esős időjárásra való tekintettel a mult évben nem történhetett.

A tandij kárpótlás ügye nagy általánosságban rendezve van és csak azok az iskolák nem kapták meg, melyek hiányosan vannak felszerelve.

A főerdőhivatal kerületében a birtokkal járó jogok, u. m. a vadászati, halászati és vizhasználati jogok rendezve vannak és csak a vychodnai erdőgondnokságnak vannak némely aggodalmai az uj pisztrángtógazdaság vizhasználati jogainak engedélyezése körül, amennyiben a Ksod felebbezés utján oly kikötéseknek a felvételét kérte az engedélyezési okmányba, amelyek esetleg a tógazdaság létét veszélyeztethetik és kiszámithatatlan anyapi kárral is járhatnának.

Az erdőgondnokság ebbeli jogos aggodalmait eloszlathatom annyiból, hogy a főerdőhivatal idejében megfelebbezte az ügyet, amely ez idő szerint még a Ministeriumban van végleges döntés végett.

Birtokterhek cimén a főerdőhivatal az 1913-ik évben fizetett :

állami adók cimén	72052·99 X
megyei és községi pótadó cimén	30982·92 K
egyéb kiadások cimén	13295·60 K
Összesen:	116,331·51 K

Munkástelepek a főerdőhivatal ketületében nincsenek és csak a fenyőházai erdőgondnokságban vannak egyes oly munkáslakok, amelyekben ez idő szerint — bizonyos feltételek mellett — a kincstár szolgálatában álló munkások laknak.

A fenyőházai erdőgondnokság jelentésében tesz is előterjesztést ezek jogviszonyainak végleges rendezését illetőleg, mivel azonban ez az ügy, valamint a házi kezelés immár az egész vonalon való rendszeresitése mellett a munkástelepek ügye, a „munkás és fuvaros kérdés“

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

cimü fejezntben annak előadója által bőven és kimeritően tárgyalva van, e helyütt ezzel a kérdéssel bővebben nem foglalkozom.

Szolgalom az egész főerdőhivatal kerületében csak a fenyőházai erdőgondnokságot terheli, amelyet Stankován község urbéresei gyakorolnak.

A szolgalom megváltása iránti elkülönitési eljárás még mindig folyamatban van és rövid idő mulva sikerül talán dülőre hozni.

Liptóujvár, 1914. február 22.

A fenyőházai erdőgondnokság a sztankovániak szolgalmi jogosultságának alapját kutassa ki, mely célból az erdőgondnokság átadás-áfvételi okmányai között bő utbaigazitást talál.

A jogügyi igazgatósághoz pedig részletesen tájékoztatandó.

Következik a XVII. pont.

XVII. A természeti emlékek gondozásának és fentartásának kérdései (ide értve a milleniumi ültetvényeket és a néhai Erzsébet királyné emlékére létesitett ültetvényeket.)

Előadó: Kostialik János, m. kir. főerdőmérnök.

E tételnél tárgyalás alá vehető ujabb körülmény nem merült fel és miután a természeti emlékek ápolásáról az erdőmivelési hitel keretén belül gondoskodás történt, azok jó állapotban való fentartása biztositva van.

Liptóujvár, 1914. február 27.

Tudomásul szolgál.

Az értekezletnek a XVIII. pont alá tartozó „Egyéb ügyek" cimén ez idő szerint tárgyalni való anyaga nem lévén reátér a XIX. pontra.

XIX. Inditványok.

Kelemen Béla, m. kir. erdőmérnök és maluzsinai erdőgondnok a következő inditványokat terjeszti elő:

Mélyen tisztelt értekezlet!

I.

Az első inditványom az erdőkincstári személyzet által igénybe vehető kincstári legelők mikénti használatát szabályozó és ez idő szerint fennálló 1885 évi 17209 számu földmivelésügyi ministeri körrendelet módositására vonatkozik.

Szóban levő ministeri körrendelet szószerint kimondja, hogy: „a legeltetési és makkoltatási használatra kijelölhető kincstári erdőkben, illetve községi legelőkön nevezetteknek a következő számu lábasjószág legeltetését illetve makkoltatását engedem meg és pedig:

„Minden erdőtiszt részére az erdészjelöltek és gyakornokok kivételével három tehenet, három növendék szarvasmarhát és két borjut, továbbá öt öreg sertést és nyolc egy éven aluli malacot, vagy öt darab 1 éven felüli malacot; az erdészeti altiszteknek és szolgáknak, két tehenet egy növendék szarvasmarhát és két borjut, két öreg sertést és négy malacot, vagy két darab egy éven felüli süldőt."

Az erdészeti személyzet hálás szivvel fogadta és fogadja a földmivelésügyi kormány ezen rendeletét, mely hivatva van különösen a külső periferiákon szolgáló erdészeti személyzet megélhetési viszonyait türhetővé tenni.

Az illetékes köröknek, midőn a szóban levő rendelkezést életbeléptették, bizonyára az is képezte célját, hogy a személyzet a nyujtott kedvezményt lehetőleg egyenlő mértékben vehesse igénybe.

Sajnos, a fent idézett rendelet mai alakjában ezen cél elérését nem teszi lehetővé.

Távol áll tőlem az a szándék, a személyzet bármely tagjának anyagi boldogulását irigy szemmel nézni, csak leszögezni bátorkodom ama tényt, hogy mig a szelid éghajlatu és kedvező termőhelyi viszonyok között élő személyzet a legeltetési és makkoltatási használatot szabályozó mai ministeri rendelet által nyujtott előnyöket teljes mértékben élvezheti, addig a zord éghajlatu magas hegyvidéken szolgáló személyzet a makkoltatástól teljesen elesve, csupán csak a legeltetés kedvezményét veheti igénybe.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Hátrányos továbbá szóban levő ministeri rendeletnek ama kitétele is, mely a lábas jószág nemére és korára nézve is megszoritásokat tartalmaz. Mindennyian tudjuk, hogy a jószágnak ily feltételek melletti tartása a gyakorlatban nehézségekbe ütközik és való igaz, hogy a személyzet az ide vonatkozólag kiadott rendelkezéseknek igen gyakran csak érzékeny anyagi veszteségek árán tud megfelelni.

Mindeme hátrányok, szerény véleményem szerint, kivolnának küszöbölhetők oly módon, ha az erdészeti személyzet által kincstári legelőn tartható jószágmennyiség, fajra, korra és nemre való tekintet nélkül egy meghatározott normál számban fejeztetnék ki.

A jelenleg érvényben levő legeltetési arányszámok segitségével, az erdészeti személyzet legeltetésre jogosult jószágállománya egységesen a következőként lenne számokban kifejezhető:

1. Erdőtiszteknél.

a) 3 drb tehén egyenkint	1.00	=	3.00	normáljószág
b) 3 „ növendék szarvasmarha	0.50	=	1.50	„
c) 2 „ borju	0.25	=	0.50	„
d) 5 „ öregsertés	0.50	=	2.50	„
e) 8 „ 1 éven aluli sertés	0.25	=	2.00	„
	Összesen:		9.50	normáljószág

2. Erdészeti altiszteknél.

a) 2 drb tehén egyenként	1.00	=	2.00	normáljószág
b) 1 „ növendék szarvasmarha	0.50	=	0.50	„
c) 2 „ borju egyenkint	0.25	=	0.50	„
d) 2 „ öreg sertés	0.50	=	1.00	„
e) 4 „ 1 éven aluli malac	0.25	=	1.00	„
	Összesen:		5.00	normáljószág

Tisztelettel javaslom tehát, hogy a m. kir. földmivelésügyi Minister Úr Önagyméltóságához felterjesztés tétessék, az 1885. évi 17209 számu rendeletnek a fent tisztelettel előadottakhoz képest leendő módositása érdekében.

II.

Második inditványom, a házilagos kezelésnél alkalmazott kincstári erdészeti altiszti személyzet általi használatra kiadandó meleg ruhanemüek beszerzésére vonatkozik.

A faanyagok házilagos kikezelésével, az altiszti személyzet szolgálata is erősen megváltozott. Megállapitható, hogy az altiszti személyzet zömének munkabirása a lehető legteljesebb mértékben van igénybe véve. Különösen áll ez télen, a mikor a személyzet hóban, viharban kénytelen a rakpartokon szolgálatot teljesiteni.

A rakpartokon dolgozó személyzetnek a téli időjárás viszontagságai elleni megvédése szempontjából kiválóan beváltaknak tekinthetők a munkáskunyhók. Ezeken kivül azonban célszerü lenne a személyzetet megfelelő ruhanemüekkel is ellátni.

A házi kezelés behozatala előtt ugyanis a személyzet a kerületekben tulnyomó részben sok mozgással járó szolgálatot teljesitett, erős védelmet nyujtó ruházat beszerzésére tehát nem is igen volt szükség. Másként alakult azonban ki a helyzet most. A házikezelésnél alkalmazott altiszti személyzetet szolgálata, tekintet nélkül az időjárás kedvező avagy kedvezőtlen voltára, télen is úgyszólván állandóan a rakpartokhoz köti.

Valóban megszivlelendő látvány végig nézni, hogy erdészeti altiszti személyzetünk, kemény téli hidegben, hóviharban a rakpartokon miként végzi szolgálatát. A munka szünetelésekor a személyzet meghuzódhatik a munkáskunyhókban, nem ugy azonban ahol a munka folyamatban van, mert ilyenkor a személyzetnek a rakpartokon van a helye.

Lépten-nyomon tapasztalható, hogy altiszti személyzetünk a téli rakparti munkákhoz nincsen elegendő jó minőségű ruhanemüvel felszerelve.

Szerény véleményem szerint ilyeneknek a beszerzésére a kincstár feladatát kell, hogy képezze. Az erdőkincstár érdeke, hogy az altiszti személyzet munkabirása minél hosszabb időn át épségben fentartassék annál is inkább, mert szóban levő ruhanemüeket a személyzet szerény javadalmazásából amugy sem képes a szükséges minőségben és mennyiségben beszereznl.

Idevágó javaslatom tehát abból állana, hogy a liptóujvári m. kir. főerdőhivatal hatalmazza fel az erdőgondnokságokat téli ruhanemüek, nevezetesen, meleg sapkák, bélelt ujjas mellények, keztyük és botosok beszerzésére, mely felszerelési tárgyak ingó leltári bevételezés tárgyát képezve, indokolt esetekben az érdekelt személyzetnek használatra lennének kiadandók

Tisztelettel kérem fenti javaslatom szives elfogadását.

Maluzsina, 1914. évi február hó 23.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az I. alatti inditványt az értekezlet egyhangulag elfogadja és a jelentést a főerdőhivatal az inditvány szellemében megteszi. Lásd főerdőhivatal 1914. évi 2258. sz. jelentését.

A II. inditványnál méltányolja az előadottakat, azonban a közölt alakban nem tartja alkalmasnak a felsőbb helyre leendő felterjesztés megszövegezésére. A felszerelési tárgyak ugyanis ne ingó tárgyak gyanánt szereztessenek be, inkább a ruhaátalány felemelését hozzuk javaslatba és kötelezzük az erdőőröket a felszerelési tárgyak beszerzésére.

Vaitzik főerdőmérnök, a müszaki dijnoki intézmény kérdését, melyet 2. év előtt a főerdőhivatal de Pottere főerdőmérnök inditványára tárgyalás alá vett, de a mely kérdés azóta lekerült a napirendről, ujra feleleveniti és alábbi inditványt terjeszti elő:

Tisztelt értekezlet!

Az erdőtörvényről szóló 1879. évi XXXI. t.-cz. életbeléptetése utáni években a selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémián az erdészeti pályára készülő hallgatók száma évről-évre növekvőben volt.

A kormány a végzett erdészeti hallgatók gyakorlati kiképeztetése érdekében behozta a műszaki dijnoki intézményt, mely abból állott, hogy napi kettő koronáért az államnak szolgálatot teljesitettünk.

Az államvizsga letétele után rövidebb-hosszabb idő után erdőgyakornokká lettünk kinevezve s szolgálati eskütételre bocsátva, a nélkül, hogy a müszaki dijnoki minőségben eltöltött idő az állami szolgálatba beszámittatott volna.

Az erdészeti altiszteknél azon idő, melyet mint napi béresek töltenek el, minden fenakadás nélkül az állami szolgálatba beszámittatik.

Az ujonnan életbeléptetett nyugdijtörvény országgyülési pénzügyi bizottsági tárgyalásánál szó volt arról, hogy az állami erdőtiszteknél a műszaki dijnoki minőségben eltöltött idő a nyugdij kiszabásánál teljes mértékben — tehát egészben beszámitassék az állami szolgálati időbe s a törvény keretébe felvétessék.

Teleszky pénzügyminister Úr Ö-Nagyméltósága a műszaki dijnoki minőségben eltöltött időnek az állami szolgálatba való beszámitására nézve kijelentette, a pénzügyi bizottság előtt, hogy ezen kérdés administrativ uton bármikor nyerhet elintézést.

Tisztelt értekezlet!

Az idők mulnak, a müszaki dijnoki intézmény ideje alatt államszolgálatba lépett mitegy 400 tisztviselőtársam egyike-másika a jól megérdemelt nyugalomra vágyik s a nyugdij kiszabásánál a műszaki dijnoki minőségben eltöltött időt vagy egyáltalában nem, vagy megröviditve számitják be az állami szolgálatba.

Felkérem a tiszti értekezlet összes jelenlevő tagjait, járuljanak azon inditványomhoz, miszerint arra kérjük a főerdőhivatalt, intézzen felterjesztést a Nagyméltóságu m. kir. földmivelésügyi Minister Úrhoz, melyben arra kérje Ő-Nagyméltóságát, hogy eszközölje ki azon ministeri tanácsi határozatot, hogy az összes állami erdészeti tisztviselők — kik mint műszaki dijnokok szolgálatot teljesitettek — ezen minőségben eltöltött idejök teljes egészben az állami szolgálatba számitassék s az időnként kiadandó státusban az állami szolgálatbalépés ideje azon naptól számitassék, mely napon a műszaki dijnoki szolgálatot megkezdtük.

Liptóujvár, 1914. évi március 14-én.

Gőzsy erdőszámtanácsos reámutat arra, hogy az állami szolgálatba történt előtt dijnoki minőségben töltött idő az uj nyugdijtörvény értelmében aként vétetik számba, hogy 2 év, 1 évnek számit.

Tekintettel arra, hogy a főiskolai végzettség után szolgálatba lépettek, mint műszaki dijnokok nem vonhatók az általános „dijnok" elnevezés alatt szereplő állami hivatalnokokkal azonos minősités alá, az inditvány ebben az értelemben kiegészitendő lenne.

de Pottere, főerdőmérnök megjegyzi, hogy a tótsóvári hivatal a szóban levő tárgyban tiszti értekezletéből kifolyólag, a mult évben felterjesztést tett a Minister Úr Önagyméltóságához és megküldötte ezt a felterjesztést az összes állami erdőhatóságoknak s igy a főerdőhivatal kiegészitette ezt a felterjesztést avval, hogy a müszaki dijnoki évekkel kapcsolatban eltöltött katonai idő szintén az állami szolgálatba beszámitassék.

Ez a felterjesztés m. é. 1766. ügyszám alatt intéztetett a földmivelésügyi Minister úr ő Nagyméltóságához és mivel a tótsóvári felterjesztés és a főerdőhivatal jelzett beadványa egymást oly módon kiegészitik, hogy a kérdés immár a maga teljes egészében feltártnak vehető, az értekezlet eltekinthet ezen ujabb inditványnak felsőbb helyre leendő felterjesztésétől. Az érdekeltek kellő tájékoztatása szempontjából azonban úgy a tótsóvári hivatal mint a főerdőhivatal emlitett felterjesztése másolatban fog közöltetni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

de Pottere főerdőmérnök inditványozza ezekután, hogy a tiszti értekezleti jegyzőkönyvek nyomattassanak ki és jövőben épen a nyomdai kezelés érdekében az előadói jelentések külön féliv egyik oldalára irva terjesztessenek elő.

Ezen inditványt az értekezlet egyhangulag elfogadja.

Elnök a tiszti karnak a tárgyalás folyamán tanusitott érdeklődésért és kitartásért köszönetét fejezi ki és az értekezletet bezárja.

Kelt mint fent.

Az értekezleti jegyzőkönyv hitelesitői:

Bachó János *s. k.*
m. kir. erdőtanácsos.

de Pottere Gerard *s. k.*
m. kir. főerdőmérnök.

Iszapi Gyula *s. k.*
m. kir. főerdőmérnök.

Az értekezlet elnöke:

Orosz Antal *s. k.*
m. kir. főerdőtanácsos.

Az értekezlet jegyzőkönyvvezetője:

Fromm János *s. k.*
m. kir. segéderdőmérnök,
szvarini erdőgondnok.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

TARTALOM.

	Old.
Megnyitás	1
Az 1913. évi általános tiszti értekezleten hozott határozatok nyomán tett intézkedések és azok eredményei	2
I. A fő- és előhasználatok végrehajtása és azok eredményei	3
1. Az előző évi munkásság	3
2. Irányzatok, célok és tervek	8
3. Hiányok, amelyek orvoslást igényelnek	11
II. A fő- és előhasználatoknak az erdőápolást és természetes felujitást érdeklő kérdései	15
III. A mesterséges erdőtelepitás és csemetekertek	17
IV. A munkás- és fuvaroskérdés	19
1. A munkásbiztositás	19
2. Állatbiztositás	21
3. Munkabérek fizetése	21
4. Munkásszövetkezetek	22
5. Munkás telepités	22
6. Munkástámogatás	22
7. Szerszámok	23
V. A szállitó eszközök és azok fejlesztése	25
Tanulmány a fenyőházai erdőgondnokság száll. rendsz. hiányairól, hibáiról és azok elháritását célzó módokról	27
VI. A kezelési és üzleti épületek kérdései	31
VII. A méllékhaszonvételek és a havasgazdaság	34
VIII. Az erdővédelem ügyei. Védelmi szolgálat kérdései. Erdőkár ügyek	40
IX. A vadtenyésztésnek és a vadászat hasznositásának a kincstári erdőgazdaságot és annak ellátását érdeklő kérdései	42
X. A hal és ráktenyésztésnek s a halászat hasznositásának a kincstári erdőgazdaságot és annak ellátását érdeklő kérdései	45
XI. A birtokhatárok rendezése, kiegészitése és az idegen belzetek esetleges megszerzésének, vagy kicserélésének ügyei	49
XII. Az ingatlan államvagyon nyilvántartásának ügyei. Törzskönyvek	50
XIII. A vizszabályozásoknak a kincstári erdőgazdaságot érintő kérdései	51
XIV. A közforgalmi (vicinális, megyei, állami) utaknak és a közforgalmi vasutaknak a kincstári erdőbirtokot és annak gazdaságát éredeklő kérdései; ideértve a már tervben lévő vagy kivitel alatt álló közforgalmi szállitó eszközöknek a kincstári birtokot érintő kérdéseit	53
XV. A nyaralótelepeknek a kincstári erdőbirtokot érintő kérdései	54
XVI. A birtokjogok és terhek kérdései. Kegyuri jogok és terhek, munkástelepek jogviszonyainak rendezése. Szolgalmak stb.	54
XVII. A természeti emlékek gondozásának és fentartásának kérdései	56
XIX. Inditványok	56

LŐW DEZSŐ. LIPTÓSZENTMIKLÓS. XIV—382

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.